

STRATEGIA ROZWOJU
GMINY TUSZÓW NARODOWY
NA LATA 2025-2035

Spis treści

ETAP I DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ GMINY	2
1. Położenie, powierzchnia i przynależność administracyjna	2
2. Demografia	5
3. Kultura i edukacja.....	8
4. Pomoc społeczna i opieka zdrowotna	10
5. Mieszkalnictwo.....	11
6. Gospodarka przestrzenna i granice ochrony konserwatorskiej.....	13
7. Infrastruktura i środowisko.....	13
8. Gospodarka odpadami.....	18
9. Gospodarka i rolnictwo.....	20
10. Rynek pracy.....	23
11. Aktywność społeczna.....	24
12. Bezpieczeństwo publiczne	25
13. Finanse samorządowe	27
14. Gmina w ocenie mieszkańców	29
16. Podsumowanie	34
ETAP II STRATEGICZNO-IMPLEMENTACYJNY	38
1. Wyzwania i potencjały rozwojowe wynikające z diagnozy gminy	38
2. Analiza SWOT	42
3. Wizja, misja, cele strategiczne	46
4. Projekty strategiczne, wykaz planowanych inwestycji.....	51
5. Obszary funkcjonalne i obszary strategicznej interwencji	61
5.1. Kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej w województwie.....	61
5.2. Model funkcjonalno-przestrzenny gminy	61
5.3. Obszary strategicznej interwencji.....	75
6. Korelacja strategii rozwoju gminy z dokumentami wyższego rzędu	82
7. Potencjalne źródła finansowania działań inwestycyjnych.....	88
8. Aspekt środowiskowy realizacji strategii.....	91
9. System realizacji strategii.....	94
Spis tabel	97
Spis ilustracji	99

Załączniki:

Załącznik nr 1: Analiza ankiet dot. stanu istniejącego i perspektyw rozwoju gminy Tuszów Narodowy

Załącznik nr 2: Gospodarowanie wodami

ETAP I DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ GMINY

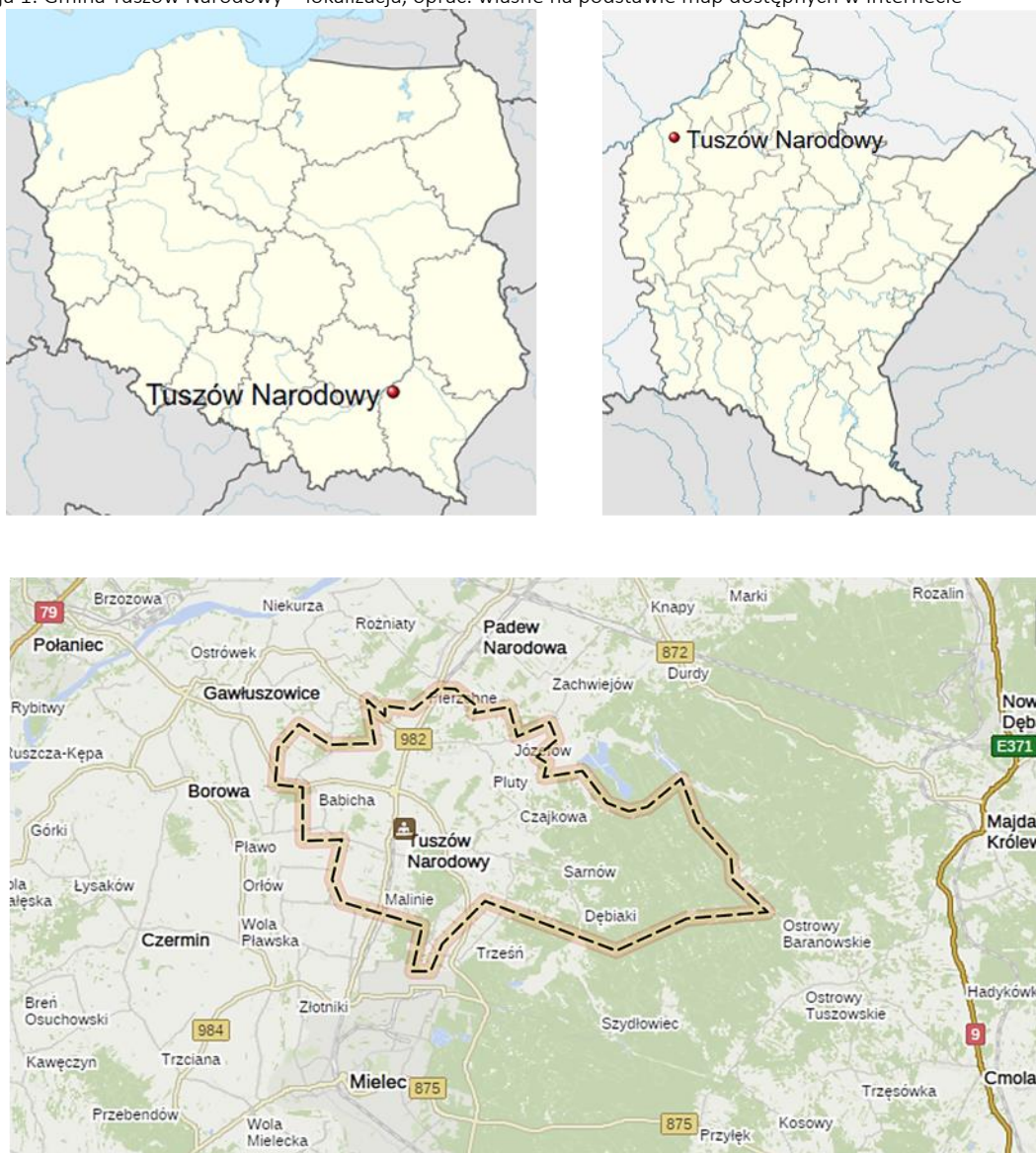
1. Położenie, powierzchnia i przynależność administracyjna

Gmina Tuszów Narodowy należy do powiatu mieleckiego, leży w północno-zachodniej części województwa podkarpackiego, na terenie Kotliny Sandomierskiej, w równinnym terenie, w obrębie wydzielonego mezoregionu Równiny Tarnobrzeskiej. Gmina Tuszów Narodowy zajmuje obszar 89,2 km², co stanowi 10,1% powierzchni powiatu mieleckiego.

Od strony północnej graniczy z Gminą Padew Narodowa, od wschodu z Gminą Cmolas, od południa sąsiaduje z Gminą Wiejską Mielec i Miastem Mielec, a od strony zachodniej z Gminą Gawłuszowice.

Gmina Tuszów Narodowy składa się z 14 sołectw: Babicha, Borki Nizińskie, Czajkowa, Dębiaki, Grochowe I, Grochowe II, Jaślany, Józefów, Ławnica, Malinie, Pluty, Sarnów, Tuszów Mały, Tuszów Narodowy. Największym sołectwem jest wieś Malinie. Siedzibą i centrum administracyjnym gminy jest wieś Tuszów Narodowy. Przez gminę przebiega droga wojewódzka Dębica - Mielec - Nagnajów - Tarnobrzeg oraz obwodnica miasta Mielec i linia kolejowa Dębica - Mielec - Tarnobrzeg - Stalowa Wola.

Ilustracja 1: Gmina Tuszów Narodowy – lokalizacja, oprac. własne na podstawie map dostępnych w Internecie

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

Gmina Tuszów Narodowy znajduje się w granicach obszaru „Doliny Wisłoki” obejmującego obszar powiatów: dębickiego, jasielskiego i mieleckiego w województwie podkarpackim, a także fragmenty powiatów: krośnieńskiego (gminy Chorkówka i Jedlicze) w województwie podkarpackim oraz gorlickiego (gminy Biecz i Sękowa) i tarnowskiego (gmina Szerzyny) w województwie małopolskim. Obszar „Dorzecza Wisłoki” zrzesza 32 gminy, w tym: 3 gminy miejskie (obejmujące miasta powiatowe), 7 gmin miejsko-wiejskich oraz 22 gminy wiejskie. Większość ww. obszaru położona jest w granicach województwa podkarpackiego (29 gmin, 87,5% ogólnej powierzchni i 93,3% całkowitej liczby mieszkańców), a jedynie 3 gminy w granicach województwa małopolskiego.

Ilustracja 2: Podział terytorialny obszaru „Dorzecza Wisłoki”, źródło: Strategia Rozwoju Ponadlokalnego „Dorzecze Wisłoki” na lata 2021-2030, str. 7

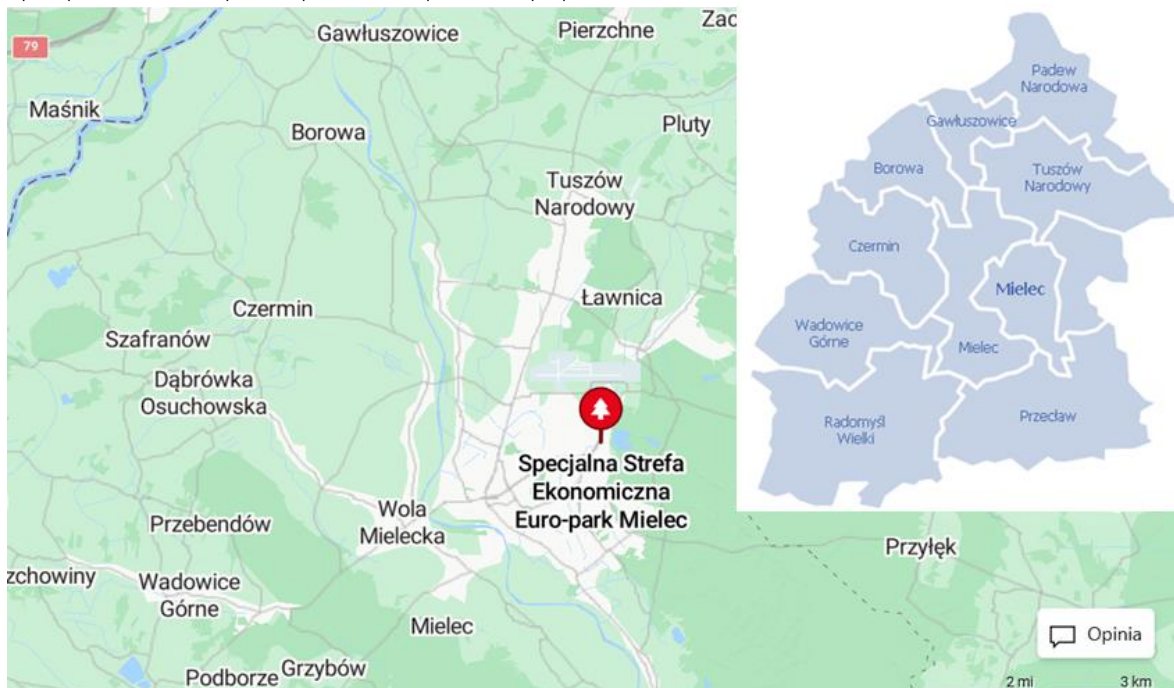

Istotnym atutem lokalizacyjnym gminy Tuszów Narodowy jest bezpośrednie sąsiedztwo Gminy Mielec i Miasta Mielec oraz bliskość Specjalnej Strefy Ekonomicznej Euro-Park Mielec – najstarszej specjalnej strefy ekonomicznej w Polsce utworzonej w 1995 r. Główny obszar SSE Euro-Park Mielec

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

ulokowany jest w Mielcu oddalonym od Tuszowa Narodowego o około 11 km i jest to obszar Podstrefy Mielec o powierzchni 605,6522 ha.

Ilustracja 3: Lokalizacja gminy względem Gminy Mielec, Miasta Mielec i Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Mielcu, źródło: <https://www.bing.com/maps?q=mielecka+strefa+ekonomiczna&FORM=HDRSC6&cp=50.329696%7E21.461551&lvl=11.1>
<https://powiat-mielecki.pl/nasz-powiat/nasz-powiat/mapa-powiatu>

Przez gminę przebiegają następujące drogi powiatowe:

- 1 137R Jaślany – Józefów, kilometrą: 0+000 – 4+492, skrzyżowanie z drogą wojewódzką Nr 985 - skrzyżowanie z linią kolejową 25 Łódź - Dębica – Jaślany – skrzyżowanie z drogą pow. Nr 1 138R – Józefów – granica gminy Tuszów Narodowy i Padew Narodowa;
- 1 138R Jaślany – Czajkowa, kilometrą: 0+000 – 2+967 skrzyżowanie z drogą powiatową Nr 1 137R w m. Jaślany – Pluty – skrzyżowanie z drogą pow. Nr 1 139R w m. Czajkowa;
- 1 139R Grochowe I – Sarnów, kilometrą: 0+000 – 5+822 skrzyżowanie z drogą powiatową Nr 1 140R w m. Grochowe I – skrzyżowanie z drogą powiatową Nr 1 138R – Czajkowa – Sarnów – skrzyżowanie z drogą powiatową Nr 1 140R;
- 1 140R Tuszów – Sarnów - Ostrowy Baranowskie, kilometrą: 0+000 – 14+960, skrzyżowanie z drogą wojewódzką Nr 985 - skrzyżowanie z linią kolejową 25 Łódź – Dębica – Tuszów Narodowy – Grochowe I – skrzyżowanie z drogą powiatową Nr 1 139R – skrzyżowanie z drogą powiatową Nr 1 713R w m. Grochowe II – skrzyżowanie z drogą powiatową Nr 1 139R w m. Sarnów – Dębiaki – gr. pow. mieleckiego i kolbuszowskiego.¹

Sieć komunikacyjną uzupełniają drogi gminne i lokalne.

Przez gminę przebiega linia kolejowa Padew – Mielec – Dębica oraz Łódź – Dębica – Tuszów Narodowy.

Komunikacja gminna i poza gminna jest realizowana przez przewoźników PKS, PKP PLK oraz innych przewoźników prywatnych. Na diagnozowanym obszarze działa linia 111 Tuszów Narodowy – Mielec.

¹ Podano za: <http://pzd.mielec.pl>, Wykaz i przebieg dróg powiatowych na terenie powiatu mieleckiego

2. Demografia²

Gmina Tuszów Narodowy zgodnie z danymi wewnętrznymi gminy na dzień 31.12.2024 r. zamieszkiwana była przez 8 198 mieszkańców, z czego 50,19% stanowią kobiety, a 49,81% mężczyźni.

Tabela 1: Struktura wiekowa i płciowa ludności na dzień 31.12.2024 r. według danych USC w Tuszowie Narodowym

Wiek	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem
0-2	134	89	223
3	42	47	89
4-5	95	94	189
6	48	42	90
7	43	51	94
8-12	247	223	470
13-15	176	159	335
16-17	110	83	193
18	47	53	100
19-65	2642	0	2642
19-60	0	2338	2338
Powyżej 65	500	0	500
Powyżej 60	0	935	935
Ogółem	4084	4114	8198

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w latach 2002-2023 liczba mieszkańców wzrosła o 12,6%. Średni wiek mieszkańców wynosi 39,0 lat i jest mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa podkarpackiego oraz mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Tabela 2: Demografia w latach 2019-2023, źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/bdl>³

Kategoria	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba ludności ogółem w tym:	8 222	8 275	8 295	8 308	8 304
kobiety	4 102	4 132	4 147	4 157	4 157
mężczyźni	4 120	4 143	4 148	4 151	4 147
Osoby w wieku przedprodukcyjnym ⁴	1 603	1 793	1 792	1 777	1 751
Osoby w wieku produkcyjnym	5 161	5 023	5 047	5 046	5 024
Osoby w wieku poprodukcyjnym	1 458	1 459	1 456	1 485	3 126
ludność na 1 km ²	92,1	92,7	93,0	93,1	93,1

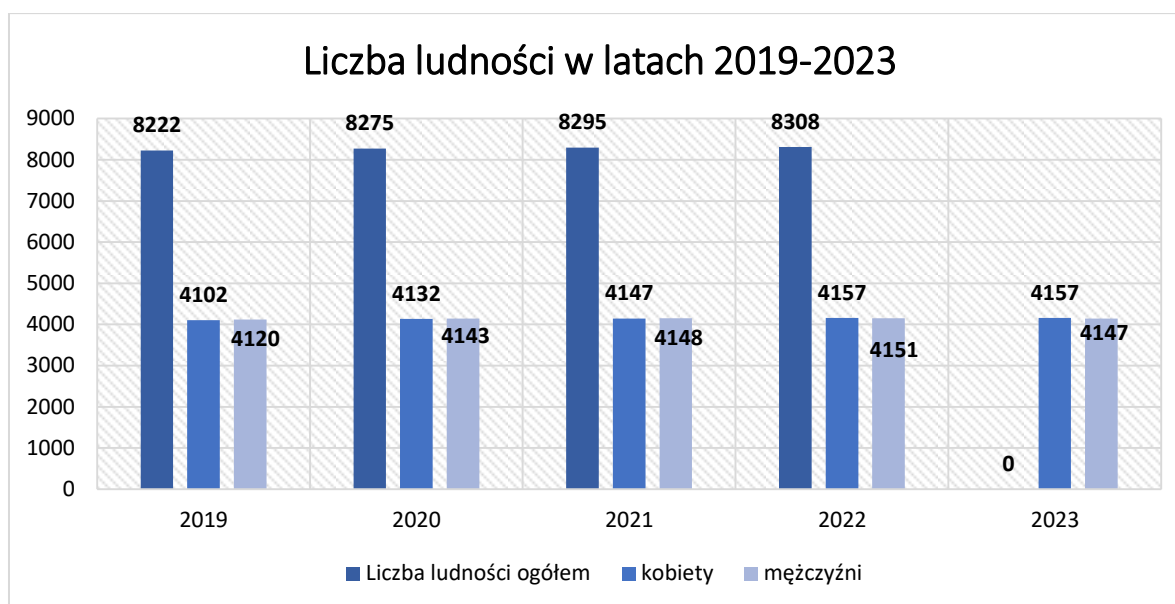
² Dane demograficzne przedstawiono na podstawie danych statystycznych GUS BDL oraz danych wewnętrznych pozyskanych UG Tuszów Narodowy.

³ Dane za: <https://bdl.stat.gov.pl/bdl>, dla lat 2019-2023 podano stan na dzień 31 grudnia.

⁴ Osoby w wieku 17 lat i mniej.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

Ilustracja 4: Liczba ludności w latach 2019-2023, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl>

Ilustracja 5: Udział procentowy grup ekonomicznych w strukturze mieszkańców gminy w 2023 r., <https://bdl.stat.gov.pl/bdl>

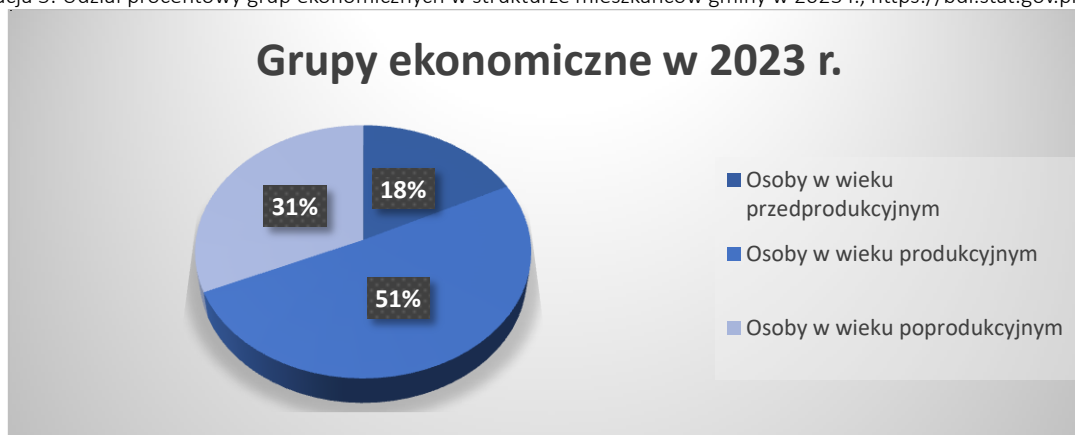

Tabela 3: Statystyka ludności dla gminy Tuszów Narodowy stan na dzień 31.12.2023 r. oraz 31.12.2024 r., źródło dane wewnętrzne gminy

Rok 2023				
Miejscowość	Liczba zameldowanych na pobyty stały	Liczba zameldowanych na pobyty czasowy	Urodzenia	Zgony
Babicha	312	313	5	2
Borki Nizińskie	461	465	9	5
Czajkowa	640	648	8	8
Dębiaki	262	266	5	2
Grochowe	1023	1021	12	12
Jaślany	1172	1176	7	8
Józefów	109	109	1	4
Ławnica	764	768	9	6
Malinie	1955	1972	16	9
Pluty	66	66	-	2
Sarnów	321	323	3	2
Tuszów Mały	193	193	4	1
Tuszów Narodowy	952	960	8	9

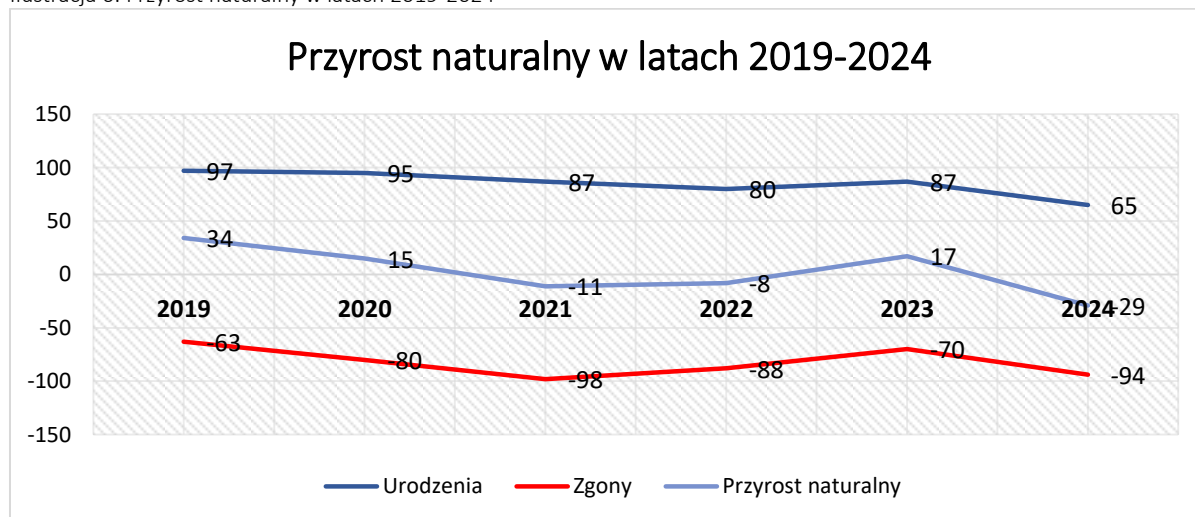
STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

Razem	8 230	8 280	87	70
Rok 2024				
Miejscowość	Liczba zameldowanych na pobyt stały	Liczba zameldowanych na pobyt czasowy	Urodzenia	Zgony
Babicha	322	1	2	1
Borki Nizińskie	459	4	4	5
Czajkowa	634	4	5	12
Dębiaki	259	5	1	4
Grochowe	1024	1	6	12
Jaślany	1167	3	9	13
Józefów	103	0	-	2
Ławnica	750	4	6	11
Malinie	1964	17	16	17
Pluty	65	0	-	1
Sarnów	322	0	4	3
Tuszów Mały	192	0	1	1
Tuszów Narodowy	937	8	8	12
Razem	8198	47	62	94

Tabela 4: Zgony i urodzenia w latach 2019-2024, źródło: dane wewnętrzne gminy

Rok	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
2019	97	-63	34
2020	95	-80	15
2021	87	-98	-11
2022	80	-88	-8
2023	87	-70	17
2024	65	-94	-29

Ilustracja 6: Przyrost naturalny w latach 2019-2024

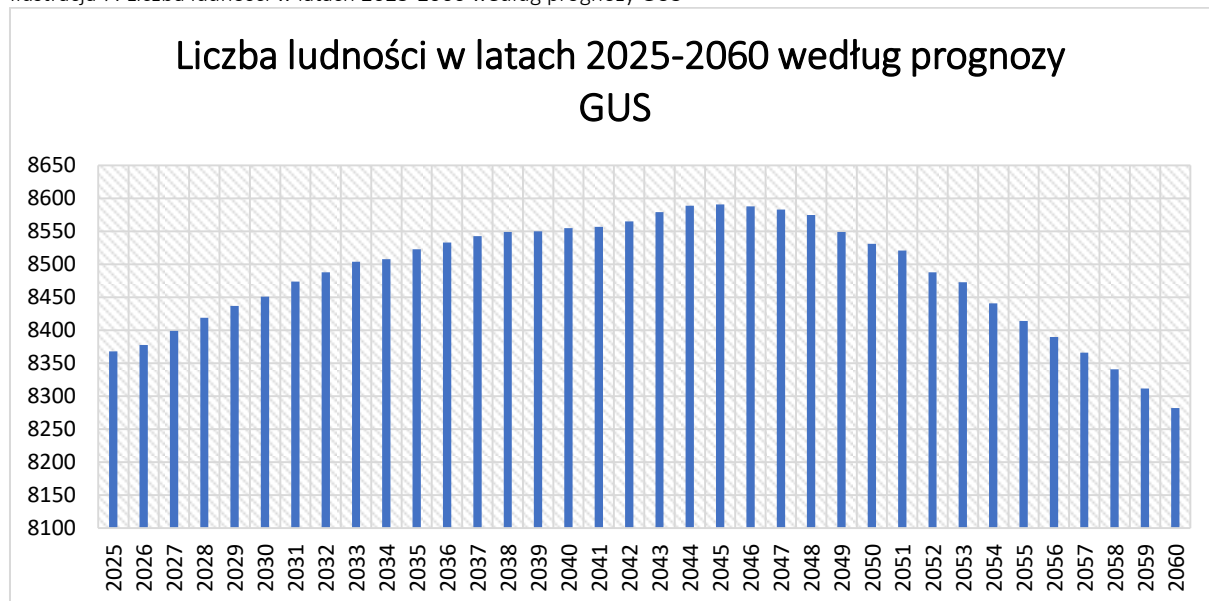

Zgodnie z przyjętą metodyką Głównego Urzędu Statystycznego (GUS)⁵ liczba ludności na terenie Gminy Tuszów Narodowy od 2025 roku, w którym wartość osiągnie 8 368, będzie sukcesywnie wzrastać do 2045 roku, w którym osiągnie wartość 8 591 mieszkańców. Następnie prognozowany jest

⁵ Źródło: Główny Urząd Statystyczny / Obszary tematyczne / Ludność / Prognoza ludności / Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030 (opracowanie eksperymentalne)

spadek liczby ludności, który w roku docelowym dla przyjętych prognoz tj. w 2060 osiągnie wartość 8 282 mieszkańców.

Ilustracja 7: Liczba ludności w latach 2025-2060 według prognozy GUS

3. Kultura i edukacja

Zgodnie z ustawą Prawo Oświatowe edukacja opiekuńcza i podstawowa jest obowiązkowym zadaniem gminnych jednostek samorządu terytorialnego. Do zadań gminy należy zapewnienie warunków działania szkół i przedszkoli, wykonywanie remontów obiektów szkolnych, wyposażenie placówek oświatowych w niezbędny sprzęt, pomoce dydaktyczne, które pozwolą realizować programy nauczania, przeprowadzanie egzaminów i konkursów. Gmina Tuszów Narodowy realizuje zadania oświatowe wynikające z ustawy o systemie oświaty i rozporządzeń wykonawczych poprzez zabezpieczenie działalności przedszkoli, szkół podstawowych i opieki nad dziećmi do lat 3, a także zapewnia dostępność do edukacji dla uczniów niepełnosprawnych, finansując dowóz uczniów niepełnosprawnych do szkół poza terenem gminy.

Zadania oświatowe realizowane są przy pomocy środków otrzymanych z budżetu państwa – subwencji oświatowej oraz z budżetu gminy. Gmina Tuszów Narodowy w 2023 r. realizowała to zadanie poprzez funkcjonowanie 5 szkół podstawowych oraz 3 przedszkoli samorządowych: w Tuszowie Narodowym, Ławnicy i w Jaślanach. Na obszarze gminy brak szkół ponadpodstawowych.

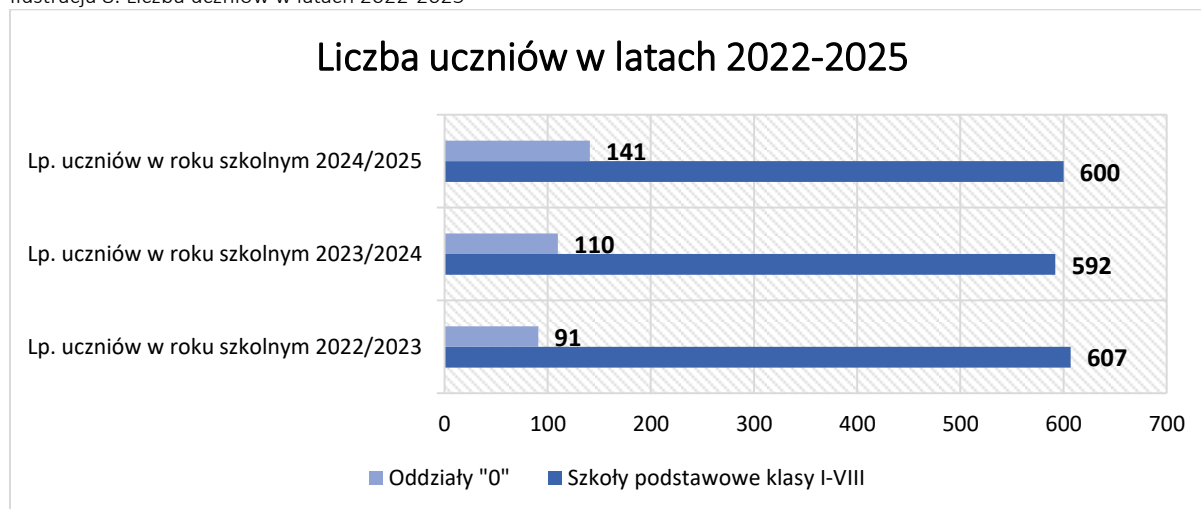
Tabela 5: Placówki edukacyjne w gminie Tuszów Narodowy, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl>

Nazwa	Lp. uczniów w roku szkolnym 2022/2023	Lp. uczniów w roku szkolnym 2023/2024	Lp. uczniów w roku szkolnym 2024/2025	Lp. uczniów w oddziałach „0” 2022/2023	Lp. uczniów w oddziałach „0” 2023/2024	Lp. uczniów w oddziałach „0” 2024/2025
SP Borki Nizińskie	50	56	51	25	25	25
SP Czajkowa	62	58	68	12	13	8
Zespół Szkół w Jaślanach	107	107	119	12	22	59
Zespół Szkół Maliniu	209	187	186	17	25	24
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Tuszowie Narodowym	179	184	176	25	25	25

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

Razem	607	592	600	91	110	141
-------	-----	-----	-----	----	-----	-----

Ilustracja 8: Liczba uczniów w latach 2022-2025

Liczebność uczniów w szkołach na terenie gminy Tuszów Narodowy w roku szkolnym 2024/2025 w stosunku do roku poprzedniego wykazuje trend wyżowy. Ogółem w roku szkolnym 2022/23 liczba uczniów klas I-VIII wynosiła 592, w roku szkolnym 2023/24 to wartość 592. Zwiększyła się liczba uczniów w oddziałach przedszkolnych klas 0, a spadła ilość dzieci zapisanych do przedszkoli samorządowych na terenie gminy.

Bazę kulturotwórczą gminy stanowi Gminna Biblioteka Publiczna w Tuszowie Narodowym i Gminny Ośrodek Kultury w Grochowie. Na rzecz społeczności lokalnych aktywnie działają liczne stowarzyszenia, kluby sportowe, ochotnicze straże pożarne, koła gospodyń wiejskich i kapele pielęgnujące dziedzictwo kulturowe, tj. Kapela Grochowiacy wraz z Zespołem Pieśni i Tańca, Kapela Tadka Rzeźnika z Jaślan oraz Kapela Młodzi Jaślaniacy.

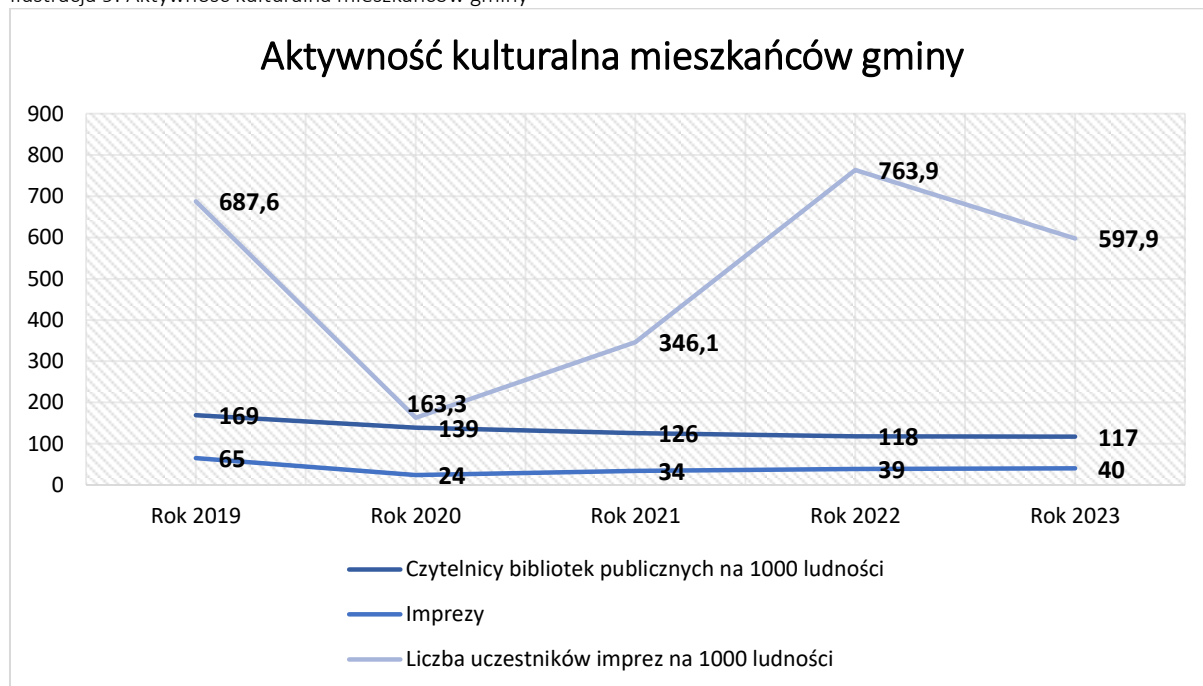
Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, aktywność społeczna w życiu kulturalnym gminy w latach 2019-2023 przedstawiała się w następujący sposób:

Tabela 6: Aktywność społeczna w życiu kulturalnym gminy Tuszów Narodowy w latach 2019-2023, źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/bdl>

Kategoria	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
Biblioteki publiczne na 10 tys. ludności	6,1	6,0	6,0	4,8	4,8
Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	169	139	126	118	117
Imprezy	65	24	34	39	40
Uczestnicy imprez	5 640	1 350	2 863	6 330	4 970
Liczba uczestników imprez na 1000 ludności	687,6	163,3	346,1	763,9	597,9

Analizując powyższe dane dotyczące aktywności kulturalnej należy zaznaczyć, że zauważalnym trendem jest malejąca liczba czytelników. W kontekście imprez kulturalnych i masowych z wyłączeniem lat 2020-2021 – okresu pandemii COVID-19- wskaźniki w perspektywie ostatnich 3 lat utrzymują się na porównywalnym poziomie.

Ilustracja 9: Aktywność kulturalna mieszkańców gminy

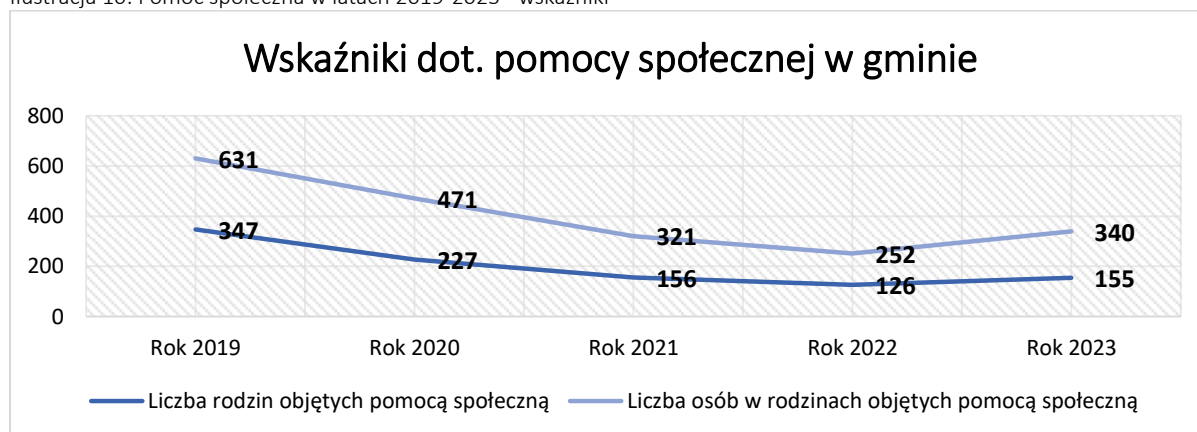
4. Pomoc społeczna i opieka zdrowotna

Zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej oraz inne zadania zlecone gminie i zadania własne gminy, w szczególności w ramach ustaw o: świadczeniach rodzinnych, świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, ochronie zdrowia psychicznego, Karcie Dużej Rodziny, wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, pomocy państwa w wychowaniu dzieci, pomocy osobom uprawnionym do alimentów na terenie gminy Tuszów Narodowy świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tuszowie Narodowym. Pomoc jako zadania zlecone i własne realizowana jest w formie, zasiłków stałych, zasiłków okresowych, zasiłków celowych i specjalnych celowych, dożywiania dzieci w szkołach.

Tabela 7: Beneficjenci pomocy społecznej w gminie Tuszów Narodowy w latach 2019-2023

Kategoria	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
Liczba rodzin objętych pomocą społeczną	347	227	156	126	155
Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną	631	471	321	252	340

Ilustracja 10: Pomoc społeczna w latach 2019-2023 - wskaźniki

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w gminie Tuszów Narodowy latach 2019-2023 ulegała wahaniom, podobnie jak udział beneficjentów systemu pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności gminy.

Tabela 8: Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z podziałem na kategorie udzielanej pomocy przez GOPS w latach 2018-2023

Kategoria	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
Ubóstwo	95/203	73/136	67/103	52/79	52/77
Bezdomność	4/4	4/4	4/4	3/3	3/3
Potrzeba ochrony macierzyństwa w tym potrzeba ochrony wielodzietności	21/118	11/62	4/24	5/27	10/56
Bezrobocie	100/257	64/156	54/115	48/99	47/81
Niepełnosprawność	66/137	60/112	47/81	40/68	46/93
Długotrwała lub ciężka choroba	62/97	51/79	45/66	41/57	44/71
Bezradność w sprawach opieki wychowawczej i prowadzenia gospodarstwa domowego	39/155	32/128	20/68	17/56	26/95
w tym rodziny niepełne	11/29	10/28	3/4	5/11	4/9
rodziny wielodzietne	10/69	10/63	4/25	3/19	6/36
Alkoholizm	6/9	4/5	4/5	3/4	3/4
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	2/2	2/2	2/2	2/2	1/1
Zdarzenia losowe	9/25	2/11	3/10	3/10	2/6

Najczęstszymi powodami przyznawania pomocy społecznej w gminie w 2023 roku były:

- bezradność w sprawach opieki wychowawczej i prowadzenia gospodarstwa domowego,
- niepełnosprawność,
- bezrobocie,
- ubóstwo.

Na terenie gminy funkcjonuje NZOZ Ośrodek Zdrowia w Tuszowie Narodowym, czynny od poniedziałku do piątku w godzinach od 8:00 do 18:00 i świadczący usługi z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej. Kadre stanowi dwóch lekarzy medycyny rodzinnej oraz trzy pielęgniarki, liczba deklaracji pacjentów na dzień 02.01.2025 r. wynosi 4100.

Usługi z zakresu specjalistycznego poradnictwa lekarskiego świadczą podmioty zlokalizowane w Mielcu.

5. Mieszkalnictwo

Zgodnie z danymi wewnętrznymi gminy całkowite zasoby mieszkaniowe w gminie Tuszów Narodowy (stan na dzień 31.12.2023 r.) to 2481 budynków mieszkalnych. Na każdych 1000 mieszkańców przypada zatem 298,8 mieszkania. Przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości to 96,00 m². Dla porównania przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w powiecie mieleckim w 2023 roku wynosiła 84,2 m², przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę 28,7 m², a ilość mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców - 340,6.

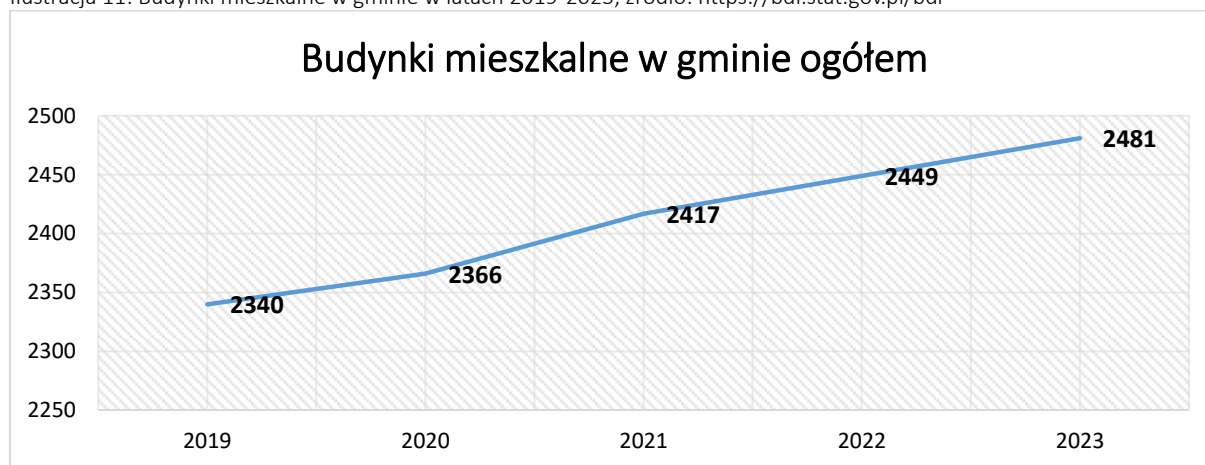
W odniesieniu do wskazanych danych należy zaznaczyć, że zauważalnym trendem w perspektywie pięcioletniej jest sukcesywny wzrost liczby budynków mieszkalnych na terenie gminy Tuszów Narodowy – wskaźnik dotyczący ilości mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców w gminie jest jednak niższy niż wskaźnik dla ogółu powiatu mieleckiego. Wyższą wartością charakteryzuje się wskaźnik dot. przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania, która jest wyższa niż wartość wskaźnika przyjęta dla powiatu mieleckiego.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

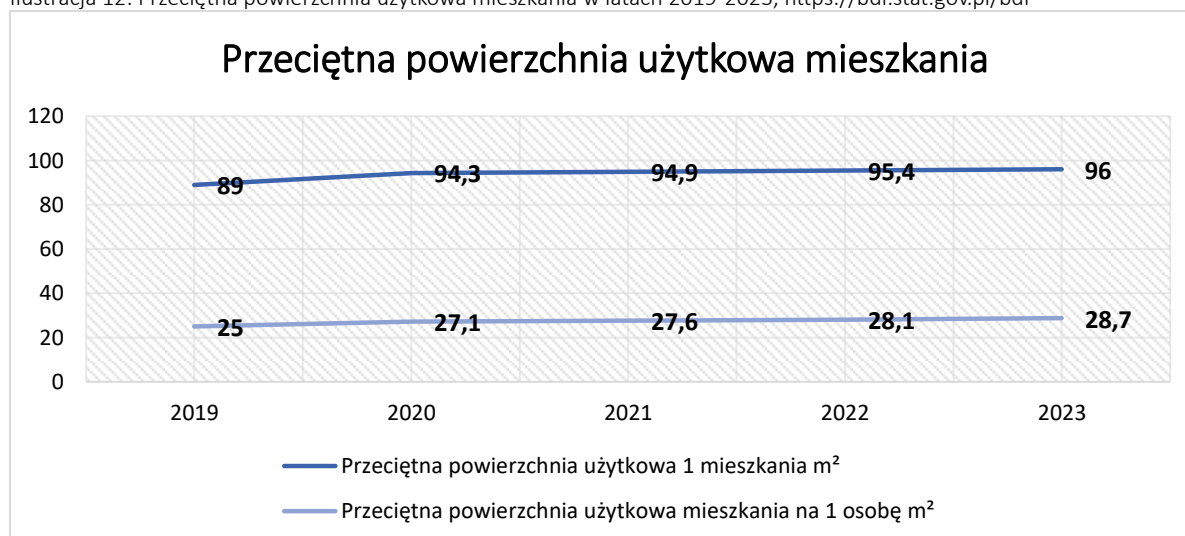
Tabela 9: Zasoby mieszkaniowe gminy w latach 2019-2023 – wskaźniki, źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/bdl>

Kategoria zdarzenia	2019	2020	2021	2022	2023
Budynki mieszkalne w gminie ogółem	2340	2366	2417	2449	2481
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	89,0 m ²	94,3 m ²	94,9 m ²	95,4 m ²	96,00 m ²
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	25,0 m ²	27,1 m ²	27,6 m ²	28,1 m ²	28,7 m ²
mieszkania na 1000 mieszkańców	281,1	287,0	290,9	294,4	298,8
Mieszkania komunalne wyposażone w urządzenia techniczno-sanitarne	11	9	9	9	9

Ilustracja 11: Budynki mieszkalne w gminie w latach 2019-2023, źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/bdl>

Ilustracja 12: Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w latach 2019-2023, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl>

Tereny w Sarnowie i Czajkowej zostały zaplanowane z myślą o różnorodności zabudowy (jednorodzinna, bliźniacza, szeregowa, usługowa), co pozwala na stworzenie różnych form mieszkań w zależności od możliwości finansowych przyszłych mieszkańców. Tereny te cechują się dogodnymi warunkami do budowy, nie wymagającymi dużych nakładów na infrastrukturę i pozytywnymi uwarunkowaniami geotechnicznymi – brak terenów podmokłych – co dodatkowo obniża koszty inwestycji.

Tereny te są położone w bliskiej odległości od Mielca i obwodnicy, co zwiększa ich atrakcyjność pod kątem komunikacyjnym. Dodatkowo otoczenie lasów sosnowych i atuty przyrodnicze stwarzają idealne warunki bytowania dla przyszłych mieszkańców.

6. Gospodarka przestrzenna i granice ochrony konserwatorskiej

W Tuszowie Narodowym znajduje się zabytkowy dom urodzenia generała W. E. Sikorskiego, w którym funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna i w jej strukturach Centrum Pamięci Generała. Jest to jedyny w Polsce obiekt związany z generałem Sikorskim, w którym zgromadzone zostało tak wiele cennych pamiątek świadczących o życiu i działalności generała. To miejsce gromadzenia informacji o lokalnej historii i jej bohaterach. Na bazie tych materiałów powstała wystawa upamiętniająca żołnierzy wojny 1920 roku z gminy Tuszów Narodowy. Ponadto na terenie gminy można zwiedzać inne zabytkowe obiekty wpisane do rejestru bądź ujęte w gminnej ewidencji zabytków. Na uwagę zasługują:

- zabytkowy drewniany kościół w Sarnowie z 1833 roku - dawny zbór protestancki,
- zabytkowy neogotycki kościół w Jaślanach z 1904 roku,
- dworek Tarnowskich w Maliniu,
- pozostałość po młynie wodnym w Dębiakach,
- kapliczka świętego Huberta w Czajkowej,
- zabytkowy kościół w Tuszowie Narodowym,
- przydrożne krzyże i kapliczki.

Istotnym potencjałem gospodarki przestrzennej gminy są tereny inwestycyjne przeznaczone pod budownictwo mieszkaniowe i przemysł. Strefa Tuszów i bliskość lokalizacji gminy Tuszów Narodowy względem Specjalnej Strefy Ekonomicznej Euro-Park Mielec jako głównego ośrodka zatrudnienia w powiecie warunkuje o atrakcyjności tych terenów z uwzględnieniem przemysłowo-inwestycyjnej i funkcji mieszkaniowej, dlatego też istotna jest realizacja zapisów miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla miejscowości Sarnów i Czajkowa (Uchwała Rady Gminy nr XXXVII/289/2010) w zakresie rozwoju terenów pod zabudowę mieszkaniową. Zgodnie z zapisami Planu przewidziano możliwość zabudowy około 65 hektarów w miejscowościach Sarnów i Czajkowa, co daje możliwość powstania około 1000 nowych budynków mieszkalnych.

Strefa Tuszów to obszar o powierzchni około 97 ha i położony jest w Tuszowie Narodowym. Zlokalizowany jest po obu stronach drogi wojewódzkiej nr 985. W obrębie terenu inwestycyjnego w jego wschodniej części znajduje się lądowisko z budynkiem aeroklubu, zaś w północno – wschodniej części terenu znajduje się Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK). Na tym terenie powstają już pierwsze zakłady produkcyjne, a kolejne są w trakcie tworzenia. Obszar Strefy posiada dogodną dostępność komunikacyjną i jest już częściowo wyposażony w sieci infrastruktury technicznej.

7. Infrastruktura i środowisko

Na obszarze gminy znajduje się następująca infrastruktura techniczna:

Tabela 10: Infrastruktura techniczna na obszarze gminy Tuszów Narodowy

Sieć wodociągowa	
podmiot odpowiedzialny za gospodarkę wodno-ściekową na terenie gminy	Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej w Jaślanach
długość czynnej sieci wodociągowej (w km)	134,2km
liczba podłączonych budynków mieszkalnych do sieci wodociągowej	2391
liczba ludności gminnej korzystającej z sieci wodociągowej	6 900
% ludności gminnej korzystającej z sieci wodociągowej	85 (dane szacunkowe)
liczba ujęć wody	1
Sieć kanalizacyjna	
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (w km)	85,4km
liczba budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej	869
liczba ludności gminnej korzystającej z sieci kanalizacyjnej	2 860
% ludności gminnej korzystającej z sieci kanalizacyjnej	35 (dane szacunkowe)
Drogi	
długość dróg gminnych (w km)	60

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

Zgodnie z danymi zamieszczonymi w raporcie „POLSKA W ZASIĘGU STACJONARNEGO DOSTĘPU DO INTERNETU” Raport podkarpackie⁶ w gminie Tuszów Narodowy było 2 734 punkty adresowe. Na koniec czerwca 2024 roku w zasięgu stacjonarnego dostępu do usług szerokopasmowych było 2 477 punktów adresowych, a 257 pozostało bez zasięgu. Na analizowanym obszarze znajdowało się 317 białych plam NGA. Od 1 stycznia 2023 do 30 czerwca 2024 roku obywatele zgłosili 7 zapotrzebowań na internet i 0 weryfikacji danych w systemie internet.gov.pl.

- Poniżej przedstawiono przedsiębiorców telekomunikacyjnych działających na terenie gminy i świadczących usługi stacjonarnego dostępu do usług szerokopasmowych:
- EXATEL S.A. (usługi detaliczne),
- FIRMA PRODUKCYJNO USŁUGOWO HANDLOWA " CZAJEN" Krzysztof Czaja (usługi detaliczne),
- MULTIMEDIA POLSKA BIZNES SPÓŁKA AKCYJNA (usługi detaliczne),
- MULTIMEDIA POLSKA SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ (usługi hurt-detel),
- NAUKOWA I AKADEMICKA SIEĆ KOMPUTEROWA - PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY (usługi detaliczne),
- NETIA SPÓŁKA AKCYJNA (usługi hurt-detel),
- ORANGE POLSKA S.A. (usługi hurt-detel),
- P4 SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ (usługi detaliczne),
- POLKOMTEL Sp. z o.o. (usługi detaliczne),
- VECTRA S.A. (usługi detaliczne),
- VOICE NET SPÓŁKA AKCYJNA (usługi hurt-detel),
- WDM SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ (usługi hurt-detel),
- WOJEWÓDZTWO PODKARPACKIE (usługi hurtowe).

Poniżej przedstawiono liczbowy i procentowy podział na punkty adresowe w zależności od rodzaju zasięgu na terenie gminy.

Tabela 11: Podział na rodzaje usług i zasięgów.⁷

Rodzaj usług i zasięgów	Liczba adresów	Udział
Rzeczywisty	2 037	74.51%
Hurtowy (wyłącznie)	426	15,58%
Teoretyczny (wyłącznie)	14	0,51%
Brak zasięgu	257	9,40%
Razem	2 734	100%

Tabela 12: Liczbowy i procentowy udział zasięgów oraz liczba punktów adresowych na terenie gminy w zależności od przepustowości.⁸

Przepustowość [Mb/s]	Liczba zasięgów	Udział %	Liczba punktów adresowych	Udział %
2	275	4,02%	0	0%
10	229	3,35%	7	0,28%
20	78	1.14%	1	0,04%
30	339	4,96%	5	0,20%
40	132	1,93%	1	0,04%
50	771	22,27%	46	1,86%
60	62	0,91%	0	0%
70	10	0,15%	0	0%
80	0	0%	0	0%
90	0	0%	0	0%

⁶ Dane właściwe dla gminy Tuszów Narodowy, pochodzą z II kwartału 2024 r., źródło:

<https://www.gov.pl/web/cyfryzacja/polska-w-zasiegu--pierwszy-raport-z-danymi-z-internetgovpl>

⁷ Dane podane za: POLSKA W ZASIĘGU STACJONARNEGO DOSTĘPU DO INTERNETU. Raport podkarpackie II kwartał 2024, <https://www.gov.pl/web/cyfryzacja/polska-w-zasiegu--pierwszy-raport-z-danymi-z-internetgovpl>

⁸ Ibidem

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

100	11	0,16%	0	0%
200	4	0,06%	0	0%
300	0	0%	0	0%
400	10	0,15%	0	0%
500	0	0%	0	0%
600	5	0,07%	0	0%
700	0	0%	0	0%
800	0	0%	0	0%
900	6	0,09%	0	0%
1000	4907	71,73%	2415	97,50%
2000	0	0%	0	0%
3000	0	0%	0	0%
4000	0	0%	0	0%
5000	0	0%	0	0%
6000	0	0%	0	0%
7000	0	0%	0	0%
8000	0	0%	0	0%
9000	0	0%	0	0%
10000	2	0,03%	2	0,08%
Razem	6841	100%	2477	100%

W kolejnej tabeli przedstawiono liczbę zasięgów w gminie w zależności od rodzaju medium.

Tabela 13: Liczba zasięgów z podziałem na medium.⁹

Medium	Liczba zasięgów	Udział
Światłowodowe 4 925	71,99%	
Kablowe współosiowe miedziane	22	0,32%
Kablowe parowe miedziane	1 268	18,54%
Radiowe (FWA)	626	9,15%
Razem	6 841	100%

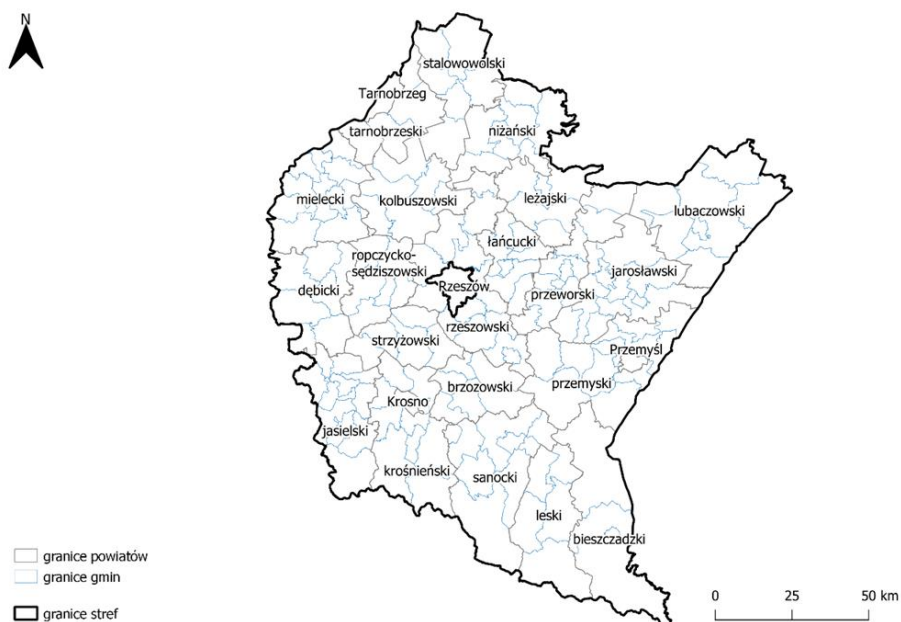
W gminie zgłoszone zostały plany inwestycyjne obejmujące 280 punktów adresowych. Zgłoszone plany inwestycyjne przewidują objęcie w kolejnych 3 latach zasięgiem stacjonarnego dostępu do usług szerokopasmowych:

- 259 punktów adresowych znajdujących się już w zasięgu rzeczywistym;
- 0 punktów adresowych znajdujących się już w zasięgu wyłącznie hurtowym;
- 0 punktów adresowych znajdujących się już w zasięgu teoretycznym;
- 0 punktów adresowych znajdujących się w planie inwestycyjnym ze środków publicznych;
- 0 punktów adresowych znajdujących się w innym planie inwestycyjnym ze środków prywatnych;
- 21 punktów adresowych będących białymi plamami (bez zasięgu).

Gmina Tuszów Narodowy zaliczana jest do strefy podkarpackiej.

⁹ Ibidem

Ilustracja 13: Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim. Raport wojewódzki za rok 2023, <https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/rwms/publications/card/2008>

Ocena jakości powietrza za rok 2023 wykazała dotrzymanie na całym obszarze województwa podkarpackiego poziomów dopuszczalnych określonych dla pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5}. Zgodnie z danymi zamieszczonymi w „Rocznej ocenie jakości powietrza w województwie podkarpackim. Raport wojewódzki za rok 2023” na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat rok 2023 był drugim z kolei, w którym na obszarze całego województwa podkarpackiego dotzymane zostały poziomy dopuszczalne określone dla tych zanieczyszczeń. W zakresie benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀ również w 2023 roku utrzymał się pozytywny trend obniżania się jego stężeń w regionie. Drugi rok z kolei średnioroczny poziom docelowy B(a)P w pyłe zawieszonym PM₁₀ dotrzymany został w strefie miasto Rzeszów. W strefie podkarpackiej do czterech podkarpackich miast (Mielec, Krosno, Sanok, Stalowa Wola), na terenie których średnioroczny poziom docelowy benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀ został dotrzymany w 2022 roku, w roku 2023 dołączyły kolejne: Jarosław, Jasło, Przemysł i Tarnobrzeg. W stosunku do roku 2022 obszar przekroczenia średniorocznego poziomu docelowego benzo(a)pirenu w województwie podkarpackim zmniejszył się o 93,3%.

W obu strefach województwa podkarpackiego, podobnie jak w latach wcześniejszych przekroczony został poziom celu długoterminowego ozonu określony pod kątem ochrony zdrowia, a w strefie podkarpackiej dodatkowo przekroczony został poziom celu długoterminowego określony w celu ochrony roślin. Przekroczenie poziomu celu długoterminowego ozonu spowodowane było przede wszystkim warunkami meteorologicznymi sprzyjającymi tworzeniu się ozonu w przyziemnej warstwie atmosfery oraz napływem spoza granic województwa mas powietrza zanieczyszczonych ozonem.

Odnosząc się do obszaru terytorialnego PGW WP RZGW w Rzeszowie związanego z regionem wodnym Górnej Wisły przynależnym do obszaru dorzecza Wisły, zgodnie z obowiązującym Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, obszar gminy Tuszów Narodowy położony jest w obszarze dorzecza Wisły, regionie wodnym Górnej-Wschodniej Wisły i Górnej-Zachodniej Wisły. Zgodnie z art. 4 ust. 1 RDW celem dla wód powierzchniowych jest:

- nie pogarszanie się stanu wód powierzchniowych oraz ochrona i przywrócenie dobrego stanu JCW;
- osiągnięcie, co najmniej dobrego stanu lub potencjału ekologicznego wód powierzchniowych;
- stopniowe eliminowanie, a w rezultacie zaprzestanie zrzutów do wód powierzchniowych substancji priorytetowych i niebezpiecznych, a także zapobieganie dopływowi zanieczyszczeń do wód podziemnych;

- odwrócenie każdej znaczącej i ciągłej tendencji wzrostu stężenia każdego zanieczyszczenia wynikającego z wpływu działalności człowieka w celu stopniowej redukcji zanieczyszczenia wód podziemnych;
- osiągnięcie zgodności ze wszystkimi normami i celami określonymi w ustawodawstwie wspólnotowym dla obszarów chronionych.

Zgodnie z powyższym, celem środowiskowym dla części wód niewyznaczonych jako SCW lub SZCW, którym w konsekwencji nadano status NAT, jest:

- dobry stan ekologiczny i dobry stan chemiczny, w przypadku oceny z monitoringu wód wskazującej na stan dobry lub zły;
- bardzo dobry stan ekologiczny, w przypadku JCWP, dla których wyniki monitoringu wskazują na bardzo dobry stan ekologiczny;
- stan dobry, w przypadku JCWP niemonitorowanych;
- spełnienie warunków określonych dla obszarów chronionych.

W przypadku części wód wyznaczonych jako SCW lub SZCW celem środowiskowym jest:

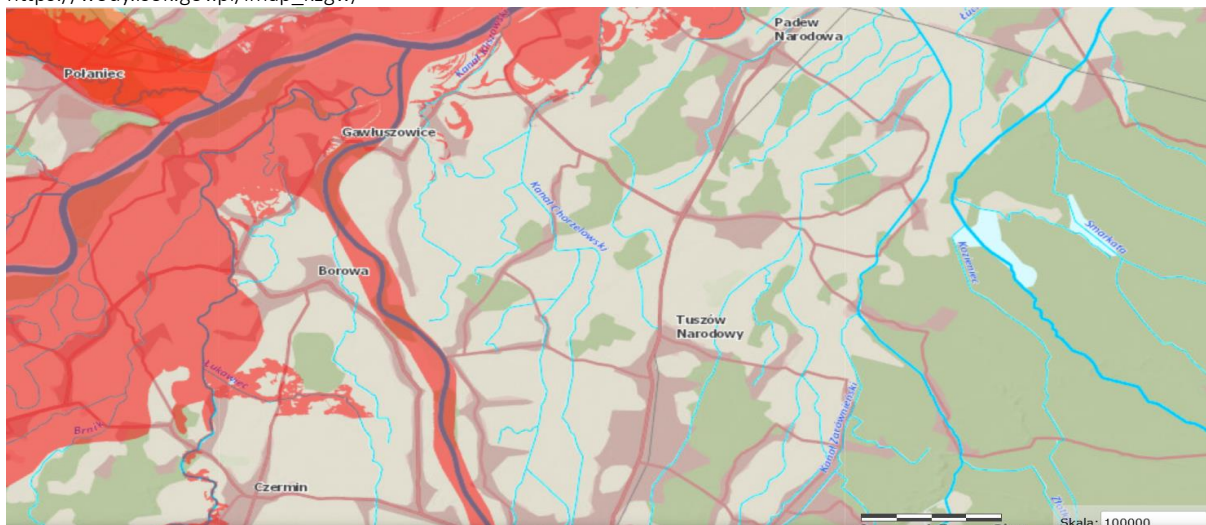
- dobry potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny, w przypadku oceny z monitoringu wód wskazującej na stan dobry lub zły;
- maksymalny potencjał ekologiczny w przypadku JCWP, dla których wyniki monitoringu wskazują na maksymalny potencjał ekologiczny;
- stan dobry w przypadku JCWP niemonitorowanych;
- spełnienie warunków określonych dla obszarów chronionych.

Celem środowiskowym dla JCWP RW i RWr jest również zapewnienie drożności cieku dla migracji ryb.

Na terenie Gminy Tuszów Narodowy zlokalizowane są jednolite części wód powierzchniowych rzecznych tj.: Wisła od Wisłoki do Sanny RW2000122319, Babulówka RW200010219299, Trześniówka do Karolówki RW200010219633, Kanał Chorzelowski RW2000102191149. Aktualnie, stan ekologiczny i chemiczny wszystkich JCWP jest, odpowiednio, umiarkowany lub zły oraz poniżej dobrego. Z terenem gminy nie są związane jednolite części wód powierzchniowych jeziornych. W ramach analizowanego obszaru zidentyfikowano dwie jednolite części wód podziemnych: GW2000135, GW2000134. Zgodnie z art. 59 pr.w. celem środowiskowym dla JCWPd jest: zapobieganie lub ograniczanie wprowadzania do nich zanieczyszczeń, zapobieganie pogorszeniu oraz poprawa ich stanu, ich ochrona i podejmowanie działań naprawczych, a także zapewnianie równowagi między poborem a zasilaniem tych wód, tak aby osiągnąć ich dobry stan. Poniżej w ujęciu tabelarycznym przedstawiono charakterystykę jednolitych części wód na analizowanym terenie¹⁰.

Ilustracja 14: Mapa zagrożenia powodziowego na terenie gminy Tuszów Narodowy, źródło:

https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/

¹⁰ Szczegółową analizę dot. gospodarki wodnej przedstawiono w Załączniku nr 2 Gospodarowanie wodami

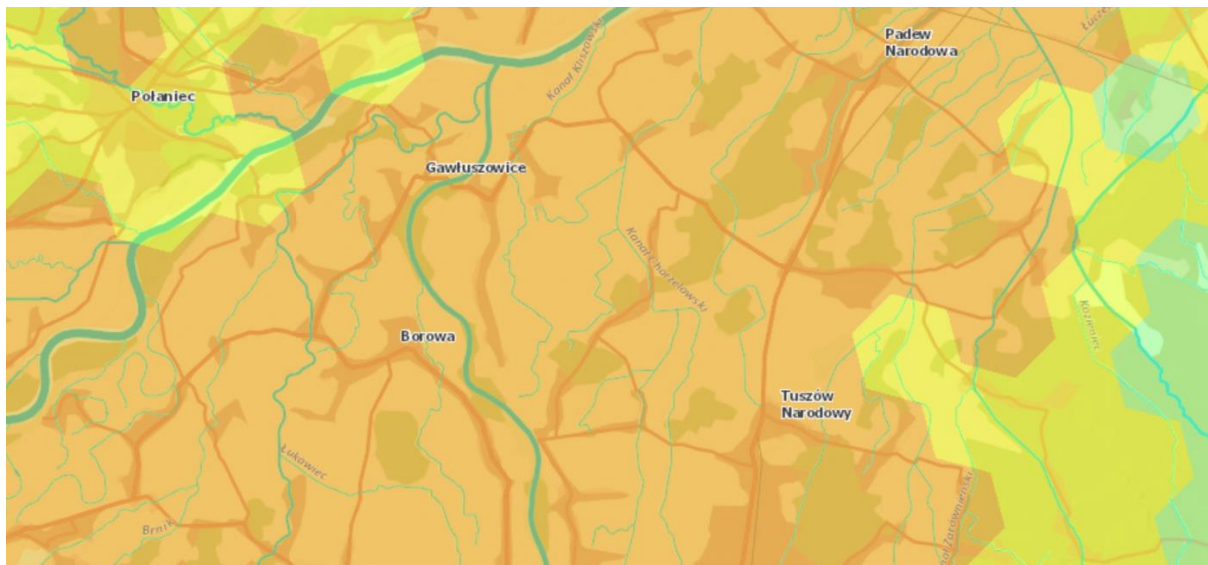
W odniesieniu do poszczególnych typów suszy gmina Tuszów Narodowy jest:

- umiarkowanie zagrożona suszą atmosferyczną,
- umiarkowanie zagrożona suszą rolniczą,
- umiarkowanie zagrożona suszą hydrologiczną,
- umiarkowanie zagrożona suszą hydrogeologiczną.

Biorąc pod uwagę łączne zestawienie zagrożenia suszą, obszar gminy jest umiarkowanie zagrożony wystąpieniem suszy.

Ilustracja 15: Stopień zagrożenia suszą – gmina Tuszów Narodowy, źródło:

https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gmap=gpPPSS

8. Gospodarka odpadami¹¹

Według stanu na dzień 31.12.2023 r. na terenie Gminy zameldowanych było 8 230 osób – dane z ewidencji ludności (liczba osób ujętych w złożonych deklaracjach dotyczy liczby faktycznie zamieszkałych na danej nieruchomościach, liczba zameldowanych osób może różnić się od liczby mieszkańców zgłoszonych w deklaracjach, ponieważ jak wynika z oświadczeń złożonych przez właścicieli nieruchomości, niektórzy mieszkańcy Gminy wyjechali za granicę, bądź na studia itp.). Systemem gospodarki w Gminie Tuszów Narodowy zostali objęci wszyscy właściciele nieruchomości zamieszkałych, natomiast właściciel nieruchomości niezamieszkałych, na których nie zamieszkują mieszkańcy a powstają odpady komunalne, obowiązani są posiadać indywidualne umowy na odbiór odpadów komunalnych z przedsiębiorcą posiadającym na terenie Gminy wpis do rejestr działalności regulowanej. 7040 osobom zamieszkujących 2200 gospodarstw domowych na terenie Gminy Tuszów Narodowy naliczono opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi w taki sposób, że opłata stanowi iloczyn liczby mieszkańców zamieszkujących daną nieruchomość oraz stawki opłaty określonej w § 2 i 4 uchwały nr XIX/151/2020 Rady Gminy Tuszów Narodowy.

Na terenie Gminy Tuszów Narodowy brak jest możliwości przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych, bioodpadów stanowiących odpady komunalne oraz przeznaczonych do składowania pozostałości z sortowania odpadów komunalnych i pozostałości z procesu mechaniczno-biologicznych.

¹¹ Dane przytoczone za: analizami stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy tuszów narodowy za lata 2019-2023, <https://tuszownarodowy.biuletyn.net>

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

Tabela 14: Ilość odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie gminy Tuszów Narodowy „u źródła”

Rodzaj odpadów	2019	2020	2021	2022	2023
	(ilości podane w Mg)				
Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne (ogółem odebrane z terenu gminy) (kod: 20 03 01)	1 085,18	1 058,81	1 098,4900	1 027,9400	1 018,3600
Zmieszane odpady opakowaniowe (kod odpadu: 15 01 06)	66,40	46,48	1,3200	187,5400	1,6800
Opakowania z tworzyw sztucznych (kod: 15 01 02)	19,060	97,64	172,5600	1,2800	191,2000
Opakowania ze szkła (kod: 15 01 07)	76,36	119,08	146,6300	141,1200	117,6200
Opakowania z papieru i tektury (kod: 15 01 01)	13,56	35,22	51,6200	39,9700	52,1400
Odpady wielkogabarytowe (kod: 20 03 07)	31,340	98,24	10,3200	-	-
Odpady ulegające biodegradacji (kod odpadu: 20 02 01)	3,560	17,00	16,7400	25,9800	28,2200
Odpady nieulegające biodegradacji (kod odpadu: 20 02 03)	11,700	-	-	-	23,7400
Odpady kuchenne ulegające biodegradacji (kod odpadu: 20 01 08)	-	-	7,6000	-	-
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki (kod: 20 01 35*)	1,600	5,98	-	-	-
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35 (kod: 20 01 36)	2,200	3,12	-	-	-
Zużyte opony (kod: 16 01 03)	12,120	23,68	-	-	-
Inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny (kod odpadu :20 01 99)	8,222	-	-	-	-
Inne odpady nieulegające biodegradacji (kod: 20 02 03)	11,700	-	-	-	-
Odpady komunalne niewymienione w innych podgrupach (kod: 20 01 23)	3,662	-	-	-	-
Urządzenia zawierające freony (kod: 20 01 23*)	1,800	9,12	-	-	-

Tabela 15: Ilość odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie gminy Tuszów Narodowy w PSZOK

Rodzaj odpadów	2019	2020	2021	2022	2023
	(ilości podane w Mg)				
Opakowania z papieru i tektury (kod: 15 01 01)	1,220	2,68	4,1800	3,900	2,2200
Opakowania z tworzyw sztucznych (kod 15 01 02)	2,920	5,06	3,1600	3,3600	-
Opakowania wielomateriałowe (kod: 15 01 05)	-	-	-	-	1,0800
Zmieszane odpady (kod: 15 01 06)	0,460	-	-	-	-
Tworzywa sztuczne (kod: 20 01 39)	-	-	-	0,2300	3,0200
Opakowania ze szkła (kod: 15 01 07)	5,900	1,7	2,7000	0,6800	-
Zużyte opony (kod: 16 01 03)	6,060	1,74	5,8800	6,5000	7,8200
Odpady z betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów (kod: 17 01 01)	21,280	7,76	16,5600	6,1000	-
Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02, 17 09 03 (kod: 17 09 04)	-	0,58	-	-	5,8000
Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06 (kod: 17 01 07)	-	9,78	-	10,5800	18,180
Urządzenia zawierające freony (kod: 20 01 23*)	4,245	0,93	5,4400	2,3000	3,940

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

Lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć (kod: 20 01 21*)	-	0,02	0,0400	-	0,0800
Opakowania zawierające pozostałości substancji niebezpiecznych lub nimi zanieczyszczone (kod: 15 01 10*)	-	0,9	0,9500	-	1,1600
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki (kod: 20 01 35*)	1,678	1,48	3,8490	1,7200	1,9800
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35 (kod: 20 01 36)	1,866	2,85	1,9800	2,9600	2,9000
Odpady wielkogabarytowe (kod: 20 03 07)	44,610	35,54	67,0400	47,9600	55,9400
Materiały izolacyjne inne niż wymienione w 17 06 01 i 17 06 03 (kod: 17 06 04)	0,080	0,14	-	-	-
Drewno inne niż wymienione w 20 01 37 (kod: 20 01 38)	1,900	0,36	-	-	-
Odpady ulegające biodegradacji (kod: 20 02 01)	3,740	1,66	1,7800	1,8600	0,8800
Odzież (kod odpadu: 20 01 10)	4,640	2,44	4,2000	-	4,1600
Leki inne niż wymienione w 20 01 31 (kod odpadu: 20 01 32)	0,067	0,015	0,0600	0,0290	0,0100
Baterie i akumulatory inne niż wymienione w 20 01 33 (kod odpadu: 20 01 34)	-	-	0,0600	-	0,1100
Farby, tusze, farby drukarskie, kleje, lepiszcze, żywice inne niż wymienione w 20 01 27 (kod odpadu :20 01 28)	0,640	-	-	0,1500	-
Szkło (kod:17 02 02)			3,6000	-	-
Inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny (kod odpadu :20 01 99)			0,0010	-	-

9. Gospodarka i rolnictwo

Poniższe tabele i wykresy przedstawiają syntetyczne ujęcie danych statystycznych z obszaru gospodarki.

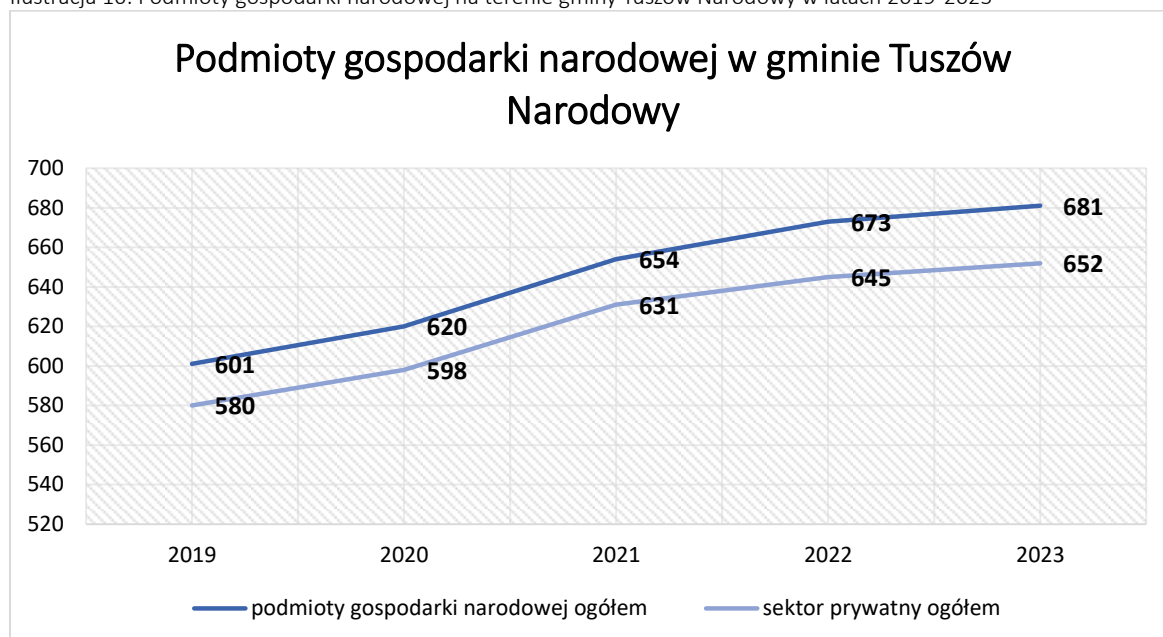
Tabela 16: Liczba podmiotów gospodarczych na terenie gminy Tuszów Narodowy w latach 2019-2023 według sektorów własnościowych, źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica>

Kategoria	2019	2020	2021	2022	2023
podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności	73	75	79	81	82
podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	116,5	123,4	129,6	133,4	135,5
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 1000 ludności	6,58	4,96	7,62	6,64	4,57
podmioty gospodarki narodowej ogółem	601	620	654	673	681
sektor publiczny - ogółem	19	19	19	19	19
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	16	16	16	16	16
sektor prywatny - ogółem	580	598	631	645	652
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	460	480	512	525	530
sektor prywatny - spółki handlowe	39	37	37	38	38
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	7	7	7	7	6
sektor prywatny - spółdzielnie	1	1	1	1	1
sektor prywatny - fundacje	1	1	1	2	4
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	38	39	38	40	42

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

Porównując dane statystyczne dotyczące liczebności podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na obszarze gminy Tuszów Narodowy w latach 2019-2023 zauważalny jest stały wzrost ich liczebności.

Ilustracja 16: Podmioty gospodarki narodowej na terenie gminy Tuszów Narodowy w latach 2019-2023

Według danych Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej najczęściej deklarowanymi rodzajami działalności gospodarczej na terenie gminy są:

Tabela 17: Podmioty według grup rodzajów działalności PKD 2007, źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica>

Rodzaj działalności gospodarczej	Rok				
	2019	2020	2021	2022	2023
Ogółem	601	620	654	673	681
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	7	7	7	8	10
Przemysł i budownictwo	223	228	245	254	241
Pozostała działalność	371	385	402	411	430

Jakość i stopień przekształceń pokrywy glebowej uwarunkowane są głównie budową geologiczną, morfologią terenu oraz stosunkami wodnymi. Użytki rolne na terenie gminy Tuszów Narodowy zaliczane są do gleb II-IV klasy bonitacyjnej i nadają się do uprawy większości gatunków roślin. Ze względu na duży odsetek gleb zakwaszonych, użytki rolne obszaru gminy wymagają wapnowania. Na analizowanym obszarze nie ma żadnego punktu pomiarowo-kontrolnego w zakresie monitoringu chemizmu gleb ornych, z którego pobierane są próbki gleby do badań w okresach 5-letnich. Monitoring realizowany jest przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach. Najbliższy punkt pomiarowy znajduje się na terenie gminy, w miejscowości Józefów.

Tabela 18: Struktura użytków rolnych w gminie Tuszów Narodowy

Lp.	Rodzaj gruntów	Wielkość (ha)
1.	Grunty orne	3 334,87
2.	Sady	7,5041
3.	Łąki trwałe	678,7945
4.	Pastwiska trwałe	588,8822
5.	Grunty rolne zabudowane	234,3218

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

6.	Grunty rolne pod stawami	2,5474
7.	Grunty rolne pod rowami	65,77
8.	Grunty rolne zadrzewione i zakrzewione	302,5731
9.	Lasy	3 148,4638
10.	w tym państwowe	2 269,9186

Tabela 19: Liczba i powierzchnia gospodarstw rolnych w gminie Tuszów Narodowy

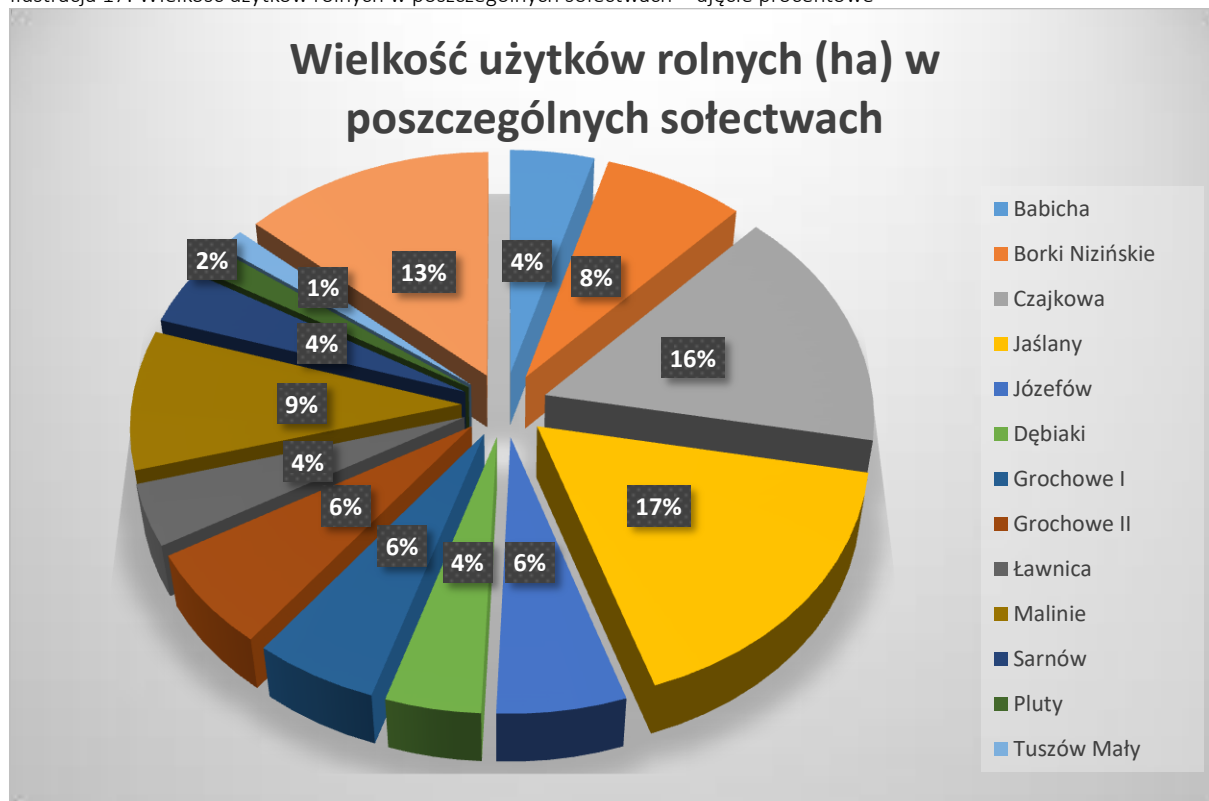
Lp.	Powierzchnia (ha)	Liczba gospodarstw	% udział (w zaokrągleniu do pełnej liczby)
1.	1-2	873	59%
2.	2,01-5	497	33%
3.	5,01-7	54	4%
4.	7,01-10	31	2%
5.	10,01-15	17	1%
6.	powyżej 15	10	1%
łącznie:		1482	100%

Poniższa tabela przedstawia powierzchnię użytków rolnych w poszczególnych sołectwach.

Tabela 20: Wielkość użytków rolnych w poszczególnych sołectwach

Lp.	Nazwa	Wielkość użytków rolnych (ha)
1.	Babicha	244,60
2.	Borki Nizińskie	409,97
3.	Czajkowa	856,92
4.	Jaślany	917,88
5.	Józefów	313,57
6.	Dębiaki	231,87
7.	Grochowe I	301,03
8.	Grochowe II	341,04
9.	Ławnica	216,3854
10.	Malinie	490,49
11.	Sarnów	192,75
12.	Pluty	91,53
13.	Tuszów Mały	75,33
14.	Tuszów Narodowy	731,90

Ilustracja 17: Wielkość użytków rolnych w poszczególnych sołectwach – ujęcie procentowe

10. Rynek pracy

Stopa bezrobocia na koniec grudnia 2023 r. wyniosła 5,2% (wzrost w ciągu roku o 0,8 punktu procentowego), co plasowało powiat mielecki na 3 miejscu wśród powiatów ziemskich województwa podkarpackiego z najniższą stopą bezrobocia. Poziom bezrobocia w powiecie mieleckim był niższy niż średnia dla całego województwa podkarpackiego, która na koniec IV kwartału 2023 roku wynosiła 8,6% ale wyższy o 0,1 punktu procentowego niż przeciętna stopa bezrobocia w Polsce, która na koniec grudnia kształtowała się na poziomie 5,1%.

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego (GUS)¹² w latach 2019-2024 struktura bezrobocia w gminie Tuszów Narodowy przedstawiała się następująco:

Tabela 21: Struktura bezrobocia w gminie Tuszów Narodowy w latach 2019-2024 na podstawie danych GUS¹³

Kategoria	Lata					
	2019	2020	2021	2022	2023	2024 (czerwiec)
Bezrobocie ogółem w tym:	197	252	183	184	217	184
kobiety	122	128	107	95	108	96
mężczyźni	75	124	76	89	109	88
bezrobotni do 25 roku życia	29	41	23	28	43	24
bezrobotni do 30 roku życia	53	82	52	46	67	48
bezrobotni powyżej 50 roku życia	40	58	44	53	53	47
długotrwale bezrobotni	86	98	87	86	90	95

Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Mielcu stan nadziej 30.09.2024 r. struktura bezrobotnych na terenie gminy przedstawiała się następująco:

¹² Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica>

¹³ J.w.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

Tabela 22: Struktura bezrobocia na terenie gminy Tuszów Narodowy, na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Mielcu

Wyszczególnienie		Bezrobotni zarejestrowani		
		Razem	kobiety	mężczyźni
Ogółem		204	103	101
Czas pozostawania bez pracy w m-c	do 1	17	7	10
	1-3	42	21	21
	3-6	25	14	11
	6-12	39	19	20
	12-24	38	21	17
	Powyżej 24	43	21	22
Wiek	18-24	29	14	15
	25-34	56	34	22
	35-44	45	23	22
	45-54	41	23	18
	55-59	19	9	10
	60 lat i więcej	14	0	14
Wykształcenie	wyższe	18	15	3
	policealne i średnie zawodowe/branżowe	55	34	21
	średnie ogólnokształcące	28	16	12
	zasadnicze zawodowe/branżowe	64	25	39
	gimnazjalne/podstawowe i poniżej	39	13	26
Staż pracy ogółem	do 1 roku	33	18	15
	1-5 lat	57	26	31
	5-10 lat	36	20	16
	10-20 lat	42	24	18
	20-30 lat	18	8	10
	30 lat↑	6	0	6
	bez stażu	12	7	5

11. Aktywność społeczna

Tabela 23: Wykaz organizacji pozarządowych na terenie gminy Tuszów Narodowy

Lp.	Nazwa	Adres
Ochotnicze Straże Pożarne OSP		
1	OSP Babicha	Babicha 60, 39-307 Gawłuszowice
2	OSP Boki Nizińskie	Borki Nizińskie 65, 39-307 Gawłuszowice
3	OSP Dębiaki	Dębiaki 60, 39-332 Tuszów Narodowy
4	OSP Czajkowa	Czajkowa 71, 39-332 Tuszów Narodowy
5	OSP Grochowe I KSRG	Grochowe 86, 39-332 Tuszów Narodowy
6	OSP Grochowe II KSRG	Grochowe 179, 39-332 Tuszów Narodowy
7	OSP Jaślany KSRG	Jaślany 185, 39-332 Tuszów Narodowy
8	OSP Józefów	Józefów, 39 – 332 Tuszów Narodowy
9	OSP Ławnica	Ławnica 86, 39-331 Chorzelów
10	OSP Malinie I	Malinie 51, 39-331 Chorzelów
11	OSP Malinie II KSRG	Malinie 257 A, 39-331 Chorzelów
12	OSP Sarnów	Sarnów 42, 39-332 Tuszów Narodowy
13	OSP Tuszów Narodowy KSRG	39-332 Tuszów Narodowy 203
Ludowe Kluby Sportowe LKS		
1	LKS SOKÓŁ Malinie	Malinie 214, 39-331 Chorzelów
2	LKS JUTRZENKA Ławnica	Ławnica, 39-331 Chorzelów
3	LKS BABICHA	Babicha, 39-307 Gawłuszowice

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

4	LKS „PITMARK” Jaślany	Jaślany, 39-332 Tuszów Narodowy
5	LKS „STRAŻAK” Grochowe	Grochowe 86, 39-332 Tuszów Narodowy
6	LKS DĘBIAKI	Dębiaki, 39-332 Tuszów Narodowy
Koła Gospodyń Wiejskich KGW		
1	KGW w Babisze	Babicha 61A, 39-307 Gawłuszowice
2	KGW w Borkach Nizińskich	Borki Nizińskie 65, 39-307 Gawłuszowice
3	KGW w Dębiakach	Dębiaki 60, 39-332 Tuszów Narodowy
4	KGW „Leśne Echo” w Czajkowej	Czajkowa 71, 39-332 Tuszów Narodowy
5	KGW w Grochowie I	Grochowe 86, 39-332 Tuszów Narodowy
6	KGW „Grochowianki” w Grochowie II	Grochowe 179, 39-332 Tuszów Narodowy
7	KGW w Jaślanach	Jaślany 185, 39-332 Tuszów Narodowy
8	KGW w Józefowie	Józefów 35, 39 – 332 Tuszów Narodowy
9	KGW w Ławnicy	Ławnica 117, 39-331 Chorzelów
10	KGW w Maliniu	Malinie 257 A, 39-331 Chorzelów
11	KGW w Sarnowie	Sarnów 42, 39-332 Tuszów Narodowy
12	KGW w Tuszowie Narodowym	39-332 Tuszów Narodowy 203
Stowarzyszenia, towarzystwa		
1	Towarzystwo Społeczno-Kulturalne im. Gen. Wł. Sikorskiego w Tuszowie Narodowym	39-332 Tuszów Narodowy 233
2	Stowarzyszenie Oświatowo – Wychowawcze „OJCOWIZNA” w Tuszowie Narodowym	39-332 Tuszów Narodowy 231
3	Stowarzyszenia „JAŚLANY”	Jaślany 395, 39-332 Tuszów Narodowy
4	Stowarzyszenia „Malinowy szlak”	Malinie 111, 39-331 Chorzelów
5	Klub Dobrej Współpracy przy WDKiR w Grochowie	Grochowe 87, 39-332 Tuszów Narodowy
Uczniowskie Kluby Sportowe UKS		
1.	UKS przy SP im. Św. Jana Pawła II w Czajkowej	Czajkowa 60, 39-332 Tuszów Narodowy

12. Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli, ale również ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego, a także przed zjawiskami mogącymi zakłócić normalne funkcjonowanie obywateli, godzącymi w ogólnoprzyjęte normy postępowania. Jego utrzymanie jest istotne dla zapewnienia stanu optymalnego i sprawnego funkcjonowania społeczeństwa.

Tabela 24: Liczba interwencji policyjnych na terenie gminy Tuszów Narodowy w latach 2019-2023¹⁴

Kategoria zdarzenia	2019	2020	2021	2022	2023
Wykroczenia¹⁵	72	67	43	136	141
Przestępstwa	59	76	106	66	94

Dane statystyczne dotyczące liczby przestępstw i wykroczeń wskazują, że ich liczba od 2022 roku sukcesywnie rośnie.

Na analizowanym terenie działa 13 jednostek ochotniczych straży pożarnych OSP w tym 5 należących do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego KSRG, dbających o bezpieczeństwo mieszkańców i obszaru gminy w zakresie ochrony przeciwpożarowej i działań w zakresie zwalczania skutków klęsk i katastrof związanych ze zjawiskami pogodowymi jak również działań w zakresie zagrożeń i wypadków w ruchu drogowym czy działań dotyczących usuwania siedlisk niebezpiecznych owadów.

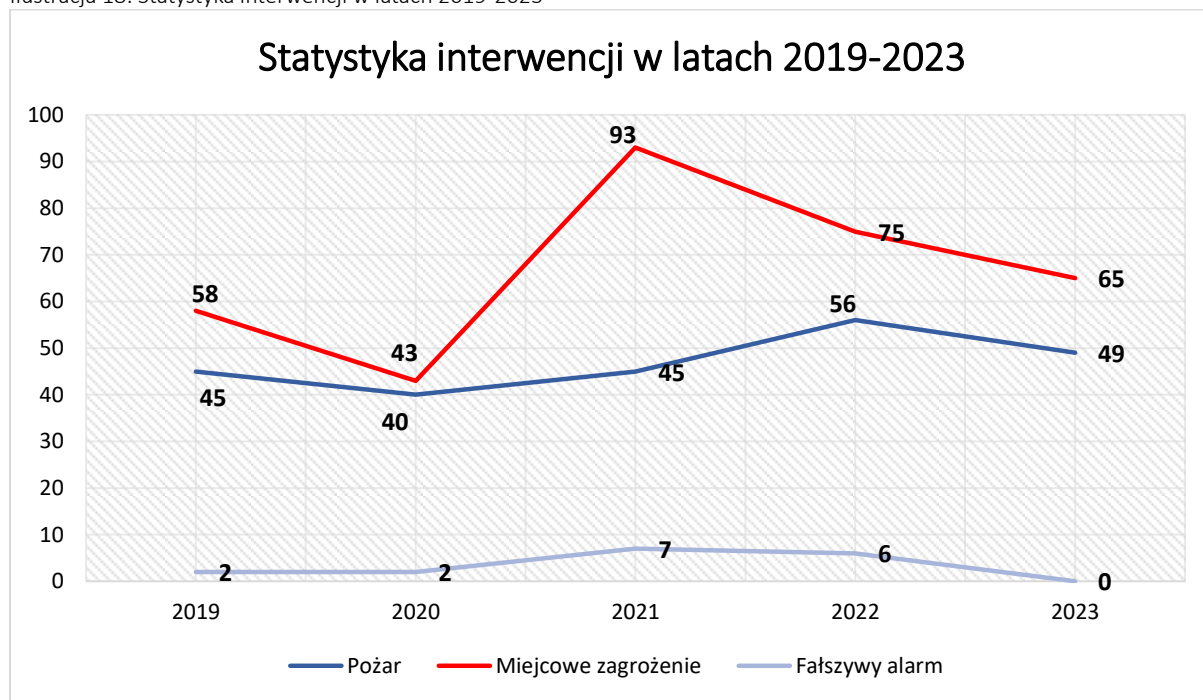
¹⁴ Dane przedstawione na podstawie informacji otrzymanych z Komendy Powiatowej Policji w Mielcu w 02.01.2025 r.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

Tabela 25: Podmioty OSP i liczba interwencji jednostek na terenie gminy Tuszów Narodowy w latach 2019-2023

Jednostka	KSRG	Pożar					Miejscowe zagrożenie					Fałszywy alarm				
		2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023
0913221 OSP Babicha	NIE	-	-	0	-	1	-	-	2	0	1	-	-	0	-	0
0913222 OSP Borki Nizińskie	NIE	2	4	2	3	2	3	2	7	9	1	0	0	1	0	0
0913223 OSP Czajkowa	NIE	3	2	3	2	3	4	2	7	4	6	0	0	0	0	0
0913224 OSP Dębiaki	NIE	-	-	0	-	-	-	-	0	-	-	-	-	0	0	-
0913225 OSP Grochowe I	TAK	2	5	3	7	6	0	3	4	6	6	0	0	0	0	0
0913226 OSP Grochowe II	TAK	7	8	5	9	5	4	2	5	5	5	0	0	0	2	0
0913227 OSP Jaślany	TAK	12	14	10	8	9	10	11	18	13	6	1	0	1	2	0
0913228 OSP Józefów	NIE	-	-	0	0	-	-	-	0	0	-	-	-	0	0	0
0913229 OSP Ławnica	NIE	0	0	1	1	1	7	2	2	3	5	0	0	0	0	0
0913230 OSP Malinie I	NIE	1	0	2	3	5	4	1	7	0	0	0	1	0	0	0
0913231 OSP Malinie II	TAK	4	3	11	12	7	15	14	14	17	16	1	1	4	0	0
0913232 OSP Sarnów	NIE	-	-	0	0	0	-	-	0	0	2	-	-	0	1	0
0913233 OSP Tuszów Narodowy	TAK	14	4	8	10	10	11	6	27	18	17	0	0	1	1	0
RAZEM:		45	40	45	56	49	58	43	93	75	65	2	2	7	6	0

Ilustracja 18: Statystyka interwencji w latach 2019-2023

13. Finanse samorządowe

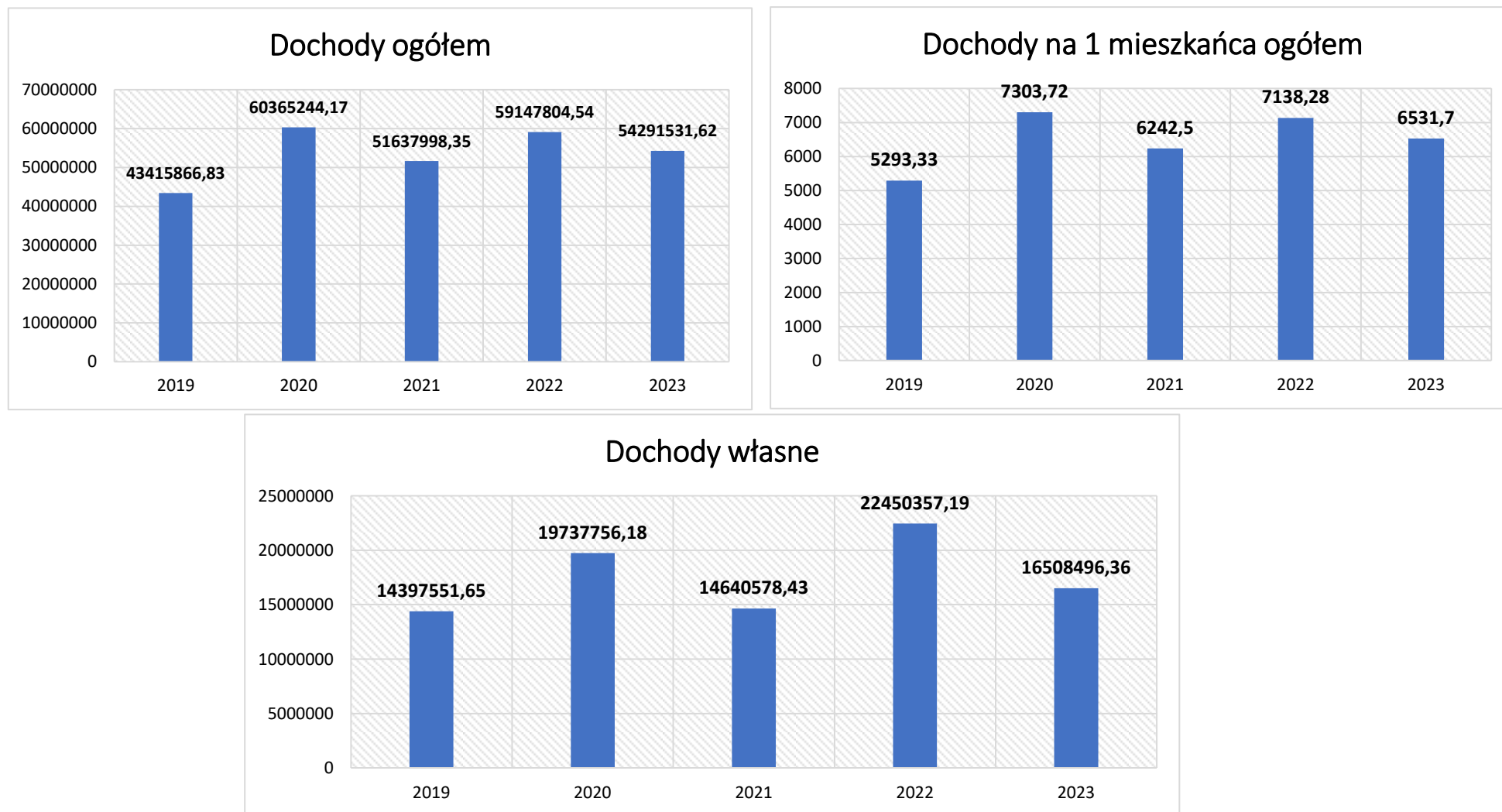
Zgodnie z danymi Ministerstwa Finansów dot. wskaźników dochodów podatkowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca dla poszczególnych gmin (wskaźniki G), powiatów (wskaźniki P) i województw (wskaźniki W), stanowiących podstawę do wyliczenia rocznych kwot części wyrównawczej subwencji ogólnej i wpłat na 2024 r. odpowiednio dla gmin, powiatów i województw (wg zasad określonych w ustawie z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego - Dz.U. z 2022 r. poz. 2267, z późn. zm.) ww. wskaźnik dla gminy Tuszów Narodowy wynosi 1602,98 PLN¹⁶.

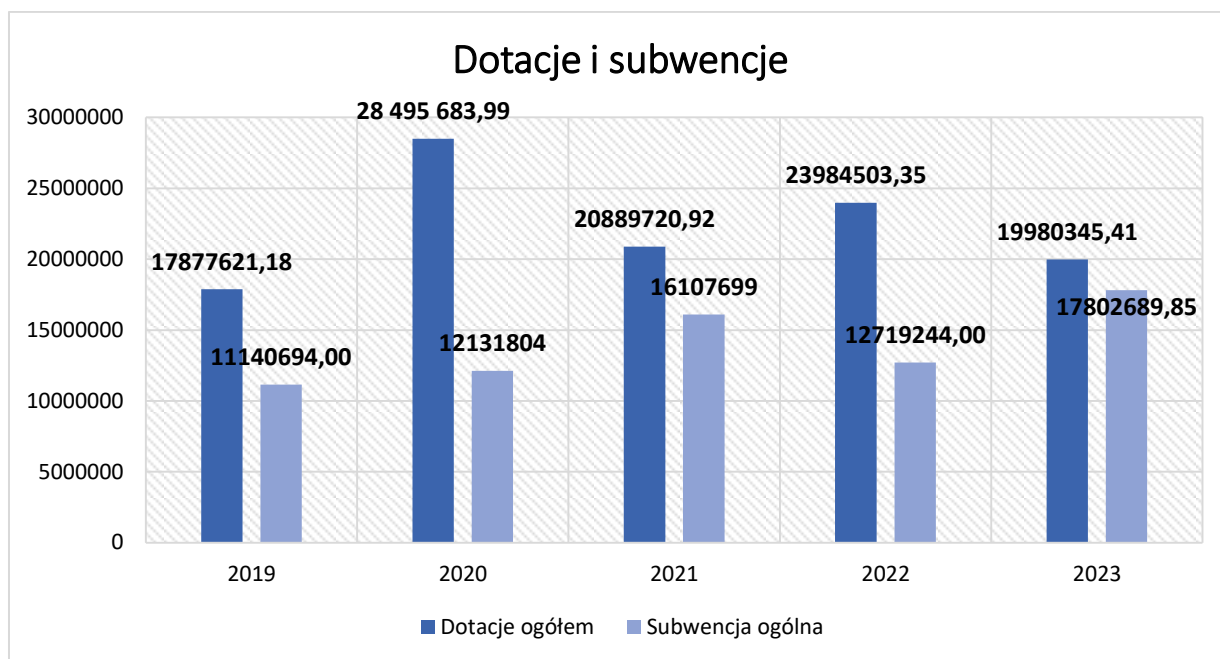
Poniżej przedstawiono dane historyczne z zakresu finansów samorządowych adekwatnych dla analizowanej jednostki administracyjnej.

¹⁶ Wskaźniki dochodów podatkowych gmin, powiatów i województw na 2024 r. - Ministerstwo Finansów - Portal Gov.pl (www.gov.pl)

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

Ilustracja 19: Finanse samorządowe gminy Tuszów Narodowy, źródło: Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl>

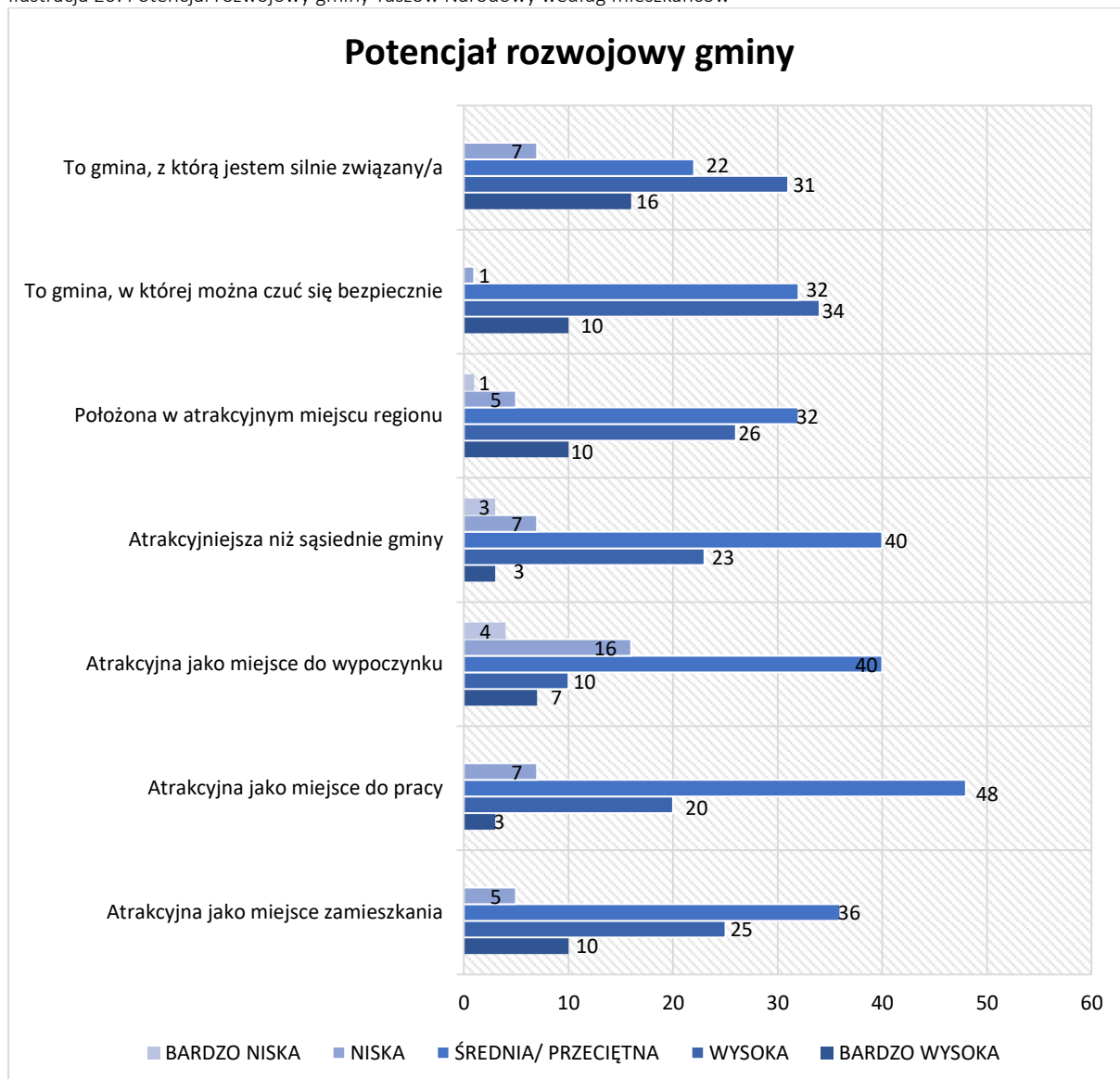
14. Gmina w ocenie mieszkańców

W ramach partycypacji społecznej dot. powstania strategii rozwoju gminy oraz na potrzeby uzyskania opinii mieszkańców dot. oceny aktualnej sytuacji w gminie Tuszów Narodowy przeprowadzono badanie ankietowe dot. stanu istniejącego oraz perspektyw rozwoju gminy.

Celem badania ankietowego było celem zaangażowanie społeczności lokalnej i stworzenie możliwości wypowiedzenia się mieszkańców gminy w tak ważnych zagadnieniach, jakimi są kierunki rozwoju i przedsięwzięcia realizowane na terenie gminy Tuszów Narodowy a w perspektywie stworzenie dokumentu – Strategii rozwoju gminy – wynikającego ze wspólnych obserwacji, potrzeb i pomysłów mieszkańców z założeniem systematycznego i skutecznego realizowania wyznaczonych celów.

Na bazie uzyskanych wyników ankietowych wskazano ocenę gminy przez jej mieszkańców, czego wyrazem są poniższe tabele i wykresy.

Ilustracja 20: Potencjał rozwojowy gminy Tuszów Narodowy według mieszkańców¹⁷

¹⁷ Dane przytoczone na podstawie badania ankietowego zrealizowanego w listopadzie 2024 r. na potrzeby oprac. diagnozy gminy Tuszów Narodowy.

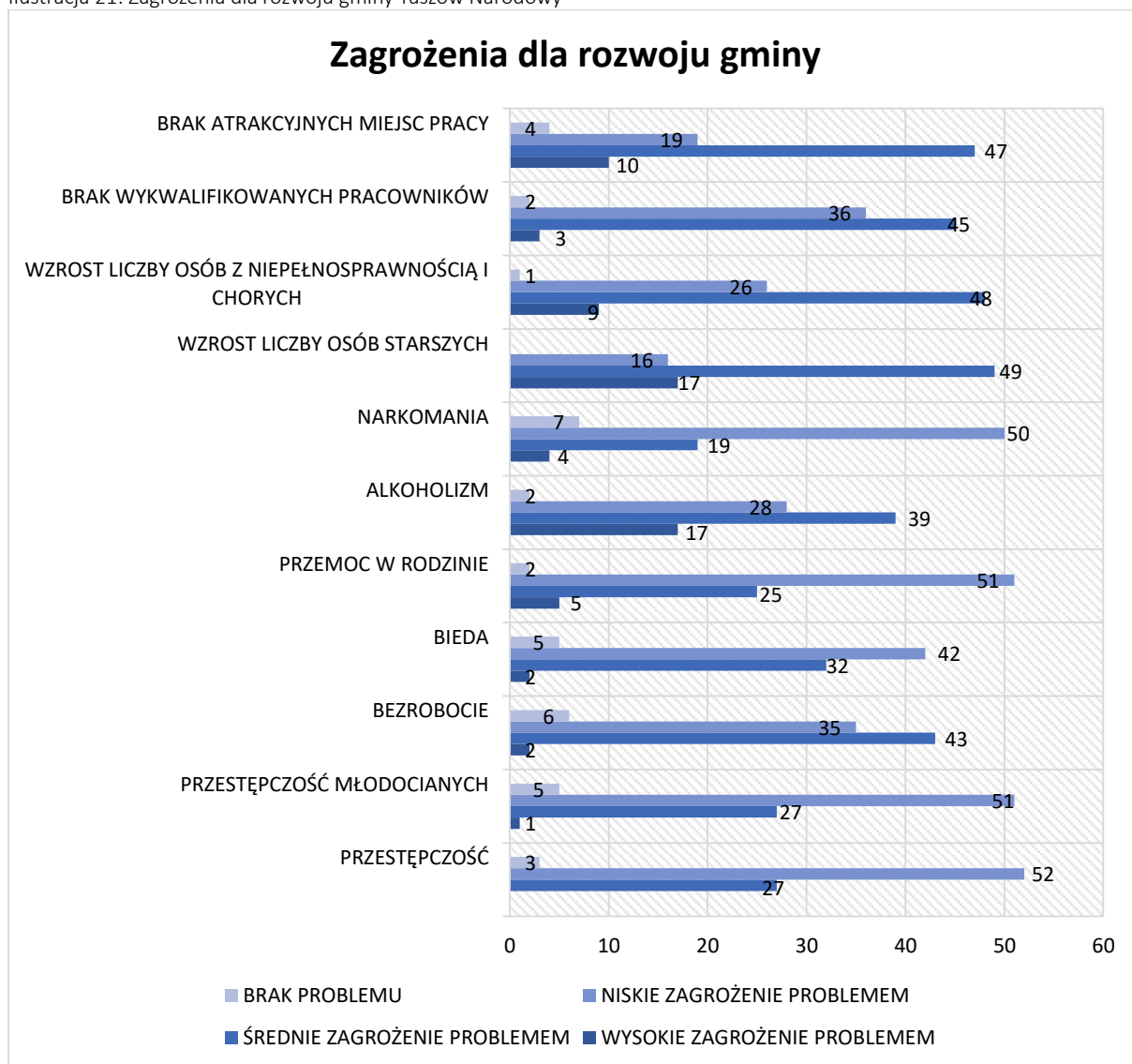
Ilustracja 21: Zagrożenia dla rozwoju gminy Tuszów Narodowy¹⁸

Tabela 26: Wyniki najlepiej i najgorzej ocenianych obszarów życia/działalności w gminie Tuszów Narodowy

OBSZARY NAJLEPIEJ OCENIANE	BARDZO DOBRE	DOBRE	ŚREDNIA % odpowiedzi pozytywnych
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	7	53	69,77%
DOSTĘP DO INFRASTRUKTURY KOMUNALNEJ (WODOCIĄGI)	20	39	68,60%
WALORY KRAJOBRAZOWE	26	30	65,12%
DOSTĘP DO INFRASTRUKTURY SPORTU I REKREACJI, CIEKAWEGO SPĘDZENIA CZASU	30	24	62,79%
DOSTĘPNOŚĆ I JAKOŚĆ SZKOLNICTWA NA POZIOMIE PODSTAWOWYM	23	31	62,79%
Obszary oceniane najgorzej	ZŁE	BARDZO ZŁE	ŚREDNIA % odpowiedzi negatywnych
DOSTĘPNOŚĆ DO BAZY GASTRONOMICZNEJ	34	9	50%
DOSTĘPNOŚĆ DO BAZY NOCLEGOWEJ	29	13	48,84%

¹⁸ Dane przytoczone na podstawie badania ankietowego zrealizowanego w listopadzie 2024 r. na potrzeby oprac. diagnozy gminy Tuszów Narodowy.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

DOSTĘPNOŚĆ TRANSPORTU PUBLICZNEGO	23	7	34,88%
USŁUGI TURYSTYCZNE	23	5	32,56%
DOSTĘPNOŚĆ I JAKOŚĆ OPIEKI ZDROWOTNEJ	12	14	30,23%

Atutami i mocnymi stronami gminy Tuszów Narodowy według ankietowanych są:

- Atuty środowiskowe: dostęp do terenów zielonych, walory krajobrazowe, zalesienie terenu;
- Korzystne położenie komunikacyjne, dogodny dojazd do większych miast, bliskość Specjalnej Strefy Ekonomicznej Euro-Park Mielec;
- Działalność kulturalna i tradycja: wydarzenia kulturalne, działalność Kół Gospodyń Wiejskich, Dom Sikorskiego, Dworek Tarnowskich w Maliniu, działalność Biblioteki Publicznej w Tuszowie Narodowym, dożynki gminne, obchody świąt 3 maj, Narodowy Dzień Niepodległości 11 listopada;
- Dziedzictwo kulturowe i historyczne: kościół parafialny w Jaślanach, kościół parafialny w Sarnowie, pomnik gen. Sikorskiego, pomnik św. Gabriela, pomnik św. Michała;
- Infrastruktura sportowo-rekreacyjna: place zabaw, boiska sportowe w tym kompleks boisk w Tuszowie Narodowym;
- Infrastruktura prosenioralna: Dom seniora w Dębiakach;
- Bezpieczeństwo publiczne - działalność OSP;
- Potencjał w postaci działek budowlano-inwestycyjnych (budownictwo jednorodzinne);
- Infrastruktura techniczna: sieć wodociągowa, oczyszczalnia ścieków.

W oparciu o mocne strony gminy Tuszów Narodowy ankietowani określili wizję i priorytety rozwoju sprzyjające wykorzystaniu jej potencjału.

Ilustracja 22: Priorytety rozwojowe wskazane przez ankietowanych

Wśród inwestycji wskazanych przez ankietowanych jako priorytetowe wymienić należy inwestycje tj.:

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

- Wzrost dostępu do usług opieki zdrowotnej: zwiększenie liczby lekarzy specjalistów w przychodni, modernizacja budynku przychodni, zwiększenie dostępu do usług rehabilitacyjnych;
- Rozbudowa kanalizacji sanitarnej w nieskanalizowanej części gminy Tuszów Narodowy;
- Modernizacja sieci wodociągowej w Jaślanach;
- Budowa mostu Dębiaki-Sarnów;
- Budowa chodników w miejscowościach Dębiaki i Babicha;
- Budowa zbiorników retencyjnych;
- Przebudowa i remont dróg gminnych i lokalnych (teren gminy okolice torów, miejscowość Malinie);
- Zwiększenie bezpieczeństwa publicznego poprzez budowę oświetlenia ulic i miejscowości na terenie gminy Tuszów Narodowy;
- Budowa chodników i ciągów rowerowych na terenie gminy szczególnie przy drogach głównych na terenie gminy;
- Poprawa dostępności do transportu publicznego na terenie gminy Tuszów Narodowy – zwiększenie liczby kursów szynobusów i autobusów;
- Uzbrojenie terenów inwestycyjnych na terenie Tuszowa Narodowego;
- Nadanie nowej funkcji budynkowi Domu Ludowego w Jaślanach;
- Modernizacja Domu Ludowego w Malinie oraz budowa parkingu przy budynku;
- Remont I piętra Domu Pomocy w Dębiakach dla potrzeb osób starszych i z niepełnosprawnością
- Remont remizy strażackiej OSP w Malinie I;
- Montaż instalacji OZE na Domu Strażaka w Tuszowie Narodowym;
- Rozbudowa GOK w Tuszowie Narodowym;
- Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowej i wspieranie sportu;
- Budowa obiektów rekreacji sportowej – budowa basenu w Tuszowie Narodowym;
- Modernizacja/termomodernizacja i wyposażenie obiektów infrastruktury edukacyjnej tj. budowa sali gimnastycznej w Czajkowie modernizacja budynków szkół podstawowych w Jaślanach, Maliniu i Tuszowie Narodowym oraz przedszkoli w Jaślanach, Ławnicy i Tuszowie Narodowym;
- Budowa nowych przedszkoli i żłobków;
- Budowa placu zabaw w Tuszowie Narodowym;
- Doposażenie i modernizacja placu zabaw w Czajkowie;
- Remont i nadanie nowej funkcji młynowi wodnemu z początku XX w. w Dębiakach;
- Zagospodarowanie terenów zielonych/błonia w miejscowości Grochowe.

16. Podsumowanie

Tabela 27: Resume diagnozy obszaru

Kategoria	Cechy/uwarunkowania gminy Tuszów Narodowy
Położenie i przynależność administracyjna	Gmina Tuszów Narodowy należy do powiatu mieleckiego, leży w północno-zachodniej części województwa podkarpackiego. Gmina Tuszów Narodowy zajmuje obszar 89,2 km², co stanowi 10,1% powierzchni powiatu mieleckiego. Od strony północnej graniczy z Gminą Padew Narodowa, od wschodu z Gminą Cmolas, od południa sąsiaduje z Gminą Wiejską Mielec i Miastem Mielec, a od strony zachodniej z Gminą Gawłuszowice. Gmina Tuszów Narodowy znajduje się w granicach obszaru „Doliny Wistoki”. Atutem lokalizacyjnym gminy Tuszów Narodowy jest bezpośrednie sąsiedztwo Gminy Mielec i Miasta Mielec oraz bliskość Specjalnej Strefy Ekonomicznej Euro-Park Mielec. Główny obszar SSE Euro-Park Mielec ulokowany jest w Mielcu oddalonym od Tuszowa Narodowego o około 11 km.
Demografia	Gmina Tuszów Narodowy ma 8 304 mieszkańców, z czego 50,06% stanowią kobiety, a 49,94% mężczyźni. W latach 2002-2023 liczba mieszkańców wzrosła o 12,6%. Średni wiek mieszkańców wynosi 39,0 lat i jest mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa podkarpackiego oraz mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski. Zgodnie z przyjętą metodyką Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) liczba ludności na terenie Gminy Tuszów Narodowy od 2025 roku, w którym wartość osiągnie 8 368,

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

	będzie sukcesywnie wzrastać do 2045 roku, w którym osiągnie wartość 8 591 mieszkańców. Następnie prognozowany jest spadek liczby ludności, który w roku docelowym dla przyjętych prognoz tj. w 2060 osiągnie wartość 8 282 mieszkańców.	
Kultura i edukacja	Na terenie gminy Tuszów Narodowy znajduje się 5 szkół podstawowych: SP Borki Nizińskie, SP Czajkowa, Zespół Szkół w Jaślanach, Zespół Szkół w Maliniu, Zespół Szkolno-Przedszkolny w Tuszowie Narodowym oraz 3 przedszkoli samorządowych: w Tuszowie Narodowym, Ławnicy i w Jaślanach. Liczebność uczniów w szkołach na terenie gminy Tuszów Narodowy w roku szkolnym 2024/2025 w stosunku do roku poprzedniego wykazuje trend wyżowy. Ogółem w roku szkolnym 2022/23 liczba uczniów klas I-VIII wynosiła 592, w roku szkolnym 2023/24 to wartość 592. Zwiększyła się liczba uczniów w oddziałach przedszkolnych klas 0, a spadła ilość dzieci zapisanych do przedszkoli samorządowych na terenie gminy. Na obszarze gminy brak szkół ponadpodstawowych. Bazę kulturotwórczą gminy stanowi Gminna Biblioteka Publiczna w Tuszowie Narodowym i Gminny Ośrodek Kultury w Grochowie. Na rzecz społeczności lokalnych aktywnie działają liczne stowarzyszenia, kluby sportowe, ochotnicze straże pożarne, koła gospodyń wiejskich i kapele pielęgnujące dziedzictwo kulturowe, tj. Kapela Grochowiacy wraz z Zespołem Pieśni i Tańca, Kapela Tadka Rzeźnika z Jaślan oraz Kapela Młodzi Jaślaniacy.	
Pomoc społeczna i ochrona zdrowia	Zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej oraz inne zadania zlecone gminie i zadania własne gminy, w szczególności w ramach ustaw o: świadczeniach rodzinnych, świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, ochronie zdrowia psychicznego, Karcie Dużej Rodziny, wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, pomocy państwa w wychowaniu dzieci, pomocy osobom uprawnionym do alimentów na terenie gminy Tuszów Narodowy świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tuszowie Narodowym. Pomoc jako zadania zlecone i własne realizowana jest w formie, zasiłków stałych, zasiłków okresowych, zasiłków celowych i specjalnych celowych, dożywiania dzieci w szkołach. Najczęstszymi powodami przyznawania pomocy społecznej w gminie w 2023 roku były: - bezradność w sprawach opieki wychowawczej i prowadzenia gospodarstwa domowego, - niepełnosprawność, - bezrobocie, - ubóstwo. Na terenie gminy funkcjonuje NZOZ Ośrodek Zdrowia w Tuszowie Narodowym czynny od poniedziałku do piątku w godzinach od 8:00 do 18:00 i świadczący usługi z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej.	
Mieszkalnictwo	Zgodnie z danymi wewnętrznymi gminy całkowite zasoby mieszkaniowe w gminie Tuszów Narodowy (stan na dzień 31.12.2023 r.) to 2481 budynków mieszkalnych. Na każdych 1000 mieszkańców przypada zatem 298,8 mieszkania. Przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości to 96,00 m². W odniesieniu do wskazanych danych zauważalnym trendem w perspektywie pięcioletniej jest sukcesywny wzrost liczby budynków mieszkalnych na terenie gminy Tuszów Narodowy – wskaźnik dotyczący ilości mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców w gminie jest jednak niższy niż wskaźnik dla ogółu powiatu mieleckiego. Wyższą wartością charakteryzuje się wskaźnik dot. przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania, która jest wyższa niż wartość wskaźnika przyjęta dla powiatu mieleckiego.	
Infrastruktura i środowisko	Sieć wodociągowa	
	podmiot odpowiedzialny za gospodarkę wodno-ściekową na terenie gminy	Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej w Jaślanach
	długość czynnej sieci wodociągowej (w km)	134,2km
	liczba podłączonych budynków mieszkalnych do sieci wodociągowej	2391

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

	liczba ludności gminnej korzystającej z sieci wodociągowej	6 900
	% ludności gminnej korzystającej z sieci wodociągowej	85 (dane szacunkowe)
	liczba ujęć wody	1
	Sieć kanalizacyjna	
	długość czynnej sieci kanalizacyjnej (w km)	85,4km
	liczba budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej	869
	liczba ludności gminnej korzystającej z sieci kanalizacyjnej	2 860
	% ludności gminnej korzystającej z sieci kanalizacyjnej	35 (dane szacunkowe)
	Teren gminy Tuszów Narodowy w całości zlokalizowany jest podkarpackiej strefie ochrony powietrza oraz w granicach obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska (OSO PLB180005), bezpośrednio przy jego zachodniej granicy. Obszar ten położony jest w widłach Wisły oraz Sanu i obejmuje znaczną część jednego z większych leśnych kompleksów w Polsce, stanowiąc cenną ostoję wielu gatunków ptaków. Stwierdzono tu występowanie 43 gatunków ptaków z załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Na terenie gminy Tuszów Narodowy i w bezpośrednim sąsiedztwie z obszarem gminy znajdują się: - rezerваты przyrody: Pateraki, Jaźwiana Góra, - obszary chronionego krajobrazu: Mielecko-Kolbuszowsko-Głogowski Obszar Chronionego Krajobrazu, - obszary Natura 2000 – specjalne obszary ochrony siedlisk: Enklawy Puszczy Sandomierskiej PLH180055.	
Gospodarka i rolnictwo	Dane statystyczne dotyczące liczebności podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na obszarze gminy Tuszów Narodowy w latach 2019-2023 potwierdzają zauważalny stały wzrost ich liczebności. Struktura użytków rolnych w gminie Tuszów Narodowy grunty orne: 3 334,87 ha, sady: 7, 5041 ha, łąki trwałe: 678, 7945 ha, pastwiska trwałe: 588,8822 ha, grunty rolne zabudowane: 234,3218 ha, grunty rolne pod stawami 2,5474 ha, grunty rolne pod rowami: 65,77 ha, grunty rolne zadrzewione i zakrzewione: 302,5731 ha, las: 3 148,4638 w tym państwowe 2 269,9186 ha. Liczba i powierzchnia gospodarstw rolnych w gminie Tuszów Narodowy gospodarstwa o powierzchni 1-2 ha: 873, gospodarstwa o powierzchni 2,01-5: 497, gospodarstwa o powierzchni 5,01-7: 54, gospodarstwa o powierzchni 7,01-10: 31, gospodarstwa o powierzchni 10,01-15: 17, gospodarstwa o powierzchni powyżej 15: 10.	
Aktywność społeczna i bezrobocie	Aktywność społeczna na terenie gminy Tuszów Narodowy: Ochotnicze Straże Pożarne OSP: OSP Babicha, OSP Boki Nizińskie, OSP Dębiaki, OSP Czajkowa, OSP Grochowe I, OSP Grochowe II OSP Jaślany, OSP Józefów, OSP Ławnica, OSP Malinie I, OSP Malinie II OSP Sarnów, OSP Tuszów Narodowy; Ludowe Kluby Sportowe LKS: LKS SOKÓŁ Malinie, LKS JUTRZENKA Ławnica, LKS BABICHA Babicha, LKS „PITMARK” Jaślany, LKS „STRAŻAK” Grochowe, LKS DĘBIAKI; Koła Gospodyń Wiejskich KGW: KGW w Babiszce, KGW w Borkach Nizińskich, KGW w Dębiakach, KGW „Leśne Echo” w Czajkowie, KGW w Grochowie I KGW „Grochowianki” w Grochowie II, KGW w Jaślanach, KGW w Józefowie KGW w Ławnicy, KGW w Maliniu, KGW w Sarnowie, KGW w Tuszowie Narodowym;	

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

	Stowarzyszenia, towarzystwa: Towarzystwo Społeczno-Kulturalne im. Gen. Wł. Sikorskiego w Tuszowie Narodowym, Stowarzyszenie Oświatowo – Wychowawcze „OJCOWIZNA” w Tuszowie Narodowym, Stowarzyszenia „JAŚLANY”, Stowarzyszenie „Malinowy szlak”, Klub Dobrej Współpracy przy WDKiR w Grochowem, Uczniowskie Kluby Sportowe UKS, UKS przy SP im. Św. Jana Pawła II w Czajkowie. Struktura bezrobocia w gminie Tuszów Narodowy w latach 2019-2024 na podstawie danych GUS: <table><tr><th rowspan="2">Kategoria</th><th colspan="6">Lata</th></tr><tr><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th><th>2022</th><th>2023</th><th>2024 (czerwiec)</th></tr><tr><td>Bezrobocie ogółem w tym:</td><td>197</td><td>252</td><td>183</td><td>184</td><td>217</td><td>184</td></tr><tr><td>kobiety</td><td>122</td><td>128</td><td>107</td><td>95</td><td>108</td><td>96</td></tr><tr><td>mężczyźni</td><td>75</td><td>124</td><td>76</td><td>89</td><td>109</td><td>88</td></tr><tr><td>bezrobotni do 25 roku życia</td><td>29</td><td>41</td><td>23</td><td>28</td><td>43</td><td>24</td></tr><tr><td>bezrobotni do 30 roku życia</td><td>53</td><td>82</td><td>52</td><td>46</td><td>67</td><td>48</td></tr><tr><td>bezrobotni powyżej 50 roku życia</td><td>40</td><td>58</td><td>44</td><td>53</td><td>53</td><td>47</td></tr><tr><td>długotrwale bezrobotni</td><td>86</td><td>98</td><td>87</td><td>86</td><td>90</td><td>95</td></tr></table>	Kategoria	Lata						2019	2020	2021	2022	2023	2024 (czerwiec)	Bezrobocie ogółem w tym:	197	252	183	184	217	184	kobiety	122	128	107	95	108	96	mężczyźni	75	124	76	89	109	88	bezrobotni do 25 roku życia	29	41	23	28	43	24	bezrobotni do 30 roku życia	53	82	52	46	67	48	bezrobotni powyżej 50 roku życia	40	58	44	53	53	47	długotrwale bezrobotni	86	98	87	86	90	95
Kategoria	Lata																																																														
	2019	2020	2021	2022	2023	2024 (czerwiec)																																																									
Bezrobocie ogółem w tym:	197	252	183	184	217	184																																																									
kobiety	122	128	107	95	108	96																																																									
mężczyźni	75	124	76	89	109	88																																																									
bezrobotni do 25 roku życia	29	41	23	28	43	24																																																									
bezrobotni do 30 roku życia	53	82	52	46	67	48																																																									
bezrobotni powyżej 50 roku życia	40	58	44	53	53	47																																																									
długotrwale bezrobotni	86	98	87	86	90	95																																																									
Bezpieczeństwo publiczne	Na analizowanym terenie działa 13 jednostek ochotniczych straży pożarnych OSP w tym 5 należących do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego KSRG, dbających o bezpieczeństwo mieszkańców i obszaru gminy w zakresie ochrony przeciwpożarowej i działań w zakresie zwalczania skutków klęsk i katastrof związanych ze zjawiskami pogodowymi jak również działań w zakresie zagrożeń i wypadków w ruchu drogowym czy działań dotyczących usuwania siedlisk niebezpiecznych owadów. W porównaniu do 2022 roku w roku 2023 zarówno liczba miejscowych zagrożeń jak i pożarów spadła. Dane statystyczne dotyczące liczby przestępstw i wykroczeń wskazują, że ich liczba od 2022 roku sukcesywnie rośnie.																																																														
Finanse samorządowe	Zgodnie z danymi Ministerstwa Finansów dot. wskaźników dochodów podatkowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca dla poszczególnych gmin (wskaźniki G), powiatów (wskaźniki P) i województw (wskaźniki W), stanowiących podstawę do wyliczenia rocznych kwot części wyrównawczej subwencji ogólnej i wpłat na 2024 r. odpowiednio dla gmin, powiatów i województw (wg zasad określonych w ustawie z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego - Dz.U. z 2022 r. poz. 2267, z późn. zm.) ww. wskaźnik dla gminy Tuszów Narodowy wynosi 1602,98 PLN. W 2023 roku dochody gminy ogółem wynosiły 54 291 531,62 PLN, dochody przypadające na jednego mieszkańca ogółem 6 531,7 PLN.																																																														

ETAP II STRATEGICZNO-IMPLEMENTACYJNY

1. Wyzwania i potencjały rozwojowe wynikające z diagnozy gminy

Kluczowym elementem spójnej strategii rozwoju stojącym przed gminą Tuszów Narodowy jako samorządem, mieszkańcami oraz wszystkimi interesariuszami jest określenie najważniejszych problemów wyzwań. W wyniku przeprowadzonej diagnozy strategicznej, konsultacji społecznych a następnie syntezy wymienionych działań, zidentyfikowano główne wyzwania rozwojowe, którym musi sprostać gmina Tuszów Narodowy, co opisano poniżej.

Tabela 28: Problemy, wyzwania i potencjały

KAPITAŁ SPOŁECZNY	
PROBLEMY I WYZWANIA	Gmina Tuszów Narodowy ma 8 304 mieszkańców, z czego 50,06% stanowią kobiety, a 49,94% mężczyźni. W latach 2002-2023 liczba mieszkańców wzrosła o 12,6%. Średni wiek mieszkańców wynosi 39,0 lat i jest mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa podkarpackiego oraz mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski. Zgodnie z przyjętą metodyką Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) liczba ludności na terenie Gminy Tuszów Narodowy od 2025 roku, w którym wartość osiągnie 8 368, będzie sukcesywnie wzrastać do 2045 roku, w którym osiągnie wartość 8 591 mieszkańców. Następnie prognozowany jest spadek liczby ludności, który w roku docelowym dla przyjętych prognoz tj. w 2060 osiągnie wartość 8 282 mieszkańców. Sytuacja ta może być spowodowana niezadowalającymi warunkami życia, jakie oferuje gmina oraz dostępem do usług publicznych, mieszkaniowych czy komunikacji publicznej. Według ankietowanych mieszkańców najgorzej ocenianymi elementami kształtującymi standard życia w gminie są: ▪ DOSTĘPNOŚĆ TRANSPORTU PUBLICZNEGO - 34,88% respondentów zaznaczyło odpowiedź „źle” i bardzo źle”. ▪ DOSTĘPNOŚĆ I JAKOŚĆ OPIEKI ZDROWOTNEJ - 30,23% respondentów zaznaczyło odpowiedź „źle” i bardzo źle”. Reasumując, kwestiami problemowymi z zakresu demografii są: ujemny przyrost naturalny, tendencja starzenia się społeczeństwa, migracje zarobkowe do większych aglomeracji. Zgodnie z oceną respondentów kluczowe dla rozwoju kapitału społecznego są: - poprawa dostępu do usług zdrowotnych (w tym zwiększenie dostępu do opieki specjalistycznej) – 67,44; % - rozbudowa miejsc przeznaczonych dla osób starszych i chorych – 46,52%; Dla ankietowanych kluczowa jest również dostępność i wysoka jakość opieki społecznej – sprawne funkcjonowanie GOPS. Ze względu na zjawisko starzenia się społeczeństwa, istotną kwestią jest przystosowywanie gminy i jej przestrzeni do zmieniających się potrzeb i oczekiwań tej grupy mieszkańców.

POTENCJAŁY ROZWOJOWE	Respondenci bardzo wysoko oceniają bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy Tuszów Narodowy (69,77% odpowiedzi pozytywnych) tu w szczególności w kontekście działalności Ochotniczych Straży Pożarnych. Respondenci wysoko oceniają również dostęp do infrastruktury sportu i rekreacji, ciekawego spędzenia czasu 62,79% odpowiedzi pozytywnych oraz dostępność i jakość szkolnictwa na poziomie podstawowym 62,79%. Należy zaznaczyć, że gwarantem stanowiącym o integralności społeczeństwa lokalnego jest silne utożsamianie się z gminą Tuszów Narodowy a także wysoka aktywność w zakresie inicjatyw oddolnych. Atuty te sprzyjają likwidacji zjawisk wykluczenia społecznego i dezintegracji. Priorytetem jest zacieśnianie więzi społecznych poprzez tworzenie miejsc sprzyjających integracji, wspieranie działalności organizacji pozarządowych i dbałość o jakość czasu wolnego w kontekście tworzenia atrakcyjnego kalendarza imprez i wydarzeń kulturalno-sportowych. Niedostateczna dostępność podobnych miejsc spotkań może przyczyniać się do ograniczonego przepływu informacji i braku zaangażowania lokalnej społeczności w sprawy gminy. Istotnym aspektem mogącym wpłynąć na liczebność mieszkańców a tym samym na wzrost kapitału społecznego jest możliwość zabudowy około 65 hektarów w miejscowościach Sarnów i Czajkowa, co daje możliwość powstania około 1000 nowych budynków mieszkalnych. Szacując średnią liczbę mieszkańców na budynek 3 osoby, daje to możliwość przyrostu populacji gminy o około 36,5%. W obliczu ujemnego współczynnika demograficznego i trendu starzenia się społeczeństwa, realizacja tego planu stanowi szansę na ożywienie gminy i przyciągnięcie młodszych mieszkańców.
ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE I KOMUNIKACJA	
PROBLEMY I WYZWANIA	W przypadku sieci kanalizacyjnej konieczny jest jej rozwój ze względu na istniejące dysproporcje pomiędzy miejscowościami na analizowanym terenie. Dostęp do infrastruktury komunalnej kanalizacyjnej wynosi około 35% ogółu mieszkańców – 17,44% respondentów ocenia go „źle” i bardzo „źle”. Kolejnym problemem jest ograniczony dostęp do komunikacji publicznej przez 34,88% respondentów oceniany jako „źle” i bardzo „źle”. Z wyników badania ankietowego wynikają deficyty w obszarze budowy chodników i ścieżek rowerowych, co realnie wpływa na poziom bezpieczeństwa publicznego i użytkowników ruchu. Reasumując, do głównych wyzwań, generujących niwelację barier i braków infrastrukturalnych jak również wpływających na jakość życia społeczności lokalnej, należą: - zwiększenie dostępu udziału ludności lokalnej do sieci kanalizacyjnej, co wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców gminy jak również na wzrost ochrony środowiska i niwelację zagrożenia epidemiologicznego, - zwiększenie dostępu do usług publicznego transportu zbiorowego i wzrost bezpieczeństwa użytkowników ruchu w oparciu o rozbudowę infrastruktury okołodrogowej (chodniki, ścieżki rowerowe), - stałe modernizowanie infrastruktury edukacyjno-sportowej i budowa nowych przedszkoli i żłobków żłobka, co zagwarantuje lepszy dostęp do usług z zakresu edukacji, - wykorzystanie terenów w Sarnowie i Czajkowej w ramach różnorodności zabudowy (jednorodzinna, bliźniacza, szeregowa, usługowa), co pozwoli na stworzenie różnych form mieszkań w zależności od możliwości finansowych przyszłych mieszkańców.

POTENCJAŁY ROZWOJOWE	Gminę Tuszów Narodowy charakteryzuje korzystne położenie komunikacyjne – atutem lokalizacyjnym gminy Tuszów Narodowy jest bezpośrednie sąsiedztwo Gminy Mielec i Miasta Mielec oraz bliskość Specjalnej Strefy Ekonomicznej Euro-Park Mielec. Główny obszar SSE Euro-Park Mielec ulokowany jest w Mielcu oddalonym od Tuszowa Narodowego o około 11 km, dogodny dojazd do większych miast, Niewątpliwie atutem gminy jest wysoka dostępność infrastruktury wodociągowej – z sieci korzysta 85% mieszkańców gminy. Tereny w Sarnowie i Czajkowej zostały zaplanowane z myślą o różnorodności zabudowy (jednorodzinna, bliźniacza, szeregową, usługową), co pozwala na stworzenie różnych form mieszkań w zależności od możliwości finansowych przyszłych mieszkańców. Tereny te cechują się dogodnymi warunkami do budowy, nie wymagającymi dużych nakładów na infrastrukturę i pozytywnymi uwarunkowaniami geotechnicznymi – brak terenów podmokłych – co dodatkowo obniża koszty inwestycji. Tereny te są położone w bliskiej odległości od Mielca i obwodnicy, co zwiększa ich atrakcyjność pod kątem komunikacyjnym. Dodatkowo otoczenie lasów sosnowych i atuty przyrodnicze stwarzają idealne warunki bytowania dla przyszłych mieszkańców.
ŚRODOWISKO	
PROBLEMY I WYZWANIA	W gminie identyfikuje się obiekty o niskiej efektywności energetycznej – dotyczy to przede wszystkim obiektów użyteczności publicznej i komunalnych. Konieczne jest wsparcie działań z zakresu termomodernizacji i zapewnienia niezależności energetycznej gminy. W odniesieniu do poszczególnych typów suszy gmina Tuszów Narodowy jest: - umiarkowanie zagrożona suszą atmosferyczną, - umiarkowanie zagrożona suszą rolniczą, - umiarkowanie zagrożona suszą hydrologiczną, - umiarkowanie zagrożona suszą hydrogeologiczną. Ocena jakości powietrza za rok 2023 wykazała dotrzymanie na całym obszarze województwa podkarpackiego poziomów dopuszczalnych określonych dla pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5. W obu strefach województwa podkarpackiego, podobnie jak w latach wcześniejszych przekroczony został poziom celu długoterminowego ozonu określony pod kątem ochrony zdrowia, a w strefie podkarpackiej dodatkowo przekroczony został poziom celu długoterminowego określony w celu ochrony roślin. Przekroczenie poziomu celu długoterminowego ozonu spowodowane było przede wszystkim warunkami meteorologicznymi sprzyjającymi tworzeniu się ozonu w przyziemnej warstwie atmosfery oraz napływem spoza granic województwa mas powietrza zanieczyszczonych ozonem. Jako dodatkowe problemy należy wymienić brak optymalizacji systemu segregacji odpadów w celu obniżenia cen i brak gminnego wysypiska śmieci oraz potrzebę rozbudowy istniejącej oczyszczalni ścieków. Reasumując, niezbędne jest zwiększenie dbałości o środowisko w oparciu o optymalizację działań z zakresu gospodarki odpadami, izolacyjności obiektów i redukcji niskiej emisji, promocji OZE i powszechne edukowanie społeczności lokalnej w zakresie zachowań proekologicznych.

POTENCJAŁY ROZWOJOWE	Atuty środowiskowe: teren gminy w całości zlokalizowany jest w granicach obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska (OSO PLB180005), bezpośrednio przy jego zachodniej granicy, na terenie gminy Tuszów Narodowy i w bezpośrednim sąsiedztwie z obszarem gminy znajdują się rezerваты przyrody: Pateraki, Jaźwiana Góra, obszary chronionego krajobrazu: Mielecko-Kolbuszowsko-Głogowski Obszar Chronionego Krajobrazu, obszary Natura 2000 – specjalne obszary ochrony siedlisk: Enklawy Puszczy Sandomierskiej PLH180055. Dodatkowo w kontekście zanieczyszczenia powietrza w skali krajowej i regionalnej, obszar gminy Tuszów Narodowy charakteryzuje względnie niskie zanieczyszczenie powietrza jak również dość dobre warunki wietrzne i słoneczne pod instalacje OZE. Tworzy to potencjał rozwojowy do tworzenia miejsc agroturystyki i rozwiązań z zakresu OZE.
ROLNICTWO I GOSPODARKA	
PROBLEMY I WYZWANIA	Atrakcyjność zatrudnienia w gminie Tuszów Narodowy i jej atrakcyjność dla potencjalnego inwestora oceniana jest przez większość ankietowanych na poziomie średnim. Na obszarze gminy nie istnieją inkubatory przedsiębiorczości jak również współpraca biznesu, rolnictwa z uczelniami, centrami transferu wiedzy. Odpowiedź „źle” i bardzo „źle” w kategoriach najgorzej ocenianych przez ankietowanych a mogących rzutować na rozwój gospodarczy gminy są: ▪ DOSTĘPNOŚĆ DO BAZY GASTRONOMICZNEJ - 50% ▪ DOSTĘPNOŚĆ DO BAZY NOCLEGOWEJ - 48,84% ▪ DOSTĘPNOŚĆ TRANSPORTU PUBLICZNEGO - 34,88% ▪ USŁUGI TURYSTYCZNE - 32,56% Dlatego też głównym wyzwaniem jest stworzenie udogodnień dla przedsiębiorców np. poprzez doradztwo, organizację spotkań tematycznych z producentami, pomoc w nawiązaniu kooperacji i tworzeniu grup producenckich czy stworzenie inkubatora przedsiębiorczości i pozyskanie inwestorów zewnętrznych. Ważnym elementem jest również dywersyfikacja sektora przedsiębiorczości. Wśród nowych kierunków rozwoju respondenci wskazywali: rozwój bazy noclegowej i gastronomicznej w zakresie tworzenia infrastruktury turystycznej, pomoc w zróżnicowaniu produkcji rolnej na terenie gminy, wspieranie zróżnicowanego rolnictwa i zachęcenie do tworzenia bioróżnorodności upraw, przekwalifikowanie małych gospodarstw pod działy specjalne produkcji rolnej, pozyskanie kontrahentów.

POTENCJAŁY ROZWOJOWE	Niewątpliwie potencjałem gminy jest wzrastająca liczebność podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na obszarze gminy Tuszów Narodowy i wzrastająca aktywność społeczna, co stanowi o kapitale dla rozwoju przedsiębiorczości. Zdecydowanym atutem pod kątem rozwoju przedsiębiorczości i nawiązywaniu gospodarczych relacji ponadregionalnych jest położenie komunikacyjne gminy Tuszów Narodowy – atutem lokalizacyjnym gminy Tuszów Narodowy jest bezpośrednie sąsiedztwo Gminy Mielec i Miasta Mielec oraz bliskość Specjalnej Strefy Ekonomicznej Euro-Park Mielec. Główny obszar SSE Euro-Park Mielec ulokowany jest w Mielcu oddalonym od Tuszowa Narodowego o około 11 km, dogodny dojazd do większych miast. Dodatkowym atrybutem komunikacyjno-gospodarczym jest bliska odległość połączenia drogowo-mostowego relacji Kielce-Rzeszów stanowiące ciąg komunikacyjny pomiędzy województwem świętokrzyskim i podkarpackim. Z uwagi na wiejski charakter gminy, jej tereny stanowią potencjalną bazę dla rozwoju agroturystyki, która aktualnie cieszy się coraz większą popularnością wśród turystów zainteresowanych aktywnym odpoczynkiem na łonie natury, dlatego też istotna jest rozbudowa tzw. małej gastronomii czy bazy noclegowej. Istotnym potencjałem gospodarki przestrzennej gminy są tereny inwestycyjne przeznaczone pod budownictwo mieszkaniowe. Bliskość lokalizacji gminy Tuszów Narodowy względem Specjalnej Strefy Ekonomicznej Euro-Park Mielec jako głównego ośrodka zatrudnienia w powiecie warunkuje o atrakcyjności tych terenów z uwzględnieniem funkcji mieszkaniowej, dlatego też istotna jest realizacja zapisów miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla miejscowości Sarnów i Czajkowa (Uchwała Rady Gminy nr XXXVII/289/2010) w zakresie rozwoju terenów pod zabudowę mieszkaniową. Zgodnie z zapisami Planu przewidziano możliwość zabudowy około 65 hektarów w miejscowościach Sarnów i Czajkowa, co daje możliwość powstania około 1000 nowych budynków mieszkalnych. Zwiększenie liczby mieszkańców gminy będące wynikiem rozbudowy mieszkalnictwa, umożliwi wzrost dochodów z podatków PIT i CIT i od nieruchomości, co zasili budżet Gminy, przełoży się na wzrost zapotrzebowania na usługi, co z kolei może przyciągnąć nowych inwestorów i przedsiębiorców do gminy.
-----------------------------	---

2. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest narzędziem powszechnie wykorzystywanym w zakresie analizy strategicznej. Pozwala ona na syntetyczne porównanie silnych i słabych stron jednostki wynikających z otoczenia wewnętrznego, z szansami i zagrożeniami dla rozwoju jako determinantami z otoczenia zewnętrznego, a także określić ich wzajemne oddziaływanie. Podczas analizy danych, dokonano podziału zebranych informacji na cztery grupy:

- S (ang. strengths) – mocne strony: wszystko to, co stanowi atut, przewagę, zaletę, na które bezpośredni wpływ ma gmina;
- W (ang. weaknesses) – słabe strony: wszystko to, co stanowi słabość, barierę, wadę, na które bezpośredni wpływ ma gmina;
- O (ang. opportunities) – szanse: wszystko to, co stwarza szansę korzystnej zmiany, których występowanie jest uwarunkowane czynnikami leżącymi poza możliwościami bezpośredniego wpływu gminy;
- T (ang. threats) – zagrożenia: wszystko to, co stwarza warunki dla niekorzystnej zmiany, których występowanie jest uwarunkowane czynnikami leżącymi poza możliwościami bezpośredniego wpływu gminy.

Przeprowadzona diagnoza obszaru oraz wnioski z badań ankietowych społeczności lokalnej oraz konsultacji społecznych pozwoliły na wskazanie silnych i słabych stron gminy Tuszów Narodowy a także szans i zagrożeń identyfikujących gminę.

Tabela 29: Analiza SWOT

Analiza SWOT – Kapitał społeczny

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

MOCNE STRONY	➤ Rosnący proces suburbanizacji związany z bliskością Mielca; ➤ Inicjatywy oddolne, aktywność społeczna, działalność Kół Gospodyń Wiejskich. ➤ Dostęp do infrastruktury sportu i rekreacji, ciekawego spędzenia czasu. ➤ Dostępność i jakość szkolnictwa na poziomie podstawowym. ➤ Dobra dostępność do instytucji kultury i bogata oferta wydarzeń kulturalnych: Dom Sikorskiego, Dworek Tarnowskich w Maliniu, działalność Biblioteki Publicznej w Tuszowie Narodowym, dożynki gminne, obchody świąt 3 maj, Narodowy Dzień Niepodległości 11 listopada. ➤ Infrastruktura prosenioralna: Dom seniora w Dębiakach. ➤ Bezpieczeństwo publiczne. ➤ Funkcjonujące na terenie gminy jednostki OSP wpływające na poziom bezpieczeństwa mieszkańców, ale też integrację społeczeństwa oraz kształtowanie zaangażowanych postaw i wymianę doświadczeń pomiędzy pokoleniami. ➤ Dostępność do opieki społecznej – sprawne funkcjonowanie GOPS.
SŁABE STRONY	➤ Migracje zarobkowe generujące ubytek rzeczywisty zwłaszcza w grupie osób w wieku produkcyjnym. ➤ Ujemny przyrost naturalny. ➤ Postępujący wzrost senioralnego obciążenia demograficznego skutkujący koniecznością dostosowania usług społecznych dla seniorów. ➤ Wzrastający wskaźnik beneficjentów pomocy społecznej. ➤ Brak dostępu do specjalistycznej i kompleksowej opieki zdrowotnej. ➤ Brak optymalnej ilości miejsc spotkań mieszkańców. ➤ Niewystarczająca ilość przedszkoli i żłobków na terenie gminy. ➤ Wymagające modernizacji obiekty infrastruktury edukacyjnej. ➤ Potrzeba modernizacji publicznych obiektów rekreacji i placów zabaw na terenie gminy. ➤ Niewystarczający dostęp do Internetu na terenie gminy Tuszów Narodowy tu w szczególności w miejscowościach: Sarnów, Czajkowa, Dębiaki.
SZANSE	➤ Prognoza demograficzna: zgodnie z przyjętą metodyką Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) liczba ludności na terenie Gminy Tuszów Narodowy od 2025 roku, w którym wartość osiągnie 8 368, będzie sukcesywnie wzrastać do 2045 roku, w którym osiągnie wartość 8 591 mieszkańców. ➤ Napływ nowych mieszkańców generowany rozbudową lokali mieszkalnych. ➤ Zwiększenie zakresu dostępu do kompleksowej opieki zdrowotnej w oparciu o zatrudnienie lepiej doświadczonych lekarzy specjalistów i rehabilitantów. ➤ Możliwość wsparcia w oparciu o finansowanie zewnętrzne. ➤ Zmiana nastawienia społeczności do współodpowiedzialności za lokalną wspólnotę, partycypowania i aktywności społecznej.
ZAGROŻENIA	➤ Tendencja tzw. „starzenia się społeczeństwa”. ➤ Wzrastający problem ubóstwa, niepełnosprawności i bezrobocia. ➤ Brak atrakcyjnych miejsc pracy. ➤ Wzrastające potrzeby osób starszych i niesamodzielnych. ➤ Ograniczona ilość środków na inwestycje w najbliższej perspektywie finansowania i/lub brak dofinansowania zewnętrznego.

Analiza SWOT – Zagospodarowanie przestrzenne i komunikacja

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

MOCNE STRONY	➤ Korzystne położenie komunikacyjne – stosunkowa duża gęstość dróg, obecność linii kolejowej 25. Atutem lokalizacyjnym gminy Tuszów Narodowy jest bezpośrednie sąsiedztwo Gminy Mielec i Miasta Mielec oraz bliskość Specjalnej Strefy Ekonomicznej Euro-Park Mielec. Główny obszar SSE Euro-Park Mielec ulokowany jest w Mielcu oddalonym od Tuszowa Narodowego o około 11 km, dogodny dojazd do większych miast, bliska odległość połączenia drogowo-mostowego relacji Kielce-Rzeszów stanowiące ciąg komunikacyjny pomiędzy województwem świętokrzyskim i podkarpackim. ➤ Zadowalający stan większości dróg na terenie gminy gwarantujący bezpieczeństwo ruchu. ➤ Powiększająca się ilość chodników i infrastruktury okołodrogowej. ➤ Infrastruktura wodociągowa gwarantująca dostęp około 85% mieszkańców gminy, oczyszczalnia ścieków. ➤ Przestrzeń publiczna i infrastruktura sportowo-rekreacyjna: place zabaw, boiska sportowe w tym kompleks boisk w Tuszowie Narodowym. ➤ Obowiązujące plany zagospodarowania przestrzennego.
SŁABE STRONY	➤ Występowanie braków infrastrukturalnych tu w szczególności w zakresie dostępu do sieci kanalizacyjnej – obecnie sieć obsługuje około 35% mieszkańców gminy. ➤ Potrzeba renowacji i remontów budynków użyteczności publicznej. ➤ Niewystarczająca podaż terenów uzbrojonych. ➤ Dostosowanie obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych. ➤ Potrzeba modernizacji sieci wodociągowej m.in. w Jaślanach. ➤ Niewystarczająca ilość chodników i ciągów rowerowych na terenie gminy szczególnie przy drogach głównych na terenie gminy. ➤ Brak wystarczającej ilości zbiorników retencyjnych. ➤ Zły stan dróg gminnych i lokalnych (teren gminy okolice torów, miejscowość Malinie). ➤ Brak uzbrojenia terenów inwestycyjnych na terenie Tuszowa Narodowego. ➤ Potrzeba nadania nowych funkcji budynkom o wykorzystaniu społecznym/publicznym. ➤ Brak zagospodarowania terenów zielonych/błonia w miejscowości Grochowe. ➤ Niewystarczająca dostępność do transportu publicznego na terenie gminy Tuszów Narodowy. ➤ Potrzeba integracji różnych rodzajów transportu na rzecz ograniczenia indywidualnego transportu samochodowego i wzrostu udziału transportu publicznego.
SZANSE	➤ Możliwość wsparcia w oparciu o finansowanie zewnętrzne. ➤ Budowa nowych chodników i ścieżek rowerowych zwiększających bezpieczeństwo komunikacyjne. ➤ Modernizacja infrastruktury okołodrogowej na terenie gminy tu w szczególności oświetlenia w celu zwiększenia bezpieczeństwa użytkowników ruchu. ➤ Ogólnodostępny transport publiczny. ➤ Budowa węzłów przesiadkowych. ➤ Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy. ➤ Rozbudowa lokali mieszkalnych: zgodnie z zapisami Planu przewidziano możliwość zabudowy około 65 hektarów w miejscowościach Sarnów i Czajkowa, co daje możliwość powstania około 1000 nowych budynków mieszkalnych, co jednocześnie może generować napływ nowych mieszkańców. ➤ Nadanie nowych funkcji budynkom i przestrzeniom publicznym.
ZAGROŻENIA	➤ Ograniczona ilość środków finansowych na rozwój infrastruktury technicznej. ➤ Wzrost kosztów inwestycji dotyczących rozbudowy infrastruktury technicznej. ➤ Ograniczony wpływ na infrastrukturę drogową powiatową i wojewódzką – potencjalne trudności w skomunikowaniu i modernizacji dróg.

Analiza SWOT – Środowisko

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

MOCNE STRONY	➤ Sąsiedztwo Wisły i Wisłoki, malowniczy krajobraz. ➤ Atuty środowiskowe: teren gminy w całości zlokalizowany jest w granicach obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska (OSO PLB180005), bezpośrednio przy jego zachodniej granicy, na terenie gminy Tuszów Narodowy i w bezpośrednim sąsiedztwie z obszarem gminy znajdują się rezerваты przyrody: Pateraki, Jaźwiana Góra, obszary chronionego krajobrazu: Mielecko-Kolbuszowsko-Głogowski Obszar Chronionego Krajobrazu, obszary Natura 2000 – specjalne obszary ochrony siedlisk: Enklawy Puszczy Sandomierskiej PLH180055. ➤ Stosunkowo niskie skażenie środowiska – względnie niskie zanieczyszczenie powietrza. ➤ Względnie dobre warunki wietrzne u słoneczne pod instalacje OZE.
SŁABE STRONY	➤ Wzrastający poziom stężenia ozonu O₃ i benzo(a)pirenu BaP (PM10). ➤ Niewystarczająca izolacyjność termiczna budynków użyteczności publicznej, wpływająca na wzrost emisyjności i kosztów utrzymania obiektów. ➤ Brak optymalizacji systemu segregacji odpadów w celu obniżenia cen. ➤ Brak wystarczającego systemu kanalizacyjnego.
SZANSE	➤ Promowanie eko-inwestycji z wykorzystaniem OZE w tym instalacji fotowoltaicznych. ➤ Rozbudowa systemu kanalizacyjnego. ➤ Rozbudowa sieci światłowodowej ➤ Dbłość o gospodarkę melioracyjną - sukcesywne czyszczenie rowów na terenie gminy. ➤ Dofinansowanie do przydomowych oczyszczalni ścieków. ➤ Termomodernizacja budynków komunalnych i publicznych w tym szkół. ➤ Rozwój rolnictwa ekologicznego. ➤ Zwiększająca się świadomość ekologiczna mieszkańców oraz i postawy przyjazne środowisku. ➤ Pozytywne trendy społeczne dot. zwiększania się świadomości środowiskowej.
ZAGROŻENIA	➤ Wzrost ilości produkcji odpadów komunalnych i ich niewłaściwe gospodarowanie przez część właścicieli nieruchomości. ➤ Degradacja środowiska naturalnego. ➤ Wzmoczone zmiany klimatyczne (wzrost temperatury, susze, ulewne deszcze).

Analiza SWOT – Rolnictwo i gospodarka

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

MOCNE STRONY	➤ Sukcesywnie wzrastająca liczba osób pracujących, co świadczy o stopniowej poprawie sytuacji ekonomicznej obszaru. ➤ Rozwijająca się baza przedsiębiorców – porównując dane statystyczne dotyczące liczebności podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na obszarze gminy Tuszów Narodowy w latach 2019-2023 zauważalny jest stały wzrost ich liczebności. ➤ Bliskość Specjalnej Strefy Ekonomicznej Euro-Park Mielec. ➤ Użytki rolne na terenie gminy Tuszów Narodowy zaliczane są do gleb II-IV klasy bonitacyjnej i nadają się do uprawy większości gatunków roślin, co stanowi potencjał do rozwoju funkcji rolniczej w tym produkcję żywności ekologicznej. ➤ Potencjał do rozwoju funkcji turystycznych w oparciu o przynależność do „Doliny Wisłoki”. ➤ Stosunkowo wysokie dochody na 1 mieszkańca wśród gmin powiatu mieleckiego (powyżej 6,5 tys. PLN).
SŁABE STRONY	➤ Brak dużych firm i inwestorów zewnętrznych. ➤ Niewystarczające udogodnienia dla rozwoju przedsiębiorczości – niedostateczny poziom współpracy w relacji samorząd-przedsiębiorcy. ➤ Brak inkubatorów przedsiębiorczości. ➤ Niski poziom aktywności ekonomicznej na terenach wiejskich. ➤ Ze względu na duży odsetek gleb zakwaszonych, użytki rolne obszaru gminy wymagają wapnowania. ➤ Brak innowacyjnych gospodarstw rolnych.
SZANSE	➤ Rozwój przedsiębiorczości i ściągnięcie do gminy znaczącego inwestora. ➤ Wspierania zróżnicowanego rolnictwa – zachęcenie do tworzenia bioróżnorodności wśród upraw, ograniczenie upraw monokulturowych, stawianie na umiarkowany ekologizm, przekwalifikowanie małych gospodarstw pod działy specjalne produkcji rolnej, pozyskanie kontrahentów. ➤ Wsparcie dla przedsiębiorców (dotacje, doradztwo, ułatwienia administracyjne). ➤ Promocja turystyczna gminy. Promowanie gospodarstw agroturystycznych. ➤ Stabilizacja geopolityczna na świecie (koniec wojny w Ukrainie). ➤ Stabilizacja cen surowców. ➤ Powstanie nowych miejsc pracy i aktywizacja przedsiębiorcza.
ZAGROŻENIA	➤ Kryzys ekonomiczno-gospodarczy i spowolnienie gospodarcze w kraju i na świecie. ➤ Wzrastająca inflacja. ➤ Malejąca opłacalność produkcji rolnej. ➤ Postępujące zmiany klimatu skutkujące m.in. anomaliami pogodowymi, suszą, powodzią, co silnie oddziałuje na branżę rolniczą.

3. Wizja, misja, cele strategiczne

Planując działania strategiczne mające służyć rozwojowi danej instytucji, organizacji czy w tym konkretnym przypadku jednostki samorządu terytorialnego – gminy ważne jest, aby na początku prac odpowiedzieć na pytania tj.: Dlaczego to robimy? Co chcemy osiągnąć? Jaka jest podstawowa działalność/zadanie przez nas realizowane? W oparciu o jakie wartości działamy?

Strategia Rozwoju Gminy Tuszów Narodowy na lata 2025-2035 została opracowana na podstawie wniosków z przeprowadzonej diagnozy aktualnej gminy, badania ankietowego oraz spotkań informacyjnych i warsztatów. Misja to element strategii, wskazujące na najważniejsze kierunki rozwoju gminy, skoncentrowane na podstawowych wartościach, które są kluczowe dla Władz Gminy Tuszów Narodowy oraz jej mieszkańców i brzmi następująco:

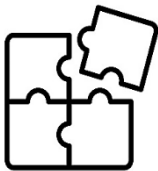

Gmina Tuszów Narodowy jako gmina przyjazna środowisku, otwarta na rozwój mieszkalnictwa i zrównoważone wykorzystanie zasobów rolno-przyrodniczych, w celu aktywizacji gospodarczej i podnoszenia jakości życia mieszkańców.

W procesie opracowania strategii istotne jest stworzenie wizji rozwoju gminy będącej obrazem – efektem realizacji założeń przyjętej strategii rozwoju. Wizja Gminy Tuszów Narodowy:

- obrazuje stan docelowy gminy w 2035 roku,
- ukazuje aspiracje władz i mieszkańców gminy,
- jednoczy społeczność lokalną wokół określonej idei.

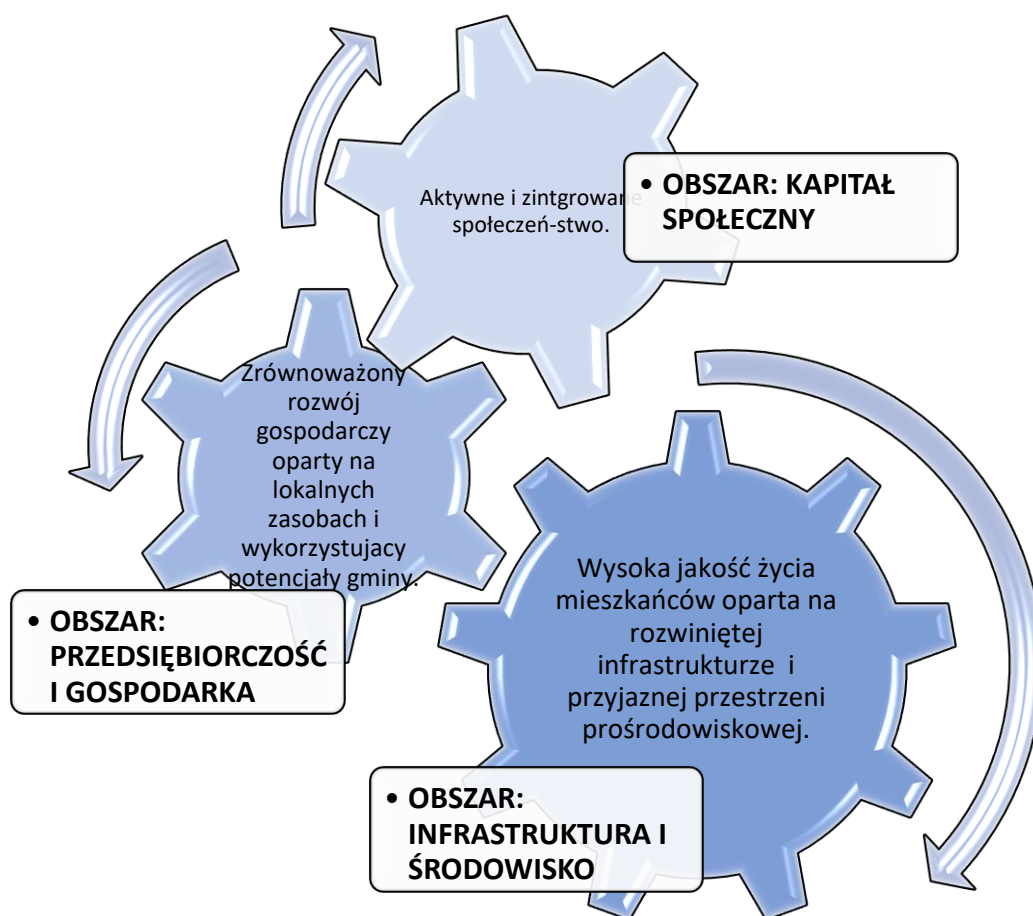
Uwzględniając powyższy zapis, określono wizję gminy Tuszów Narodowy:

W 2035 roku gmina Tuszów Narodowy będzie przestrzenią przyjazną mieszkańcom o wysokim rozwoju mieszkalnictwa i infrastruktury technicznej, zachowującą wartości przyrodnicze, wspierającą inicjatywy społeczne, tworzącą przyjazną atmosferę dla rozwoju przedsiębiorczości, turystyki i aktywnego wypoczynku, zapewniającą bezpieczeństwo.

W ramach urzeczywistnienia założeń wizji i misji rozwoju gminy Tuszów Narodowy, opracowano model interwencji strategicznej stanowiący wypadkową działań diagnostycznych i konsultacyjnych związanych z wdrożeniem procesu partycypacji społecznej. Wyodrębnienie konkretnych celów strategicznych w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym wynika z zapisu artykułu 10e. zawartego w Ustawie z dnia 8 marca 1990 r.

Ilustracja 23: Obszary interwencji strategicznej

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

Ilustracja 24: Model operacyjny

INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO					
Cele strategiczne	FUNKcjONALNE PRZESTRZEŃ, ATRAKCYJNE ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE		NIEZAWODNA INFRASTRUKTURA I OCHRONA ŚRODOWISKA		
Cele operacyjne	Rozwój terenów inwestycyjnych i mieszkalnictwa	Funkcjonalna, bezpieczna, atrakcyjna i racjonalnie zaprojektowana przestrzeń publiczna.	Efektywna i przyjazna środowisku infrastruktura techniczna	Infrastruktura okołodrogowa i towarzysząca, bezpieczeństwo ruchu	Dostosowanie lokalnej polityki ekologicznej do obowiązujących standardów
Działania	1. Uzbrojenie terenów inwestycyjnych "Strefa Tuszów". 2. Uzbrojenie terenów inwestycyjnych pod budownictwo mieszkaniowe.	1. Budowa infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej na terenie Gminy Tuszów Narodowy. 2. Kompleksowa modernizacja drugiego piętra byłej szkoły w Dębikach na potrzeby seniorów oraz osób niesamodzielnych. 3. Rozbudowa i modernizacja budynków użyteczności publicznej w gminie Tuszów Narodowy, w tym modernizacja energetyczna, termomodernizacja, doposażenie oraz dostosowanie budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnością. 4. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej w gminie Tuszów Narodowy. 5. Budowa zaplecza techniczno-kulturalno-sportowego, w tym na potrzeby osób z niepełnosprawnością przy Strefie „Tuszów”. 6. Remont i konserwacja obiektów zabytkowych na terenie gminy Tuszów Narodowy. 7. Modernizacja, doposażenie, budowa placów zabaw na terenie gminy Tuszów Narodowy. 8. Budowa obiektów użyteczności publicznej, które będą pełnić funkcje na potrzeby ochrony ludności.	1. Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej oraz wodociągowej. 2. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowościach gminy Tuszów Narodowy. 3. Rozbudowa i modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej oraz infrastruktury technicznej na terenie gminy Tuszów Narodowy poprzez montaż instalacji fotowoltaicznej. 4. Kompleksowa modernizacja systemu melioracyjnego na terenie Gminy Tuszów Narodowy obejmująca przebudowę, rozbudowę oraz wymianę istniejących	1. Budowa i remonty dróg na terenie Gminy Tuszów Narodowy wraz z budową i modernizacją chodników, mostów i parkingów. 2. Budowa, rozbudowa i modernizacja publicznych, energooszczędnych systemów oświetlenia drogowego.	1. Aktualizacja zapisów dokumentów planistycznych i przestrzennych.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

			przepustów.		
PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I GOSPODARKA					
Cele strategiczne	KONKURENCYJNA GOSPODARKA I EFEKTYWNE ROLNICTWO		WIEDZA I KOMPETENCJE PODSTAWĄ ROZWOJU GOSPODARCZEGO		
Cele operacyjne	Wzrost konkurencyjności wykorzystujący potencjały gminy		Doradztwo i wsparcie w ramach rozwoju gospodarczego gminy		
Działania	1. Budowa stacji przeładunkowej na potrzeby „Strefy Tuszów”; 2. Budowa Polskiego Centrum Certyfikacji i Rozwoju Systemów Bezzałogowych - Dolina Dronowa na terenie gminy Tuszów Narodowy.		1. Doradztwo i wspieranie inicjatyw rozwoju gospodarczego.		
KAPITAŁ SPOŁECZNY					
Cele strategiczne	AKTYWNE I ZINTEGROWANE SPOŁECZEŃSTWO				
Cele operacyjne	Wzrost potencjału społeczności lokalnej poprzez jej aktywizację i integrację				
Działania	1. Wzbogacenie oferty kulturalnej we współpracy z lokalnymi jednostkami kultury; 2. Wspieranie i inicjowanie wydarzeń integracyjnych we współpracy z lokalnym środowiskiem NGO; 3. Realizacja programów pomocowych i aktywizujących.				

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

Tabela 30: Spójność celów strategicznych Strategii z dokumentami wyższego rzędu

Strategia rozwoju gminy Tuszów Narodowy	Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030"	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030)
OBSZAR INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO: - Funkcjonalne przestrzeń, atrakcyjne zagospodarowanie przestrzenne - Niezawodna infrastruktura i ochrona środowiska	Obszar tematyczny 3: Infrastruktura dla zrównoważonego rozwoju środowiska Cel: Rozbudowa infrastruktury służącej rozwojowi oraz optymalizacja wykorzystania zasobów naturalnych i energii przy zachowaniu dbałości o stan środowiska przyrodniczego. Obszar tematyczny 4: Dostępność usług Cel: Zwiększenie dostępu obywateli do usług publicznych i podniesienie standardu ich świadczenia dla poprawy jakości życia i wzmacniania procesów rozwojowych.	Cel 1: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Cel 2: Wzmocnienie regionalnych przewag konkurencyjnych.
OBSZAR PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I GOSPODARKA: - Konkurencyjna gospodarka i efektywne rolnictwo - Wiedza i kompetencje podstawą rozwoju gospodarczego	Obszar tematyczny 1: Gospodarka i nauka Cel: Wzmacnianie potencjału regionalnej gospodarki oraz zwiększanie udziału nauki i badań dla innowacyjnego i zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego województwa.	Cel 2: Wzmocnienie regionalnych przewag konkurencyjnych. Cel 3: Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.
OBSZAR KAPITAŁ SPOŁECZNY: Aktywne i zintegrowane społeczeństwo	Obszar tematyczny 2: Kapitał ludzki i społeczny Cel: Wzmacnianie kapitału ludzkiego i społecznego jako podstawy umożliwiającej rozwój regionu i podnoszenie życia mieszkańców. Obszar tematyczny 4: Dostępność usług Cel: Zwiększenie dostępu obywateli do usług publicznych i podniesienie standardu ich świadczenia dla poprawy jakości życia i wzmacniania procesów rozwojowych.	Cel 2: Wzmocnienie regionalnych przewag konkurencyjnych. Cel 3: Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

W procesie realizacji wszelkich założeń Strategii respektowane będą następujące zasady horyzontalne tj.:

- Zasada inteligentnego rozwoju – co oznacza wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w celu zwiększenia interaktywności i wydajności infrastruktury i jej komponentów składowych, a także do podniesienia świadomości mieszkańców”;
- Zasada dostępności – tj. zapewnienie dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej osobom ze szczególnymi potrzebami, stanowiącej wynik uwzględnienia uniwersalnego projektowania lub zastosowania racjonalnego usprawnienia;
- Zasada zrównoważonego rozwoju – oznaczająca rozwój, w którym potrzeby obecnego pokolenia mogą być zaspokojone bez umniejszania szans przyszłych pokoleń na ich zaspokojenie;
- Zasada subsydiarności – w realizację Strategii będą zaangażowane organy władzy publicznej oraz przedsiębiorstwa i obywatele;
- Zasada koncentracji – oznaczająca interwencję, która jest skoncentrowana na precyzyjnie określonych celach i obszarach, co generuje faktyczne osiągnięcie założonych efektów.

4. Projekty strategiczne, wykaz planowanych inwestycji

Tabela 31: Plan inwestycyjny na lata 2025-2035

KARTA PROJEKTU NR 1		
Nazwa zadania	Uzbrojenie terenów inwestycyjnych "Strefa Tuszów".	
Opis	Zadanie obejmuje uzbrojenie ok. 97 ha obszarów, położonych po obu stronach drogi wojewódzkiej nr 985 pod działalność inwestycyjną. Planuje się przebudowę i budowę sieci infrastruktury technicznej, tj. drogi, sieć wodociagową i kanalizacyjną oraz melioracyjną - zgodnie z uchwalonym planem zagospodarowania przestrzennego. Teren zostanie przeznaczony m.in. pod zabudowę usługową, produkcyjną, składy i magazyny. Inwestycja została ujęta w Strategii ZIT dla Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Mielca w rozdziale IV.2 Lista projektów rezerwowych wybieranych w sposób niekonkurencyjny, tytuł projektu: Kompleksowe przygotowanie i uzbrojenie terenów inwestycyjnych, s 72-73.	
Obszar realizacji	Teren gminy Tuszów Narodowy przy obwodnicy.	
Cel zadania	Zwiększenie atrakcyjności gospodarczej gminy poprzez wykorzystanie jej potencjału przestrzennego.	
Podmiot realizujący	Gmina Tuszów Narodowy	
Czas realizacji	2025-2035	
Koszt zadania (PLN)	Brak danych.	
Źródło finansowania (PLN, %)	Budżet Gminy, budżet państwa, fundusze europejskie.	
Zgodność ze strategią	Cel strategiczny	Funkcjonalna przestrzeń, atrakcyjne zagospodarowanie przestrzenne.
	Cel operacyjny	Rozwój terenów inwestycyjnych i mieszkalnictwa.
Wskaźniki/efekty realizacji inwestycji	Powierzchnia uzbrojonych terenów.	

KARTA PROJEKTU NR 2		
Nazwa zadania	Uzbrojenie terenów inwestycyjnych pod budownictwo mieszkaniowe.	
Opis	Zadanie obejmuje uzbrojenie obszarów na terenie gminy Tuszów Narodowy.	
Obszar realizacji	Teren gminy Tuszów Narodowy przy obwodnicy.	
Cel zadania	Zwiększenie atrakcyjności gminy poprzez wykorzystanie jej potencjału przestrzennego w zakresie rozwoju tkanki mieszkaniowej.	
Podmiot realizujący	Gmina Tuszów Narodowy	
Czas realizacji	2025-2035	
Koszt zadania (PLN)	Brak danych.	
Źródło finansowania (PLN, %)	Budżet Gminy, budżet państwa, fundusze europejskie.	
Zgodność ze strategią	Cel strategiczny	Funkcjonalna przestrzeń, atrakcyjne zagospodarowanie przestrzenne.
	Cel operacyjny	Rozwój terenów inwestycyjnych i mieszkalnictwa.
Wskaźniki/efekty realizacji inwestycji	Powierzchnia uzbrojonych terenów.	

KARTA PROJEKTU NR 3		
Nazwa zadania	Budowa i remonty dróg na terenie Gminy Tuszów Narodowy wraz z budową i modernizacją chodników, mostów i parkingów.	
Opis	Zadanie obejmuje remont i modernizację istniejących dróg i budowę nowych odcinków wraz z budową i modernizacją chodników, mostów i parkingów. Realizacja budowy nowych odcinków zakłada realizację etapową (długość poniżej 1 km, dla drogi realizowanej na odcinku poniżej 1 km decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach nie jest wymagana - 3 ust. 1 pkt 60 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco	

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

	oddziaływać na środowisko).	
Obszar realizacji	Teren całej gminy Tuszów Narodowy	
Cel zadania	Zapewnienie dostępu do bezpiecznej infrastruktury drogowej i okołodrogowej.	
Podmiot realizujący	Gmina Tuszów Narodowy	
Czas realizacji	2025-2035	
Koszt zadania (PLN)	Brak danych.	
Źródło finansowania (PLN, %)	Budżet Gminy, budżet państwa, fundusze europejskie.	
Zgodność ze strategią	Cel strategiczny	Niezawodna infrastruktura i ochrona środowiska.
	Cel operacyjny	Infrastruktura okołodrogowa i towarzysząca, bezpieczeństwo ruchu.
Wskaźniki/efekty realizacji inwestycji	Długość wybudowanych, przebudowanych i zmodernizowanych dróg.	

KARTA PROJEKTU NR 4		
Nazwa zadania	Budowa infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej na terenie Gminy Tuszów Narodowy.	
Opis	Projekt obejmuje m.in. budowę odcinków ciągu pieszo-rowerowego im. gen. Władysława Sikorskiego wraz z infrastrukturą (wiata z wydzielonym miejscem na grill, ognisko oraz tzw. "punktem naprawczym"), w miejscach, gdzie brakuje chodników lub ścieżek rowerowych. Planowana łączna trasa będzie liczyć ok. 70 km do turystyki rowerowej, w tym zostanie wykonanych około 30 km nowych ścieżek asfaltowych. W ramach projektu zostanie wytyczony i oznakowany szlak związany z miejscami historycznymi (Centrum im. gen. Sikorskiego w Tuszowie Narodowym, Izba pamięci - GOK Grochowe, zabytkowe kościoły w Sarnowie i Jaślanach, kapliczka Św. Huberta w Czajkowej, cmentarz ewangelicki w Sarnowie) oraz ciekawymi z punktu widzenia przyrodniczego obiektami leżącymi w strefie Natura2000 (tj. dąb w Czajkowej, Młyn wodny w Dębikach). Ciąg zostanie wykonany w technice specjalnej nawierzchni asfaltowej, co poszerzy możliwość użytkowania także dla pasjonatów rolek. W ramach zadania realizowane będą wszelkie prace towarzyszące niezbędne do realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia. Planowane działania opierają się również na budowie infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej w innych lokalizacjach na terenie Gminy Tuszów Narodowy. Inwestycja wpisuje się w zakres projektu pn. Rozwój infrastruktury rowerowej w MOF Mielec, wskazanego w rozdziale IV.4 Lista projektów komplementarnych, w ramach którego założono budowę ciągu pieszo – rowerowego i ścieżek rowerowych na terenie Gminy Tuszów Narodowy.	
Obszar realizacji	Teren całej gminy Tuszów Narodowy	
Cel zadania	Zapewnienie dostępu do bezpiecznej i wysokiej jakości infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej.	
Podmiot realizujący	Gmina Tuszów Narodowy	
Czas realizacji	2025-2035	
Koszt zadania (PLN)	Brak danych.	
Źródło finansowania (PLN, %)	Budżet Gminy, budżet państwa, fundusze europejskie.	
Zgodność ze strategią	Cel strategiczny	Funkcjonalna przestrzeń, atrakcyjne zagospodarowanie przestrzenne.
	Cel operacyjny	Funkcjonalna, bezpieczna, atrakcyjna i racjonalnie zaprojektowana przestrzeń publiczna.
Wskaźniki/efekty realizacji inwestycji	Długość wybudowanych/rozbudowanych/zmodernizowanych ciągów pieszo-rowerowych; Liczba obiektów infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej.	

KARTA PROJEKTU NR 5	
Nazwa zadania	Kompleksowa modernizacja drugiego piętra byłej szkoły w Dębikach na potrzeby

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

	seniorów oraz osób niesamodzielných.	
Opis	Zakres zadania obejmuje kompleksową modernizację drugiego piętra szkoły w Dębiakach, na potrzeby poszerzenia oferty dla seniorów. Planowane roboty budowlane obejmują: kompleksowy remont wraz z termomodernizacją całego obiektu (łącznie z parterem), budowę szybu windowego na potrzeby osób niepełnosprawnych, malowanie dachu wraz z wymianą orygnowania oraz wszelkie niezbędne prace towarzyszące. Dodatkowo planowane są kompleksowe prace modernizacyjne w środku budynku, których celem jest przystosowanie do potrzeb osób starszych i niesamodzielných oraz zakup wyposażenia.	
Obszar realizacji	Teren całej gminy Tuszów Narodowy	
Cel zadania	Zapewnienie dostępu zgodnego z zasadą uniwersalnego projektowania do budynków i przestrzeni publicznych z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnością, osób starszych i niesamodzielných.	
Podmiot realizujący	Gmina Tuszów Narodowy	
Czas realizacji	2025-2035	
Koszt zadania (PLN)	Brak danych.	
Źródło finansowania (PLN, %)	Budżet Gminy, budżet państwa, fundusze europejskie.	
Zgodność ze strategią	Cel strategiczny	Funkcjonalna przestrzeń, atrakcyjne zagospodarowanie przestrzenne.
	Cel operacyjny	Funkcjonalna, bezpieczna, atrakcyjna i racjonalnie zaprojektowana przestrzeń publiczna.
Wskaźniki	Powierzchnia całkowita zmodernizowanej/rozbudowanej/wybudowanej infrastruktury; Powierzchnia użytkowa zmodernizowanej/rozbudowanej/wybudowanej infrastruktury.	

KARTA PROJEKTU NR 6		
Nazwa zadania	Rozbudowa i modernizacja budynków użyteczności publicznej w gminie Tuszów Narodowy, w tym modernizacja energetyczna, termomodernizacja, doposażenie oraz dostosowanie budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnością.	
Opis	Planowane prace dot. dostosowania pod kątem dostępności budynków użyteczności publicznej w gminie Tuszów Narodowy do potrzeb osób z niepełnosprawnością z uwzględnieniem standardów uniwersalnego projektowania i niwelacji barier architektonicznych.	
Obszar realizacji	Teren całej gminy Tuszów Narodowy	
Cel zadania	Rozbudowa i modernizacja, w tym modernizacja energetyczna, termomodernizacja, doposażenie oraz zapewnienie dostępu zgodnego z zasadą uniwersalnego projektowania do budynków i przestrzeni publicznych z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnością, osób starszych i niesamodzielných.	
Podmiot realizujący	Teren całej gminy Tuszów Narodowy	
Czas realizacji	2025-2035	
Koszt zadania (PLN)	Brak danych.	
Źródło finansowania (PLN, %)	Budżet Gminy, budżet państwa, fundusze europejskie.	
Zgodność ze strategią	Cel strategiczny	Funkcjonalna przestrzeń, atrakcyjne zagospodarowanie przestrzenne.
	Cel operacyjny	Funkcjonalna, bezpieczna, atrakcyjna i racjonalnie zaprojektowana przestrzeń publiczna.
Wskaźniki	Powierzchnia całkowita zmodernizowanej/rozbudowanej/wybudowanej infrastruktury; Powierzchnia użytkowa zmodernizowanej/rozbudowanej/wybudowanej infrastruktury.	

KARTA PROJEKTU NR 7

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

Nazwa zadania	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej w gminie Tuszów Narodowy.	
Opis	Planowane prace obejmują rozbudowę i modernizację infrastruktury sportowej w gminie Tuszów Narodowy w celu zapewnienia społeczności lokalnej szerokiego dostępu do wysokiej jakości i funkcjonalności przestrzeni i obiektów publicznych.	
Obszar realizacji	Teren całej gminy Tuszów Narodowy	
Cel zadania	Zapewnienie ogólnego dostępu do wysokiej jakości infrastruktury sportowej i rekreacyjnej.	
Podmiot realizujący	Teren całej gminy Tuszów Narodowy	
Czas realizacji	2025-2035	
Koszt zadania (PLN)	Brak danych.	
Źródło finansowania (PLN, %)	Budżet Gminy, budżet państwa, fundusze europejskie.	
Zgodność ze strategią	Cel strategiczny	Funkcjonalna przestrzeń, atrakcyjne zagospodarowanie przestrzenne.
	Cel operacyjny	Funkcjonalna, bezpieczna, atrakcyjna i racjonalnie zaprojektowana przestrzeń publiczna.
Wskaźniki	Powierzchnia zmodernizowanej/rozbudowanej/wybudowanej infrastruktury sportowej.	

KARTA PROJEKTU NR 8		
Nazwa zadania	Budowa, rozbudowa i modernizacja publicznych, energooszczędnych systemów oświetlania drogowego.	
Opis	Planowane zadanie obejmuje budowę, rozbudowę i modernizację publicznych, energooszczędnych systemów oświetlania drogowego na terenie gminy Tuszów Narodowy.	
Obszar realizacji	Teren całej gminy Tuszów Narodowy	
Cel zadania	Zapewnienie dostępu do bezpiecznej przestrzeni publicznej.	
Podmiot realizujący	Gmina Tuszów Narodowy	
Czas realizacji	2025-2035	
Koszt zadania (PLN)	Brak danych.	
Źródło finansowania (PLN, %)	Budżet Gminy, budżet państwa, fundusze europejskie.	
Zgodność ze strategią	Cel strategiczny	Niezawodna infrastruktura i ochrona środowiska.
	Cel operacyjny	Infrastruktura okołodrogowa i towarzysząca, bezpieczeństwo ruchu.
Wskaźniki	Ilość wybudowanych /zmodernizowanych punktów oświetleniowych.	

KARTA PROJEKTU NR 9		
Nazwa zadania	Budowa zaplecza techniczno-kulturalno-sportowego, w tym na potrzeby osób z niepełnosprawnością przy Strefie „Tuszów”.	
Opis	Zadanie uwzględnia budowę zaplecza techniczno-kulturalno-sportowego, w tym na potrzeby osób z niepełnosprawnością, z siedzibą Gminnego Zakładu Aktywizacji Zawodowej, przy Strefie „Tuszów”.	
Obszar realizacji	Teren całej gminy Tuszów Narodowy	
Cel zadania	Zapewnienie dostępu zgodnego z zasadą uniwersalnego projektowania do budynków i przestrzeni publicznych z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnością, osób starszych i niesamodzielnych.	
Podmiot realizujący	Gmina Tuszów Narodowy	
Czas realizacji	2025-2035	
Koszt zadania (PLN)	Brak danych.	
Źródło finansowania (PLN, %)	Budżet Gminy, budżet państwa, fundusze europejskie.	
Zgodność ze strategią	Cel strategiczny	Funkcjonalna przestrzeń, atrakcyjne zagospodarowanie przestrzenne.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

	Cel operacyjny	Funkcjonalna, bezpieczna, atrakcyjna i racjonalnie zaprojektowana przestrzeń publiczna.
Wskaźniki	Powierzchnia całkowita zmodernizowanej/rozbudowanej/wybudowanej infrastruktury; Powierzchnia użytkowa zmodernizowanej/rozbudowanej/wybudowanej infrastruktury.	

KARTA PROJEKTU NR 10		
Nazwa zadania	Remont i konserwacja obiektów zabytkowych na terenie gminy Tuszów Narodowy.	
Opis	W ramach planowanych działań uwzględniono remont i konserwacja obiektów zabytkowych na terenie gminy Tuszów Narodowy, ujętych w Rejestrze Zabytków oraz Gminnej Ewidencji Zabytków.	
Obszar realizacji	Teren całej gminy Tuszów Narodowy	
Cel zadania	Zapewnienie dostępu do obiektów zabytkowych z uwzględnieniem aspektów bezpieczeństwa i atrakcyjności turystycznej.	
Podmiot realizujący	Gmina Tuszów Narodowy	
Czas realizacji	2025-2035	
Koszt zadania (PLN)	Brak danych.	
Źródło finansowania (PLN, %)	Budżet Gminy, budżet państwa, fundusze europejskie.	
Zgodność ze strategią	Cel strategiczny	Funkcjonalna przestrzeń, atrakcyjne zagospodarowanie przestrzenne.
	Cel operacyjny	Funkcjonalna, bezpieczna, atrakcyjna i racjonalnie zaprojektowana przestrzeń publiczna.
Wskaźniki	Powierzchnia infrastruktury poddanej pracom remontowo-konserwatorskim.	

KARTA PROJEKTU NR 11		
Nazwa zadania	Modernizacja, doposażenie, budowa placów zabaw na terenie gminy Tuszów Narodowy.	
Opis	Przedmiotem zadania jest modernizacja, doposażenie, budowa placów zabaw na terenie gminy Tuszów Narodowy.	
Obszar realizacji	Teren całej gminy Tuszów Narodowy	
Cel zadania	Zapewnienie dostępu do bezpiecznej i atrakcyjnej przestrzeni publicznej umożliwiającej wypoczynek i zabawę oraz uwzględniającej potrzeby najmłodszych użytkowników.	
Podmiot realizujący	Gmina Tuszów Narodowy	
Czas realizacji	2025-2035	
Koszt zadania (PLN)	Brak danych.	
Źródło finansowania (PLN, %)	Budżet Gminy, budżet państwa, fundusze europejskie.	
Zgodność ze strategią	Cel strategiczny	Funkcjonalna przestrzeń, atrakcyjne zagospodarowanie przestrzenne.
	Cel operacyjny	Funkcjonalna, bezpieczna, atrakcyjna i racjonalnie zaprojektowana przestrzeń publiczna.
Wskaźniki	Liczba placów zabaw poddanych modernizacji i doposażeniu	

KARTA PROJEKTU NR 12	
Nazwa zadania	Budowa obiektów użyteczności publicznej, które będą pełnić funkcje na potrzeby ochrony ludności.
Opis	W ramach zadania uwzględniono m.in. budowę funkcjonalnych obiektów użyteczności publicznej, które będą pełnić funkcje na potrzeby ochrony ludności gminy Tuszów Narodowy (schrony, miejsca ukrycia, magazyny).

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

Obszar realizacji	Teren całej gminy Tuszów Narodowy	
Cel zadania	Zapewnienie bezpieczeństwa społeczności lokalnej na skutek zagrożenia zbrojnego i środowiskowego.	
Podmiot realizujący	Gmina Tuszów Narodowy	
Czas realizacji	2025-2035	
Koszt zadania (PLN)	Brak danych.	
Źródło finansowania (PLN, %)	Budżet Gminy, budżet państwa, fundusze europejskie.	
Zgodność ze strategią	Cel strategiczny	Funkcjonalna przestrzeń, atrakcyjne zagospodarowanie przestrzenne.
	Cel operacyjny	Funkcjonalna, bezpieczna, atrakcyjna i racjonalnie zaprojektowana przestrzeń publiczna.
Wskaźniki	Powierzchnia wybudowanych obiektów służących ochronie ludności, obejmujących min. 15% ogółu mieszkańców gminy.	

KARTA PROJEKTU NR 13		
Nazwa zadania	Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej oraz wodociągowej.	
Opis	W ramach zadania planowana jest rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacji na terenie gminy oraz modernizacja istniejącej.	
Obszar realizacji	Teren całej gminy Tuszów Narodowy	
Cel zadania	Ograniczenie zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych oraz zwiększenie dostępu do sieci kanalizacji sanitarnej; Dostarczanie wody do spożycia przez ludzi (infrastruktura do celów ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji, działania na rzecz efektywności, zaopatrzenie w wodę do spożycia) zgodne z kryteriami efektywności.	
Podmiot realizujący	Gmina Tuszów Narodowy	
Czas realizacji	2025-2035	
Koszt zadania (PLN)	Brak danych.	
Źródło finansowania (PLN, %)	Budżet Gminy, budżet państwa, fundusze europejskie.	
Zgodność ze strategią	Cel strategiczny	Niezawodna infrastruktura i ochrona środowiska.
	Cel operacyjny	Efektywna i przyjazna środowisku infrastruktura techniczna.
Wskaźniki	Długość wybudowanej/rozbudowanej/zmodernizowanej sieci wodociągowej; Długość wybudowanej/rozbudowanej/zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej; Liczba przyłączonych użytkowników.	

KARTA PROJEKTU NR 14		
Nazwa zadania	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowościach gminy Tuszów Narodowy.	
Opis	Planowane działania obejmują budowę przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, gdzie nie ma możliwości wykonania sieci kanalizacyjnej lub z przyczyn ekonomicznych jest to nieuzasadnione.	
Obszar realizacji	Teren całej gminy Tuszów Narodowy	
Cel zadania	Ograniczenie zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych.	
Podmiot realizujący	Gmina Tuszów Narodowy	
Czas realizacji	2025-2035	
Koszt zadania (PLN)	Brak danych.	
Źródło finansowania (PLN, %)	Budżet Gminy, budżet państwa, fundusze europejskie.	
Zgodność ze strategią	Cel strategiczny	Niezawodna infrastruktura i ochrona środowiska.
	Cel operacyjny	Efektywna i przyjazna środowisku infrastruktura techniczna.
Wskaźniki	Liczba wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków.	

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

KARTA PROJEKTU NR 15		
Nazwa zadania	Rozbudowa i modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej oraz infrastruktury technicznej na terenie gminy Tuszów Narodowy poprzez montaż instalacji fotowoltaicznej.	
Opis	Projekt obejmuje modernizację energetyczną budynków użyteczności publicznej na terenie Gminy Tuszów Narodowy, poprzez montaż instalacji fotowoltaicznych oraz magazynów energii.	
Obszar realizacji	Teren całej gminy Tuszów Narodowy	
Cel zadania	Renowacja istniejących budynków publicznych pod kątem efektywności energetycznej zgodna z kryteriami efektywności energetycznej.	
Podmiot realizujący	Gmina Tuszów Narodowy	
Czas realizacji	2025-2035	
Koszt zadania (PLN)	Brak danych.	
Źródło finansowania (PLN, %)	Budżet Gminy, budżet państwa, fundusze europejskie.	
Zgodność ze strategią	Cel strategiczny	Niezawodna infrastruktura i ochrona środowiska.
	Cel operacyjny	Efektywna i przyjazna środowisku infrastruktura techniczna.
Wskaźniki	Liczba budynków poddanych termomodernizacji; Liczba zamontowanych urządzeń OZE; Liczba wymienionych źródeł ogrzewania budynków; Szacowany spadek emisji gazów cieplarnianych; Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej/ciepłej.	

KARTA PROJEKTU NR 16		
Nazwa zadania	Modernizacja budynku Urzędu Gminy w Tuszowie Narodowym (etap II).	
Opis	Zadanie obejmuje modernizację budynku Urzędu Gminy w Tuszowie Narodowym (etap II) wraz ze zwiększeniem jakości obsługi klientów UG.	
Obszar realizacji	Teren całej gminy Tuszów Narodowy	
Cel zadania	Modernizacja istniejących budynków publicznych pod kątem efektywności energetycznej zgodna z kryteriami efektywności energetycznej oraz dostosowanie do standardów bezpieczeństwa i jakości obsługi klienta (w tym zabezpieczenie cyfrowe oraz zabezpieczenie sieci elektro-energetycznej i telekomunikacyjnej).	
Podmiot realizujący	Gmina Tuszów Narodowy	
Czas realizacji	2025-2035	
Koszt zadania (PLN)	Brak danych.	
Źródło finansowania (PLN, %)	Budżet Gminy, budżet państwa, fundusze europejskie.	
Zgodność ze strategią	Cel strategiczny	Niezawodna infrastruktura i ochrona środowiska.
	Cel operacyjny	Efektywna i przyjazna środowisku infrastruktura techniczna.
Wskaźniki	Liczba budynków poddanych termomodernizacji; Liczba zamontowanych urządzeń OZE; Liczba wymienionych źródeł ogrzewania budynków; Szacowany spadek emisji gazów cieplarnianych; Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej/ciepłej.	

KARTA PROJEKTU NR 17		
Nazwa zadania	Rozbudowa, modernizacja i doposażenie szkół i przedszkoli na terenie gminy wraz z wymianą źródeł ciepła i poprawą efektywności energetycznej oraz modernizacją systemu grzewczego.	
Opis	Zadanie obejmuje wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej szkół i przedszkoli wraz z modernizacją systemu grzewczego na terenie gminy Tuszów Narodowy.	
Obszar realizacji	Teren całej gminy Tuszów Narodowy	
Cel zadania	Renowacja istniejących budynków publicznych pod kątem efektywności	

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

	energetycznej zgodna z kryteriami efektywności energetycznej.	
Podmiot realizujący	Gmina Tuszów Narodowy	
Czas realizacji	2025-2035	
Koszt zadania (PLN)	Brak danych.	
Źródło finansowania (PLN, %)	Budżet Gminy, budżet państwa, fundusze europejskie.	
Zgodność ze strategią	Cel strategiczny	Niezawodna infrastruktura i ochrona środowiska.
	Cel operacyjny	Efektywna i przyjazna środowisku infrastruktura techniczna.
Wskaźniki	Liczba budynków poddanych termomodernizacji; Liczba zamontowanych urządzeń OZE; Liczba wymienionych źródeł ogrzewania budynków; Szacowany spadek emisji gazów cieplarnianych; Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej/ciepłej.	

KARTA PROJEKTU NR 18		
Nazwa zadania	Kompleksowa modernizacja systemu melioracyjnego na terenie Gminy Tuszów Narodowy obejmująca przebudowę, rozbudowę oraz wymianę istniejących przepustów.	
Opis	Zadanie obejmuje kompleksową modernizację systemu melioracji wraz z przebudową i rozbudową oraz wymianę istniejących. W ramach zadania przewiduje się pogłębienie istniejących rowów, odmulenie, remont i umocnienie oraz przebudowę i wymianę przepustów.	
Obszar realizacji	Teren całej gminy Tuszów Narodowy	
Cel zadania	Dbałość o gospodarkę melioracyjną – zapewnienie ochrony przed skutkami powodzi i podtopień	
Podmiot realizujący	Gmina Tuszów Narodowy	
Czas realizacji	2025-2035	
Koszt zadania (PLN)	Brak danych.	
Źródło finansowania (PLN, %)	Budżet Gminy, budżet państwa, fundusze europejskie.	
Zgodność ze strategią	Cel strategiczny	Niezawodna infrastruktura i ochrona środowiska.
	Cel operacyjny	Efektywna i przyjazna środowisku infrastruktura techniczna.
Wskaźniki	Powierzchnia terenów objętych ochroną przez ewentualnymi podtopieniami i powodzią; Liczba mieszkańców objętych ochroną przed skutkami powodzi i podtopień	

KARTA PROJEKTU NR 19		
Nazwa zadania	Budowa stacji przeładunkowej na potrzeby „Strefy Tuszów”.	
Opis	Planowane działanie obejmuje budowę stacji przeładunkowej na potrzeby „Strefy Tuszów”.	
Obszar realizacji	Teren całej gminy Tuszów Narodowy	
Cel zadania	Zwiększenie atrakcyjności gospodarczej gminy poprzez wykorzystanie jej potencjału.	
Podmiot realizujący	Gmina Tuszów Narodowy	
Czas realizacji	2025-2035	
Koszt zadania (PLN)	Brak danych.	
Źródło finansowania (PLN, %)	Budżet Gminy, budżet państwa, fundusze europejskie.	
Zgodność ze strategią	Cel strategiczny	Konkurencyjna gospodarka i efektywne rolnictwo.
	Cel operacyjny	Wzrost konkurencyjności wykorzystujący potencjały gminy.
Wskaźniki/efekty realizacji inwestycji	Powierzchnia wybudowanych/rozbudowanych obiektów.	

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

KARTA PROJEKTU NR 20		
Nazwa zadania	Doradztwo i wspieranie inicjatyw rozwoju gospodarczego.	
Opis	W ramach planowanych działań przewidziano doradztwo w zakresie pozyskiwania dotacji zewnętrznych dla przedsiębiorców z terenu gminy Tuszów Narodowy oraz wspieranie inicjatyw rozwoju gospodarczego opartego na odnawialnych źródłach energii i wsparcie sektora rolniczego.	
Obszar realizacji	Teren całej gminy Tuszów Narodowy	
Cel zadania	Zwiększenie atrakcyjności gospodarczej gminy poprzez wykorzystanie jej potencjału.	
Podmiot realizujący	Gmina Tuszów Narodowy	
Czas realizacji	2025-2035	
Koszt zadania (PLN)	Brak danych.	
Źródło finansowania (PLN, %)	Budżet Gminy, budżet państwa, fundusze europejskie.	
Zgodność ze strategią	Cel strategiczny	Wiedza i kompetencje podstawą rozwoju gospodarczego.
	Cel operacyjny	Doradztwo i wsparcie w ramach rozwoju gospodarczego gminy.
Wskaźniki/efekty realizacji inwestycji	Liczba wspartych podmiotów gospodarczych z terenu gminy.	

KARTA PROJEKTU NR 21		
Nazwa zadania	Aktualizacja zapisów dokumentów planistycznych i przestrzennych.	
Opis	Zadanie dot. podjęcia prac związanych z aktualizacją zapisów dokumentów planistycznych i przestrzennych oraz opracowaniem ich aktualnych wersji.	
Obszar realizacji	Teren całej gminy Tuszów Narodowy	
Cel zadania	Zwiększenie atrakcyjności gospodarczej gminy poprzez wykorzystanie jej potencjału.	
Podmiot realizujący	Gmina Tuszów Narodowy	
Czas realizacji	2025-2035	
Koszt zadania (PLN)	Brak danych.	
Źródło finansowania (PLN, %)	Budżet Gminy, budżet państwa, fundusze europejskie.	
Zgodność ze strategią	Cel strategiczny	Niezawodna infrastruktura i ochrona środowiska.
	Cel operacyjny	Dostosowanie lokalnej polityki ekologicznej do obowiązujących standardów
Wskaźniki/efekty realizacji inwestycji	Liczba zaktualizowanych/opracowanych dokumentów planistycznych i przestrzennych.	

KARTA PROJEKTU NR 22	
Nazwa zadania	1. Wzbogacenie oferty kulturalnej we współpracy z lokalnymi jednostkami kultury; 2. Wspieranie i inicjowanie wydarzeń integracyjnych we współpracy z lokalnym środowiskiem NGO; 3. Realizacja programów pomocowych i aktywizujących.
Opis	W ramach przedsięwzięcia zaplanowano: - wzbogacenie oferty kulturalnej we współpracy z lokalnymi jednostkami kultury poprzez wprowadzenie nowych wydarzeń i poszerzenie obecnej oferty kulturalnej; - wspieranie i inicjowanie wydarzeń integracyjnych we współpracy z lokalnym środowiskiem NGO; - realizacja programów pomocowych i aktywizujących we współpracy z GOPS.
Obszar realizacji	Teren całej gminy Tuszów Narodowy

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

Cel zadania	Zwiększenie potencjału społeczności lokalnej poprzez jej aktywizację i integrację.	
Podmiot realizujący	Gmina Tuszów Narodowy	
Czas realizacji	2025-2035	
Koszt zadania (PLN)	Brak danych.	
Źródło finansowania (PLN, %)	Budżet Gminy, budżet państwa, fundusze europejskie.	
Zgodność ze strategią	Cel strategiczny	Aktywne i zintegrowane społeczeństwo.
	Cel operacyjny	Wzrost potencjału społeczności lokalnej poprzez jej aktywizację i integrację.
Wskaźniki/efekty realizacji inwestycji	Liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych/integracyjnych. Liczba wdrożonych programów aktywizujących.	

KARTA PROJEKTU NR 20	
Nazwa zadania	Budowa Polskiego Centrum Certyfikacji i Rozwoju Systemów Bezzałogowych - Dolina Dronowa na terenie gminy Tuszów Narodowy.
Opis	Koncepcja przewiduje Polskiego Centrum Certyfikacji i Rozwoju Systemów Bezzałogowych zakłada utworzenie podmiotu obejmującego: - Centrum Certyfikacji - Centrum Badawczo -Rozwojowe - Inkubator Przedsiębiorczości - Lądowisko Dronowa - Centrum Szkoleniowe. Dodatkowo przewiduje się utworzenie strefy gospodarczej w obrębie centrum oraz budowę infrastruktury (pasy lotniskowe, hangar, wieża kontroli lotów, budynki, w których są planowane laboratoria, centrum badawczo-naukowe, inkubatory przedsiębiorczości). Zakres inwestycji to ok. 430 ha na terenie gminy, nie ma jeszcze dokładnej lokalizacji infrastruktury. Cel "Doliny dronowej": - wspieranie rozwoju nauki w województwie podkarpackim - współpraca między strefą nauki i gospodarki - wspieranie postępu technologicznego oraz innowacji - szkolenia i certyfikacje - stworzenie nowych miejsc pracy - rozwój gospodarczy sektora lotniczego i dronowego - przyciągnięcie inwestorów - utworzenie wsparcia dydaktycznego i technologicznego dla studentów. Projekt wpisuje się w Strategię Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030 przyjętej przez Sejmik Województwa Podkarpackiego uchwałą nr XXVII/458/20 z 28 września 2020 r. w zakresie wsparcia rozwoju gospodarczego i innowacyjności regionu oraz w zapisy Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2021-2030 (RIS), która wskazuje rozwój bezzałogowych statków powietrznych jako jeden z obszarów regionalnej Inteligentnej Specjalizacji: Lotnictwo i kosmonautyka, tu jako obszar istotny dla rozwoju ww. specjalizacji tj. produkcja statków powietrznych i napędów do nich, opracowanie, budowa i wykorzystanie bezzałogowych systemów statków powietrznych oraz ich integracja.
Obszar realizacji	Teren gminy Tuszów Narodowy
Cel zadania	Zwiększenie atrakcyjności gospodarczej gminy poprzez wykorzystanie jej potencjału.
Podmiot realizujący	Gmina Tuszów Narodowy
Czas realizacji	2025-2035
Koszt zadania (PLN)	Brak danych.
Źródło finansowania (PLN, %)	Budżet Gminy, budżet państwa, fundusze europejskie.

Zgodność ze strategią	Cel strategiczny	Konkurencyjna gospodarka i efektywne rolnictwo.
	Cel operacyjny	Wzrost konkurencyjności wykorzystujący potencjały gminy.
Wskaźniki/efekty realizacji inwestycji	Liczba wspartych podmiotów gospodarczych z terenu gminy.	

5. Obszary funkcjonalne i obszary strategicznej interwencji

5.1. Kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej w województwie

Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030 to zintegrowany dokument planowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego określający ramy dla planowania przestrzennego gmin, łącząc politykę przestrzenną państwa i województwa. Dokument w priorytecie VII pn. Terytorialny wymiar Strategii obszar horyzontalny Wzmocnienie terytorialnej spójności województwa podkarpackiego określa następujące cele dotyczące wymiaru terytorialnego i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie podkarpackim:

- 7.1. Wykorzystanie policentrycznego miejskiego układu osadniczego Rozwój miejskich obszarów funkcjonalnych oraz powiązań obszarów wiejskich z miastami, umożliwiające rozprzestrzenianie procesów rozwojowych w całym regionie;
- 7.2. Funkcje metropolitalne Rzeszowa oraz jego obszaru funkcjonalnego Rozwój miasta Rzeszowa i jego obszaru funkcjonalnego jako obszaru metropolitalnego o znaczeniu międzynarodowym;
- 7.3. Obszary wymagające szczególnego wsparcia w kontekście równoważenia rozwoju Zmniejszenie poziomu dysproporcji pomiędzy rozwiniętymi gospodarczo i społecznie ośrodkami województwa a obszarami zagrożonymi marginalizacją;
- 7.4. Obszary wiejskie – wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy i wypoczynku Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich i wsparcie ich wielofunkcyjności¹⁹

Założenia przedmiotowej Strategii rozwoju Gminy Tuszów Narodowy na lata 2025-2030 są zgodne z celami określonymi w Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2030 jak również z założeniami z Planu zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego perspektywa 2030.

5.2. Model funkcjonalno-przestrzenny gminy

Z poziomu regionalnego spójnego z Planem zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego perspektywa 2030 gmina Tuszów Narodowy wpisuje się w Miejski Obszar Funkcjonalny Ośrodka Subregionalnego, Obszar Funkcjonalny Innowacyjnego Przemysłu, Miejski Obszar Funkcjonalny Mielec.

Obszar Funkcjonalny Innowacyjnego Przemysłu (OFIP)²⁰ obejmuje tereny centralnej i północnej części województwa (Nizinę Nadwiślańską, Dolinę Dolnego Sanu, Dolinę Dolnej Wisłoki, Równinę Tarnobrzeską, Płaskowyż Kolbuszowski i Pradolinę Podkarpacką). Obszar obejmuje 6 miast: Rzeszów, Dębica, Leżajsk, Mielec, Stalowa Wola i Tarnobrzeg, 11 gmin miejsko-wiejskich: Boguchwała, Głogów Małopolski, Kolbuszowa, Nisko, Nowa Dęba, Nowa Sarzyna, Przecław, Ropczyce, Rudnik nad Sanem, Sędziszów Małopolski i Sokołów Małopolski, oraz 23 gminy wiejskie: Bojanów, Cmolas, Czarna, Dębica, Dzikowiec, Gorzyce, Grębów, Iwierzycy, Jeżowe, Kamień, Leżajsk, Majdan Królewski, Mielec, Niwiska, Ostrów, Rakszawa, Raniżów, Świlcza, Trzebownisko, Tuszów Narodowy, Zaleszany, Żołynia i Żyraków. Obszar zajmuje powierzchnię ok. 4 475,3 km² (ok. 25% pow. województwa), liczy około 42% ludności województwa.

W obrębie OFIP znajdują się miejskie obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych: MOF Tarnobrzeg (gminy wiejskie: Gorzyce, Grębów; gmina miejsko-wiejska Nowa Dęba; gmina miejska

¹⁹ Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030 s. 67

²⁰ Priorytety, funkcje i kierunki zagospodarowania MOF z: <https://bip.podkarpackie.pl/index.php/samorzad-województwa/planowanie-przestrzenne>, Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego – perspektywa 2030, str. 178-181

Tarnobrzeg), MOF Stalowa Wola (gmina wiejska: Zaleszany; gmina miejsko-wiejska Nisko; gmina miejska Stalowa Wola) oraz MOF Mielec (gmina wiejska Tuszów Narodowy; gmina miejsko-wiejska Przecław; gmina miejska Mielec).

Ilustracja 25: Obszary funkcjonalne o znaczeniu regionalnym, źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego perspektywa 2030, s. 160

OFIP posiada dobrze wykształconą strukturę sieci osadniczej z Rzeszowem jako ośrodkiem wojewódzkim, Stalową Wolą, Mielcem i Tarnobrzegiem, jako ośrodkami subregionalnymi i siecią mniejszych miast stanowiących lokalne ośrodki rozwoju i koncentracji usług. Na jego terenie występują najkorzystniejsze warunki do rozwoju funkcji przemysłowych oparte na historycznych początkach związanych z powstaniem w latach 30. XX w. Centralnego Okręgu Przemysłowego oraz na wysokim poziomie kultury technicznej kolejnych pokoleń pracowników. Gminy wchodzące w skład obszaru funkcjonalnego charakteryzują się największą w województwie koncentracją nowoczesnych zakładów przemysłowych branży lotniczej, elektromaszynowej i chemicznej oraz firm informatycznych. Zakłady te w większości działają na terenie specjalnych stref ekonomicznych (tarnobrzeskiej, mieleckiej i krakowskiej) oraz w parkach technologicznych i przemysłowych. Zakłady działające w branży lotniczej i informatycznej w celu wzmocnienia swoich potencjałów utworzyły klastry branżowe. Klastr przemysłu lotniczego „Dolina Lotnicza”, skupia ponad 120 podmiotów, zlokalizowanych głównie w Rzeszowie, Mielcu, Sędziszowie Małopolskim, Dębicy i Stalowej Woli. Wschodni Klastr Informatyczny skupia około 60 podmiotów, z czego 50 ma swoją siedzibę na terenie OFIP. Działają także mniejsze klastry wspierające sektor przemysłowy jak Podkarpacki Klastr Spawalniczy KLASTAL, Polski Klastr Innowacyjnych Technologii Kuźniczych HEFAJSTOS oraz Klastr Edukacji Zawodowej przy TSSE Euro-Park WISŁOSAN.

Wsparciem dla rozwijających się gałęzi przemysłu jest prowadzona działalność naukowa i edukacyjna w zakresie specjalizacji regionalnych, realizowana przez ośrodki badawczo-rozwojowe szkolnictwa wyższego z wiodącą rolą Politechniki Rzeszowskiej, inkubatory technologiczne oraz poprzez sieć szkół średnich i ponadgimnazjalnych.

Największym i najważniejszym ośrodkiem przemysłowym i naukowym OFIP jest Rzeszów.
Priorytet rozwojowy: Rozwój przemysłu nowoczesnych technologii.

Funkcje rozwojowe:

- podstawowe – przemysłowa, usługowa,
- towarzyszące – rolnicza, turystyczna.

Wiodące kierunki zagospodarowania:

- 1) rozwój bazy innowacyjnego przemysłu;
- 2) rozwój drobnej przedsiębiorczości;
- 3) rozwój funkcji metropolitalnych Rzeszowa;
- 4) wzmocnienie roli miast jako ośrodków kreujących wysoką jakość życia mieszkańców;
- 5) rozbudowa infrastruktury technicznej i transportowej;
- 6) rozbudowa infrastruktury przeciwpowodziowej;
- 7) rozwój turystyki w oparciu o walory przyrodnicze i kulturowe;
- 8) rozwój produkcji rolnej oraz bazy przetwórstwa rolno-spożywczego;
- 9) rozwój gospodarki leśnej oraz bazy przetwórstwa drewna.

Zasady i warunki zagospodarowania:

- 1) rozwój zakładów przemysłowych m.in. w branży lotniczej, elektromaszynowej i chemicznej oraz firm informatycznych, z wykorzystaniem potencjału naukowo-badawczego i zaawansowanych technologii z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju;
- 2) wzmacnianie zewnętrznych i wewnętrznych powiązań komunikacyjnych obszaru;
- 3) poprawa stanu technicznego infrastruktury drogowej i kolejowej;
- 4) rozwój atrakcji turystycznych oraz infrastruktury turystycznej, w tym rozwój gospodarstw agroturystycznych;
- 5) użytkowanie dolin rzecznych Wisły, Sanu, Wisłoki i Wisłoka zapewniające zachowanie drożności i walorów przyrodniczych korytarzy ekologicznych oraz ich zagospodarowanie w dostosowaniu do wymogów ochrony przeciwpowodziowej;
- 6) uwzględnienie przy zagospodarowaniu terenów ograniczeń związanych z położeniem na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią oraz narażonych na niebezpieczeństwo powodzi;
- 7) zapobieganie procesom suburbanizacji i rozpraszania zabudowy, powodującym degradację otwartych terenów wiejskich przydatnych dla rolnictwa, przez intensyfikację użytkowania terenów zainwestowanych;
- 8) rozwój rolnictwa ekologicznego dostosowanego do lokalnych warunków, poprawa struktury agrarnej gospodarstw;
- 9) zagospodarowanie turystyczne w dostosowaniu do chłonności środowiska;
- 10) zachowanie i ochrona zabytkowych obiektów i założeń przestrzennych oraz współczesnego materialnego dziedzictwa kulturowego;
- 11) ochrona i racjonalna gospodarka zasobami wodnymi, leśnymi i zasobami kopalin;
- 12) rozwój terenów inwestycyjnych przy zapewnieniu wymaganego uzbrojenia.

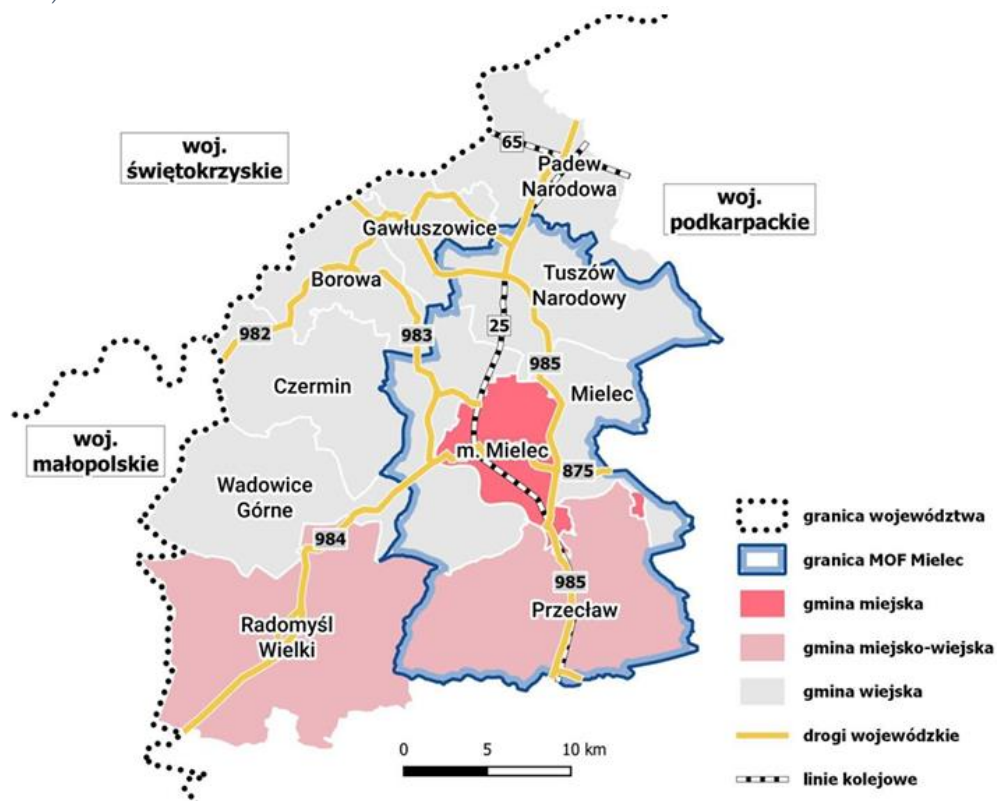
Miejski obszar funkcjonalny ośrodka subregionalnego Mielec (MOF Mielec) położony jest w części północno-zachodniej województwa podkarpackiego, na pograniczu Niziny Nadwiślańskiej i Doliny Dolnej Wisłoki i obejmuje miasto Mielec (ośrodek powiatowy) oraz gminy z powiatu mieleckiego bezpośrednio sąsiadujące z miastem:

- gminę miejsko-wiejską Przecław,
- gminy wiejskie: Mielec, Tuszów Narodowy.

MOF Mielec zajmuje powierzchnię 393 km² i liczy 93 786 mieszkańców. Obszar charakteryzuje wysoka gęstość zaludnienia, wynosząca 239 osób/km², dwukrotnie wyższa od średniej w województwie podkarpackim oraz wysoki poziom rozwoju gospodarczego (wyższa od średniej województwa liczba pracujących przypadająca na tysiąc ludności, wyższe niż przeciętne nasycenie

podmiotami gospodarczymi). Głównymi sektorami gospodarki decydującymi o rozwoju obszaru są przemysł i budownictwo.

Ilustracja 26: MOF Mielca na tle powiatu mieleckiego, źródło: Strategia ZIT dla Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Mielca na lata 2022-2027, s. 13

Zgodnie z założeniami Planu zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego – perspektywa 2030²¹ priorytetem rozwojowym dla MOF to integracja ośrodka subregionalnego z jego obszarem funkcjonalnym w celu rozwoju potencjału gospodarczego oraz poprawy warunków życia mieszkańców. Podstawowymi funkcjami rozwojowymi ww. obszaru są:

- podstawowe – przemysłowa (w szczególności przemysł lotniczy),
- towarzyszące – usługowa i rolnicza.

Wiodące kierunki zagospodarowania:

- 1) wzmacnianie potencjału gospodarczego i społecznego ośrodka subregionalnego stymulującego rozwój obszaru funkcjonalnego;
- 2) rozwój stref aktywności gospodarczej oraz instytucji otoczenia biznesu;
- 3) poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru w wymiarze lokalnym (w tym SSE), regionalnym i krajowym;
- 4) integracja i rozwój transportu publicznego;
- 5) rozwój różnych form rekreacji, usług turystycznych i kulturalnych;
- 6) rozwój rolnictwa ekologicznego.

Zasady i warunki zagospodarowania:

- 1) wzmacnianie powiązań funkcjonalno-przestrzennych gmin wchodzących w skład obszaru z rdzennym ośrodkiem miejskim poprzez tworzenie i realizowanie wspólnych projektów rozwojowych i przedsięwzięć inwestycyjnych;

²¹ Priorytety, funkcje i kierunki zagospodarowania MOF z: <https://bip.podkarpackie.pl/index.php/samorzad-województwa/planowanie-przestrzenne>, Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego – perspektywa 2030, str. 164-166

- 2) rozwój gospodarczy MOF z zastosowaniem zasad zrównoważonego rozwoju;
- 3) efektywne wykorzystanie bazy infrastrukturalnej i tradycji COP oraz potencjału naukowo-badawczego i zaawansowanych technologii w dziedzinie przemysłu lotniczego dla rozwoju przedsiębiorstw sektora produkcyjnego i usługowego;
- 4) rozwój powiązań komunikacyjnych drogowych i kolejowych wzmacniających zewnętrzną i wewnętrzną dostępność obszaru;
- 5) rozwój terenów inwestycyjnych przy zapewnieniu wymaganego uzbrojenia i dogodnego powiązania komunikacyjnego z głównymi szlakami transportowymi;
- 6) podniesienie poziomu życia mieszkańców poprzez rozwój i modernizację bazy usług publicznych, bazy rekreacyjnej oraz infrastruktury przeciwpowodziowej;
- 7) rozwój infrastruktury turystyki biznesowej;
- 8) poprawa ładu przestrzennego poprzez porządkowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej MOF, dbałość o centra miejscowości, rewitalizację terenów i obiektów zdegradowanych;
- 9) zapobieganie procesom suburbanizacji i rozpraszania zabudowy powodującym degradację otwartych terenów wiejskich przydatnych dla rolnictwa przez intensyfikację użytkowania terenów zainwestowanych;
- 10) rozwój rolnictwa ekologicznego opartego na wyspecjalizowanych gospodarstwach rolnych;
- 11) uwzględnienie przy zagospodarowaniu terenów ograniczeń związanych z położeniem na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią oraz na terenach narażonych na niebezpieczeństwo powodzi.

Funkcjonalnie strefami koncentrującymi podmioty administracyjne, edukacyjne oraz społeczne na terenie gminy Tuszów Narodowy są miejscowości o najwyższym wskaźniku zaludnienia. Największą liczebnością mieszkańców charakteryzowała się miejscowość Malinie – 1964 mieszkańców zameldowanych na pobyt stały, następnie w kolejności to Jaślany – 1167 mieszkańców i Grochowe – 1024 mieszkańców oraz Tuszów Narodowy – 937 mieszkańców, będący siedzibą gminy i głównym lokalnym ośrodkiem administracyjno-edukacyjno-gospodarczym.

Perspektywą rozwojową dla wskazanych obszarów jest dalsze umacnianie funkcji administracyjno-integracyjnych w oparciu o założone w Strategii cele i kierunki działań.

Istotne pod kątem rozwoju osadnictwa i przemysłu są tereny zlokalizowane wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych. Układ komunikacyjny umożliwiający powiązania wewnętrzne i zewnętrzne oparty jest w gminie. Niewątpliwie ten aspekt warunkuje atrakcyjność komunikacyjną gminy. Przez teren gminy przebiegają następujące szlaki komunikacyjne:

- droga wojewódzka:
Dębica - Mielec - Nagnajów - Tarnobrzeg oraz obwodnica miasta Mielec,
- drogi powiatowe:
 - 1 137R Jaślany – Józefów, kilometraż: 0+000 – 4+492, skrzyżowanie z drogą wojewódzką Nr 985 - skrzyżowanie z linią kolejową 25 relacji Łódź – Dębica – Jaślany – skrzyżowanie z drogą pow. Nr 1 138R – Józefów – granica gminy Tuszów Narodowy i Padew Narodowa;
 - 1 138R Jaślany – Czajkowa, kilometraż: 0+000 – 2+967 skrzyżowanie z drogą powiatową Nr 1 137R w m. Jaślany – Pluty – skrzyżowanie z drogą pow. Nr 1 139R w m. Czajkowa;
 - 1 139R Grochowe I – Sarnów, kilometraż: 0+000 – 5+822 skrzyżowanie z drogą powiatową Nr 1 140R w m. Grochowe I – skrzyżowanie z drogą powiatową Nr 1 138R – Czajkowa – Sarnów – skrzyżowanie z drogą powiatową Nr 1 140R;
 - 1 140R Tuszów – Sarnów - Ostrowy Baranowskie, kilometraż: 0+000 – 14+960, skrzyżowanie z drogą wojewódzką Nr 985 - skrzyżowanie z linią kolejową 25 Łódź – Dębica – Tuszów Narodowy – Grochowe I – skrzyżowanie z drogą powiatową Nr 1 139R – skrzyżowanie z drogą powiatową Nr 1 713R w m. Grochowe II – skrzyżowanie z drogą powiatową Nr 1 139R w m. Sarnów – Dębiaki – gr. pow. mieleckiego i kolbuszowskiego.

Przez gminę przebiega linia kolejowa Padew – Mielec – Dębica oraz Łódź – Dębica – Tuszów Narodowy – Grochowe I.

Priorytetem w tym zakresie jest rozwój i poprawa stanu gminnej infrastruktury drogowej oraz współpraca z innymi zarządcami dróg w celu poprawy stanu infrastruktury dróg na terenie gminy.

Atutem komunikacyjnym jest również bliskie sąsiedztwo drogowo-mostowe relacji Kielce-Rzeszów z przeprawą mostową na rzece Wiśle w rejonie Połańca.

Istotnym atutem lokalizacyjnym gminy Tuszów Narodowy jest bezpośrednie sąsiedztwo Gminy Mielec i Miasta Mielec oraz bliskość Specjalnej Strefy Ekonomicznej Euro-Park Mielec – najstarszej specjalnej strefy ekonomicznej w Polsce utworzonej w 1995 r. Główny obszar SSE Euro-Park Mielec ulokowany jest w Mielcu oddalonym od Tuszowa Narodowego o około 11 km i jest to obszar Podstrefy Mielec o powierzchni 605,6522 ha.

Na terenie gminy znajduje się Strefa Tuszów o powierzchni około 97 ha, zlokalizowana po obu stronach drogi wojewódzkiej nr 985. W obrębie ww. terenu inwestycyjnego w jego wschodniej części znajduje się lądowisko z budynkiem aeroklubu a w północno – wschodniej Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. Na tym terenie powstają już pierwsze zakłady produkcyjne, a kolejne są w trakcie tworzenia. Opracowywana jest dokumentacja uzbrojenia tych terenów i zjazdu z obwodnicy. Obszar Strefy Tuszów posiada dogodną dostępność komunikacyjną i jest już częściowo wyposażony w sieci infrastruktury technicznej.

Teren gminy w całości zlokalizowany jest w granicach obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska (OSO PLB180005), bezpośrednio przy jego zachodniej granicy. Obszar ten położony jest w widłach Wisły oraz Sanu i obejmuje znaczną część jednego z większych leśnych kompleksów w Polsce. Na terenie gminy Tuszów Narodowy i w bezpośrednim sąsiedztwie z obszarem gminy znajdują się:

- rezerwat przyrody:
 - Pateraki (rezerwat leśny, którego przedmiotem ochrony jest fitocenoza grądu subkontynentalnego o wysokim stopniu wewnętrznego zróżnicowania);
 - Jaźwiana Góra (rezerwat leśny, obrazujący różne stadia regeneracji naturalnego drzewostanu jodłowo-bukowego, posiadającego szczególne znaczenie przyrodnicze i krajobrazowe w otoczeniu mało urozmaiconych drzewostanów sosnowych);
- obszary chronionego krajobrazu:
 - Mielecko-Kolbuszowsko-Głogowski Obszar Chronionego Krajobrazu (zajmuje fragment Płaskowyżu Kolbuszowskiego o krajobrazie rolniczo-leśnym z występującą dużą różnorodnością środowisk od piaszczystych wydym do bagien torfowisk i wód);
- obszary Natura 2000 – specjalne obszary ochrony siedlisk:
 - Enklawy Puszczy Sandomierskiej PLH180055 (celem ochrony jest zachowanie oraz przywrócenie do właściwego stanu ochrony siedliska suchych wrzosowisk, na poziomie regionalnym obszar pełni rolę w ochronie siedlisk zmiennowilgotnych łąk trzęślicowych oraz niżowych i górskich świeżych łąk użytkowanych ekstensywnie).

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy wskazuje strategiczne kierunki rozwoju zorientowane terytorialnie i jest efektem zintegrowanego procesu planistycznego/przestrzennego. Podstawą modelu jest przestrzeń analizowanego obszaru, która jest dobrem i zasobem o strategicznym znaczeniu dla społeczności lokalnych, definiowana przez określoną powierzchnię, wartość kulturową, przyrodniczą i materialną.

Model funkcjonalno-przestrzenny rozumiany jest jako przedstawienie długookresowej strategicznej wizji rozwoju gminy Tuszów Narodowy wynikającej z wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań, zdiagnozowanych potrzeb rozwojowych i potencjału gminy z uwzględnieniem jego specyfiki i zróżnicowania wewnętrznego. Model wskazuje obszary, które strategia rozwoju uznaje za istotne dla osiągnięcia celów rozwoju, obszary wymagające ochrony oraz rodzaje powiązań funkcjonalnych występujących pomiędzy poszczególnymi obszarami.

Poniżej przedstawiono mapy dotyczące na uwarunkowań osadniczo-funkcjonalno-przestrzennych oraz przyrodniczych Gminy Tuszów Narodowy jak również wskazujące na kierunki rozwoju gminy.

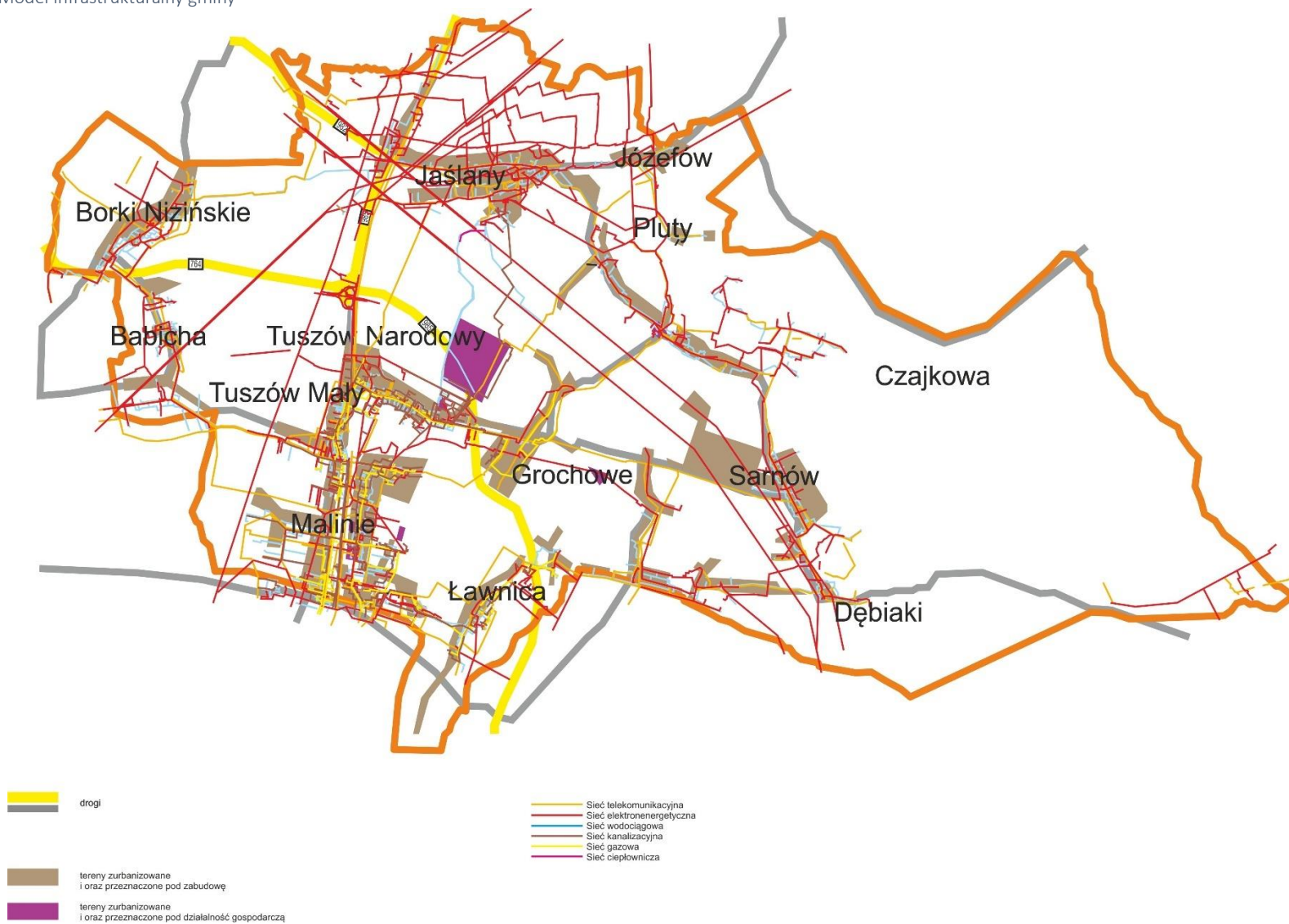
STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

Ilustracja 27: Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

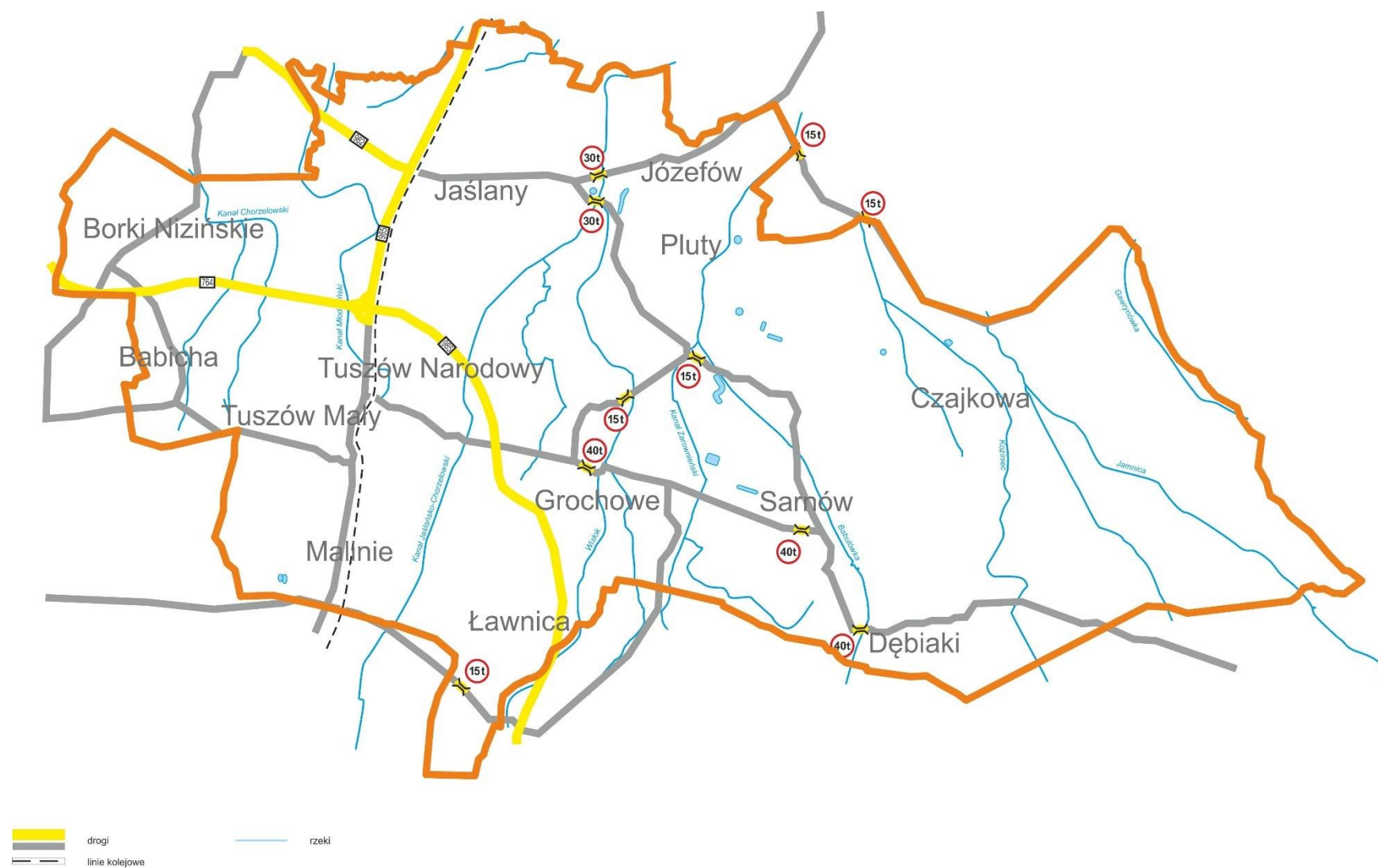
STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

Ilustracja 28: Model infrastrukturalny gminy

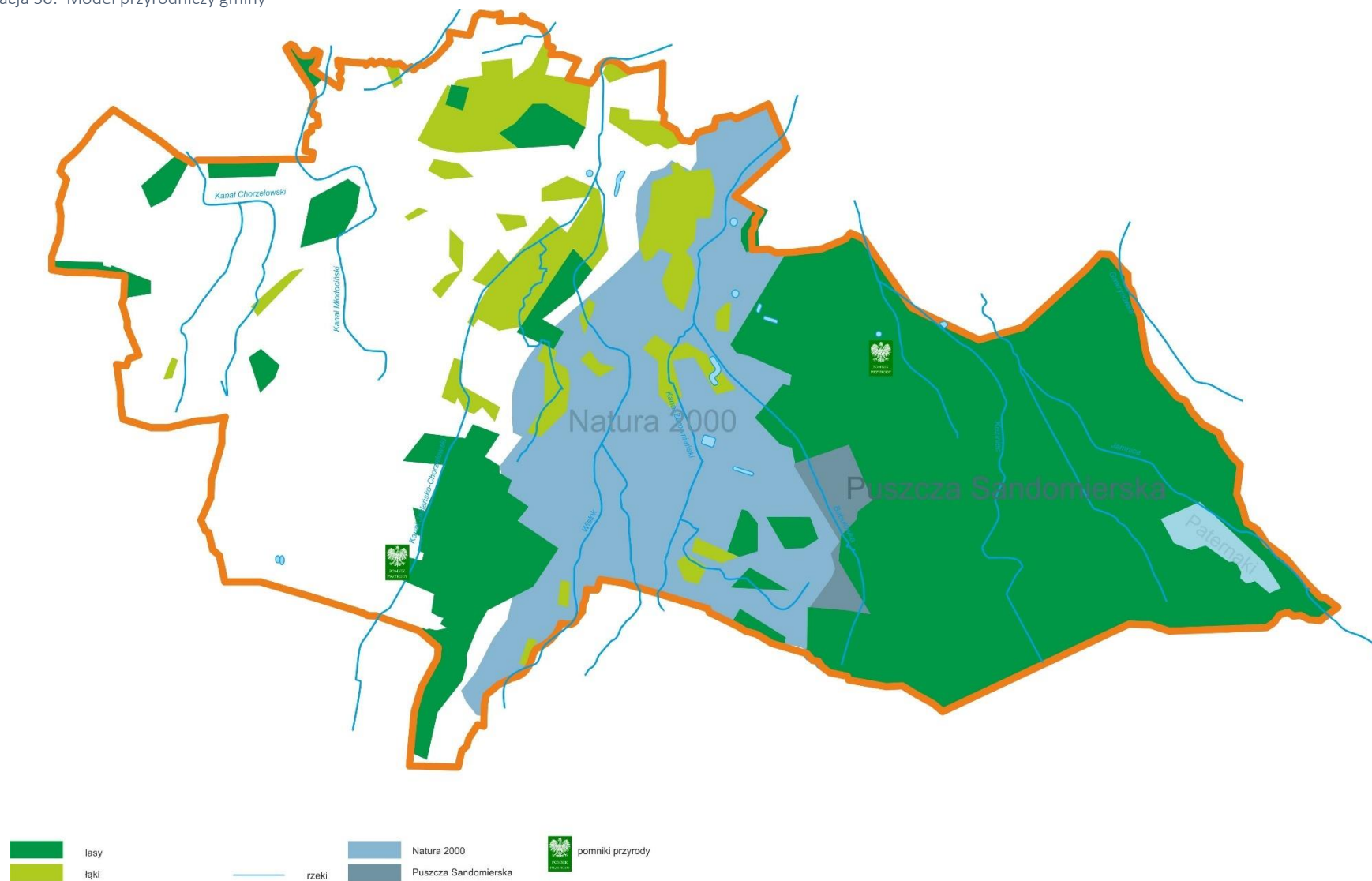

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

Ilustracja 29: Model komunikacyjny gminy

Ilustracja 30: Model przyrodniczy gminy

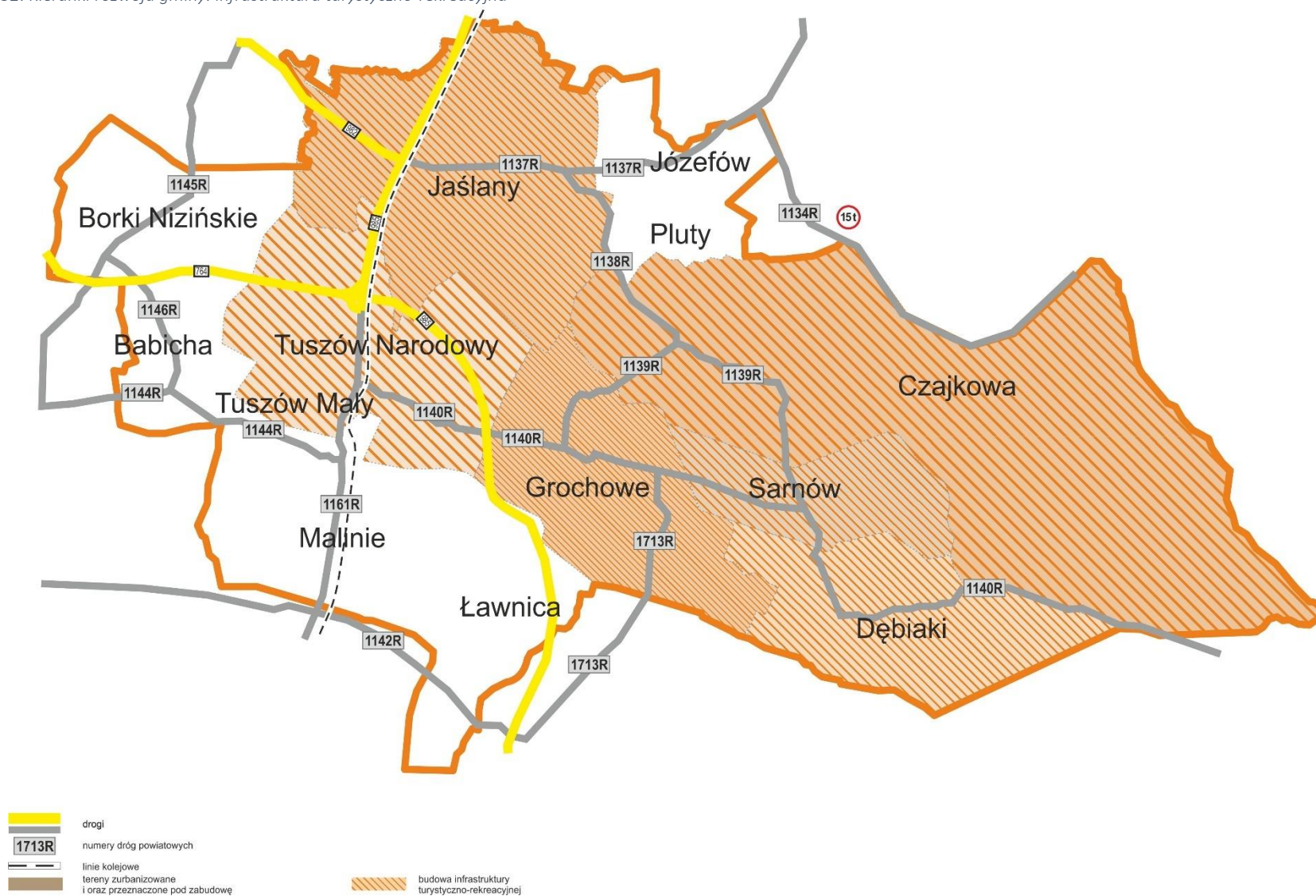
STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

Ilustracja 31: Kierunki rozwoju gminy: budowa i modernizacja obiektów publicznych

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

Ilustracja 32: Kierunki rozwoju gminy: infrastruktura turystyczno-rekreacyjna

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

Oczekiwanie rezultaty planowanych działań, w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki w obszarze racjonalizacji przestrzeni gminnej to:

Tabela 32: Oczekiwanie rezultaty planowanych działań, w wymiarze przestrzennym

Rezultat	Wskaźnik	Tendencja
Dostosowanie przestrzeni i budynków publicznych gminy do potrzeb gospodarczo-społecznych mieszkańców.	Liczba wybudowanych/przebudowanych obiektów zgodnie ze standardami uniwersalnego projektowania; Liczba zamontowanych urządzeń wpływających na poprawę dostępności usług publicznych dla osób z niepełnosprawnością i w podeszłym wieku.	Tendencja wzrostowa – powstanie przestrzeni dostosowanej do potrzeb gospodarczo-społecznych mieszkańców gminy, wpływającej na poprawę dostępności do usług publicznych osób niepełnosprawnych i w podeszłym wieku.
Wzrost funkcji sportowo-rekreacyjnej i społeczno-kulturalnej poprzez budowę i doposażenie obiektów.	Liczba zmodernizowanych/wybudowanych obiektów rekreacyjno-sportowych; Liczba zmodernizowanych/wybudowanych obiektów społeczno-kulturalnych Ilość doposażonych obiektów.	Tendencja wzrostowa – powstanie nowych zmodernizowanych/wybudowanych obiektów rekreacyjno-sportowych i społeczno-kulturalnych.
Poprawa estetyki przestrzeni wiejskiej poprzez wspieranie projektów mających na celu urządzenie i porządkowanie terenów zielonych, parków lub innych miejsc wypoczynku.	Liczba nowopowstałej małej architektury typu ławki, kosze na śmieci, oświetlenie, etc.	Tendencja wzrostowa – powstanie nowych oczek wodnych, małej architektury.
Racjonalny rozwój terenów inwestycyjnych z zachowaniem zasady zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska.	Liczba zmodernizowanych/wybudowanych obiektów; Liczba zamontowanych instalacji OZE; Powierzchnia uzbrojonych terenów.	Tendencja wzrostowa – dodatnia wartość budynków poddanych termomodernizacji, nowe instalacje OZE, dodatkowa powierzchnia uzbrojona.
Rozwój i poprawa dostępności do infrastruktury technicznej.	Długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej; Długość wybudowanej sieci wodociągowej, liczba przebudowanych węzłów wodociągowych; Liczba przyłączonych posesji do sieci kanalizacyjnej; Liczba przyłączonych posesji do sieci wodociągowej; Liczba wybudowanych oczyszczalni przydomowych.	Tendencja wzrostowa – powstanie nowych odcinków sieci kanalizacyjnej i wodociągowej.
Poprawa dostępności komunikacyjnej i bezpieczeństwa wewnątrz gminy poprzez przebudowę i modernizację dróg gminnych.	Długość przebudowanych i zmodernizowanych dróg Długość wybudowanych chodników Długość wybudowanych ścieżek rowerowych	Tendencja wzrostowa – powstanie nowych zmodernizowanych odcinków dróg, chodników i ścieżek rowerowych względem obecnej sytuacji.

Wymienione rezultaty znajdują odzwierciedlenie w celach i wskaźnikach przedstawionych w niniejszym dokumencie.

Kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej na terenie gminy należy do zadań własnych gminy, co wynika z przepisu art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Rolą władzy wykonawczej w gminie jest przygotowywanie gminnych dokumentów planistycznych tj.:

- studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego,
- miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- uchwał w sprawie sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń,
- miejscowych plany rewitalizacji.

Niezbędne jest także wydawanie decyzji administracyjnych, dotyczących zagospodarowania przestrzennego (decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego i decyzje o warunkach zabudowy).

Obecnie w zakresie planowania przestrzennego w gminie obowiązują następujące plany zagospodarowania przestrzennego:

1. MPZP – teren usług komercyjnych i działalności produkcyjnej w Tuszowie Narodowym - Uchwała RG. Tuszów Narodowy Nr V/29/99 z dnia 25 lutego 1999.
2. MPZP – teren zabudowy mieszkaniowo – usługowej „Błonie” Malinie. Uchwała RG. Tuszów Narodowy Nr XX/174/2005 z dnia 25 lutego 2005 z późn. zmianami.
3. MPZP – Teren zabudowy produkcyjno-usługowej w Maliniu. Uchwała RG. Tuszów Narodowy Nr XX/173/2005 z dnia 25 lutego 2005 z późn. zmianami.
4. MPZP – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami towarzyszącymi w miejscowościach Sarnów i Czajkowa. Uchwała RG. Tuszów Narodowy Nr XXXVII/289/2010 z dnia 17 marca 2010.
5. MPZP – Teren zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowo – usługowej w miejscowości Grochowe. Uchwała RG. Tuszów Narodowy Nr XXIII/204/2013 z dnia 13 marca 2013 z późn. zmianami.
6. MPZP – Teren zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowo – usługowej w miejscowości Ławnica. Uchwała RG. Tuszów Narodowy Nr XXIII/205/2013 z dnia 13 marca 2013.
7. MPZP – „Grochowe 1/2014” o przeznaczeniu obszaru o powierzchni ok. 22.3 ha w miejscowości Grochowe na tereny rolnicze. Uchwała RG. Tuszów Narodowy Nr XXXVII/353/2014 z dnia 04 lipca 2014.
8. MPZP – „Jaślany 1/2014” o przeznaczeniu obszaru o powierzchni ok. 10 ha w miejscowości Jaślany na teren rolniczy. Uchwała RG. Tuszów Narodowy Nr XXXVII/354/2014 z dnia 04 lipca 2014.
9. MPZP – Terenów zabudowy produkcyjno-usługowej STREFA TUSZÓW w Tuszowie Narodowym. Uchwała Rady Gminy Tuszów Narodowy Nr XXVI/210/2021 z dnia 24 maja 2021, ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego dnia 21 czerwca 2021 poz. 2233.
 - 9.1 I zmiana MPZP – Terenów zabudowy produkcyjno-usługowej STREFA TUSZÓW w Tuszowie Narodowym. Uchwała Rady Gminy Tuszów Narodowy Nr XXXII/266/2022 z dnia 10 lutego 2022 r.
 - 9.2 II zmiana MPZP – Terenów zabudowy produkcyjno-usługowej STREFA TUSZÓW w Tuszowie Narodowym. Uchwała Rady Gminy Tuszów Narodowy Nr XLVI/375/2023 z dnia 17 sierpnia 2023 r.
 - 9.3 I zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego "Terenów zabudowy produkcyjno-usługowej - strefa Tuszów" w miejscowości Tuszów Narodowy NR III/24/2024 z 29 lipca 2024 r.

W odniesieniu do tematyki kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie i z uwzględnieniem rekomendacji zawartych w ww. ustawie oraz w kontekście dynamicznie zachodzących zmian w przestrzeni i w dokumentach planistycznych wyższego rzędu oraz w przepisach prawa władze wykonawcze Gminy Tuszów Narodowy planują kontynuować następujące kierunki strategiczne rozwoju gminy:

- Rozbudowa i poprawa stanu infrastruktury społecznej;
- Wyrównanie poziomu dostępności do podstawowej infrastruktury technicznej we wszystkich sołectwach z uwzględnieniem dbałości o ochronę środowiska naturalnego;
- Rozwój osadnictwa oparciu o istniejącą infrastrukturę techniczną i dostęp komunikacyjny;
- Stworzenie optymalnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości w sektorze rolnym, sferze usług;
- Rozwój infrastruktury towarzyszącej (utworzenie stacji/hubu przeładunkowego skupiającego infrastrukturę komunikacyjną w szczególności kołową i kolejową);
- Rozwój przemysłu w szczególności wysokich technologii, z ochroną lokalnego środowiska naturalnego;
- Ochrona istniejących zasobów przyrodniczych i kulturowo-historycznych.

5.3. Obszary strategicznej interwencji

Obszary strategicznej interwencji w odniesieniu do planu inwestycyjnego określonego w Strategii rozwoju Gminy Tuszów Narodowy usytuowane są w obrębie wydzielonych obszarów specjalnych, które zostały wyznaczone w strategicznych i planistycznych dokumentach krajowych i wojewódzkich tj.:

- Strategia Na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.);
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030);
- Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030”.

OSI Krajowe - Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030):

Wschodnia Polska Wschodnia część kraju w największym stopniu skupia obszary zagrożone marginalizacją, a jej województwa - lubelskie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie, warmińsko-mazurskie znajdują się w grupie regionów o zdecydowanie niższym poziomie konkurencyjności w porównaniu do średniej w Unii Europejskiej. W odniesieniu do poziomu krajowego/makroregionalnego gmina Tuszów Narodowy wpisuje się w granice OSI Wschodnia Polska.

Ilustracja 33: Źródło: OSI Polska Wschodnia, Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030

OSI Regionalne: Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030 Gmina Tuszów Narodowy wpisuje się w następujące priorytety

7.4. Obszary wiejskie – wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy i wypoczynku, w szczególności w następujące kierunki działań:

- 7.4.1. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich poprzez rozwój infrastruktury technicznej
Obszary wiejskie dotyka zjawisko postępującej marginalizacji i niskiego poziomu jakości życia. Kluczową kwestią przeciwdziałającą tym trendom jest rozwój infrastruktury w szczególności: wodno-kanalizacyjnej, energetycznej, teleinformatycznej oraz transportowej. Działania należy tak ukierunkować, aby umożliwiły rozwój gospodarki i przedsiębiorczości w tym powstawanie miejsc pracy w sektorach pozarolniczych, dostępność do usług publicznych, przekwalifikowanie zawodowe oraz mobilność przestrzenną, przy zachowaniu walorów środowiska przyrodniczego. Realizacja wyzwań regionalnych pozwoli na wielokierunkowy i zrównoważony rozwój obszarów wiejskich.
Zakładane działania:
 - poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów wiejskich w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i transgranicznym, w tym w relacji do najbliższego regionalnego bieguna wzrostu;
 - zwiększenie dostępności cyfrowej poprzez rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej;
 - modernizacja i rozbudowa energetycznych linii przesyłowych, jako podniesienie komfortu życia i bezpieczeństwa;
 - rozwój i poprawa dostępności do infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej i ściekowej – poprawa zarządzania sektorem gospodarki odpadami;
 - tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości;
- 7.4.2. Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich
Rozwój obszarów wiejskich należy oprzeć na wykorzystaniu zróżnicowanych potencjałów rozwojowych, wzmocnieniu sektora rolnictwa, jak również pozarolniczych specjalizacji gospodarczych. Strategicznym działaniem jest również aktywizowanie społeczności do podejmowania działalności gospodarczej wykorzystującej endogeniczne zasoby obszaru jako elementu konkurencyjności i zwiększenia dochodów ludności. Zakładane działania:
 - promowanie lokalnych zasobów (produktów tradycyjnych, regionalnych, ekologicznych) w celu powstawania alternatywnych źródeł dochodów;
 - aktywizacja lokalnych społeczności ukierunkowana na rozwój przedsiębiorczości jako element wzrostu dochodów ludności wiejskiej;
 - kreowanie postaw przedsiębiorczych i lokalnych inicjatorów działalności gospodarczej;
 - wspieranie i profilowanie specjalizacji regionalno-lokalnej oraz centrów produkcyjno-usługowych;
 - rozwój funkcji turystycznych, kompleksowo wykorzystujących lokalne zasoby i specjalizacje.
- 7.4.3. Integracja i aktywizacja społeczności wiejskiej w aspekcie społecznym i kulturowym
Kluczowym czynnikiem determinującym inicjowanie procesów rozwoju obszarów wiejskich jest wielokierunkowa aktywizacja społeczności lokalnej. Podniesienie poziomu życia zależy od właściwej identyfikacji potrzeb i możliwości danego obszaru, w który to proces należy włączyć lokalną społeczność. Grupy społeczne powinny także współuczestniczyć w zarządzaniu lokalnymi zasobami. Istotne jest również oddolne zaangażowanie się społeczności w partnerstwa regionalne i ponadregionalne, a nawet międzynarodowe. Zakładane działania:
 - wsparcie mieszkańców w realizacji działań wynikających z lokalnych dokumentów strategicznych mających na celu wzmocnienie tożsamości regionalnej;
 - podejmowanie współpracy na rzecz integracji społeczności lokalnej w planowaniu wspólnych działań i podejmowaniu wyzwań rozwojowych;
 - poszerzenie i wzbogacenie oferty kulturalnej i usług czasu wolnego opartych na lokalnych zasobach przyczyniające się do zwiększenia poczucia tożsamości mieszkańców obszarów wiejskich, integracji społecznej i aktywizacji, szczególnie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;

- promocja lokalnej twórczości kulturalnej, rzemieślniczej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa, przyczyniającej się do wykreowania produktów charakterystycznych dla poszczególnych miejscowości w oparciu o istniejące zasoby;
- promocja regionalnych specjalizacji w rolnictwie, jego otoczeniu i rybactwie (winiarstwo, pszczelarstwo itp. oraz usługi socjalne i rzemiosło, handel, przetwórstwo produktów rolnych, rękodzieło itp.);
- upowszechnianie dobrych praktyk przez społeczność lokalną na płaszczyźnie międzyregionalnej i międzynarodowej;
- wzmocnienie powiązań funkcjonalnych obszarów wiejskich z lokalnymi ośrodkami osadniczymi.

➤ 7.4.4. Racjonalizacja przestrzeni wiejskiej

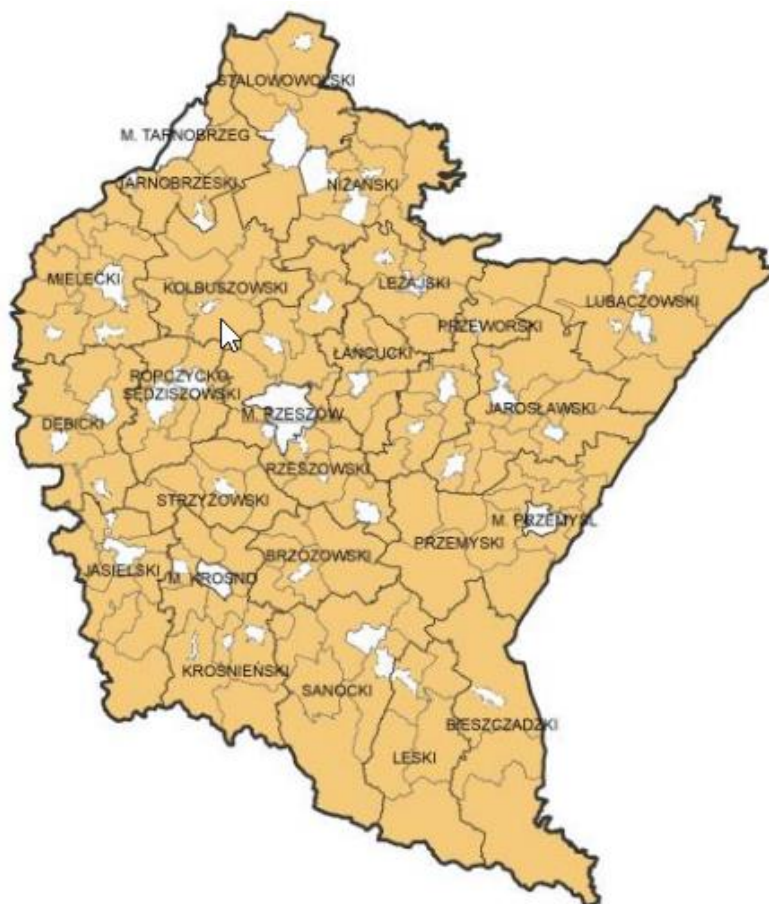
Jakość przestrzeni obszarów wiejskich warunkuje możliwość i efektywność działań prorozwojowych. Dlatego też, gospodarka przestrzenna obszarów wiejskich powinna być określona w opracowaniach urbanistycznych, aby zapewnić racjonalne wykorzystanie przestrzeni i zasobów endogenicznych, przy zachowaniu walorów krajobrazowych i przyrodniczych. Należy również dążyć do zachowania zgodności z dokumentami planistycznymi sporządzanymi dla obszarów sąsiednich. Zakładane działania:

- dostosowanie przestrzeni wiejskiej do potrzeb gospodarczych i społecznych mieszkańców;
- efektywne wykorzystanie przestrzeni poprzez rozwój funkcji rekreacyjnej, sportowej i społeczno-kulturalnej obejmującej budowę i adekwatne wyposażenie obiektów;
- wykorzystanie potencjału uzdrowiskowego w projektowaniu przestrzeni wiejskiej;
- poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni wiejskiej uzyskana poprzez wspieranie projektów mających na celu urządzenie i porządkowanie terenów zielonych, parków lub innych miejsc wypoczynku;
- budowa oraz modernizacja infrastruktury wspierającej rozwój funkcji kulturowo-społecznych na terenach wiejskich;
- racjonalne wykorzystanie przestrzeni produkcyjnej i osadniczej dzięki wspieraniu działań scaleniowych i zagospodarowania poscaleniowego.

Obszar Gminy Tuszów Narodowy zgodnie z założeniami Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2030 zaliczony został do obszarów wiejskich zagrożonych zjawiskiem postępującej marginalizacji i niskiego poziomu jakości życia. Priorytetem w tym zakresie jest przeciwdziałanie tym trendom w oparciu o rozwój infrastruktury w szczególności: wodno-kanalizacyjnej, energetycznej, teleinformatycznej oraz transportowej. Zgodnie z założeniami Strategii rozwoju województwa - Podkarpackie 2030, działania mają umożliwić rozwój gospodarki i przedsiębiorczości w tym powstawanie miejsc pracy w sektorach pozarolniczych, dostępność do usług publicznych, przekwalifikowanie zawodowe oraz mobilność przestrzenną, przy zachowaniu walorów środowiska przyrodniczego, co pozwoli na wielokierunkowy i zrównoważony rozwój obszarów wiejskich.²²

²² Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030, s. 132

Ilustracja 34: Obszary wiejskie województwa podkarpackiego źródło: Strategią rozwoju województwa - Podkarpackie 2030, s. 132

Rozwój obszarów wiejskich zgodnie z założeniami Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2030 powinno opierać się na wykorzystaniu zróżnicowanych potencjałów rozwojowych, wzmocnieniu sektora rolnictwa, jak również pozarolniczych specjalizacji gospodarczych. Strategicznym działaniem jest także aktywizowanie społeczności do podejmowania działalności gospodarczej wykorzystującej endogeniczne zasoby obszaru jako elementu konkurencyjności i zwiększenia dochodów ludności w oparciu o następujące zadania:

- promowanie lokalnych zasobów (produktów tradycyjnych, regionalnych, ekologicznych) w celu powstawania alternatywnych źródeł dochodów,
- aktywizacja lokalnych społeczności ukierunkowana na rozwój przedsiębiorczości jako element wzrostu dochodów ludności wiejskiej,
- kreowanie postaw przedsiębiorczych i lokalnych inicjatorów działalności gospodarczej,
- wspieranie i profilowanie specjalizacji regionalno-lokalnej oraz centrów produkcyjno-usługowych,
- ukierunkowanie na dywersyfikację specjalizacji w celu podniesienia towarowości gospodarstw rolniczych,
- rozwój funkcji turystycznych, kompleksowo wykorzystujących lokalne zasoby i specjalizacje.²³

Czynnikami warunkującym inicjowanie procesów rozwoju obszarów wiejskich jest definiowanym w dokumencie wyższego rzędu jest również wielokierunkowa aktywizacja społeczności lokalnej w oparciu o oddolne zaangażowanie się społeczności w partnerstwa regionalne i ponadregionalne, a nawet międzynarodowe. Istotnym działaniem jest również racjonalizacja przestrzeni wiejskiej w kontekście wzrostu jej jakości i zwiększenia możliwości prorozwojowych. Ważne jest zatem, aby gospodarka przestrzenna obszarów wiejskich została dookreślona w opracowaniach urbanistycznych, w celu zapewnienia racjonalnego wykorzystania przestrzeni i zasobów

²³ Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030, s. 132-133

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

endogenicznych, walorów krajobrazowych i przyrodniczych w korelacji z zapisami dokumentów planistycznych sporządzonych dla kraju, województwa, powiatu i gminy.

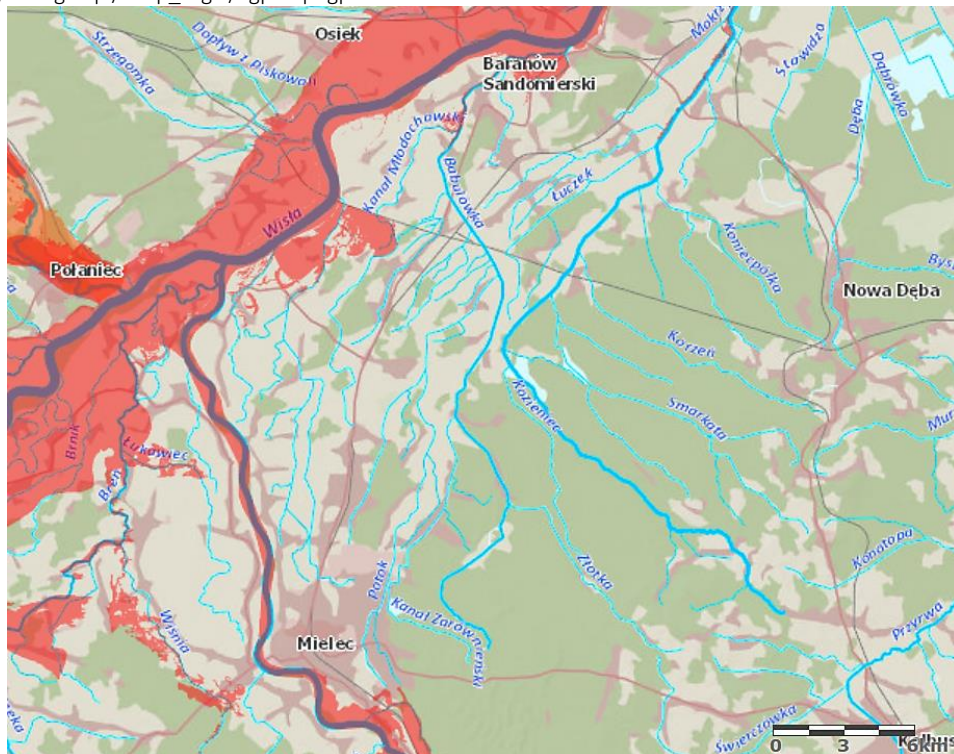
Na podstawie map zagrożenia powodziowego udostępnionych na stronie internetowej <http://mapy.isok.gov.pl/>, przedmiotowy teren znajduje się w zasięgu występowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią dla zalewu wodą Q10 i do obszarów między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem. Zgodnie z definicją art. 16 ust. 34 ustawy Prawo wodne są to:

- obszary, na których prawdopodobieństwo powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat,
- obszary, na których prawdopodobieństwo powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat,
- obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224, stanowiące działki ewidencyjne,
- pas techniczny.

Wskazane obszary podlegają określonemu zagospodarowaniu i zgodnie z brzmieniem art. 166 pkt 10 ustawy Prawo wodne planowane zagospodarowanie nie może m.in. naruszać ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym jak również stanowić zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi czy środowiska oraz utrudniać zarządzanie ryzykiem powodziowym.

Ilustracja 35: Obszary zagrożenia powodziowego grafika zaczerpnięta ze strony internetowej:

https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmmap=gpPDF

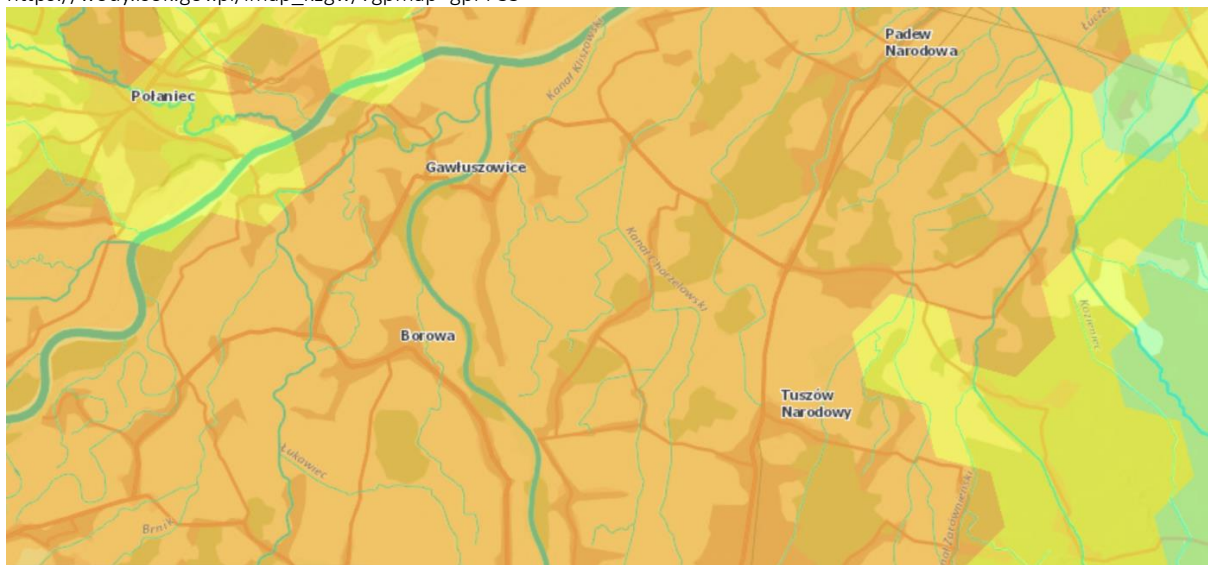

Należy zaznaczyć, że założenia Strategii są zgodne z celami Planu przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS) przygotowanym przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie zgodnie z przepisami art. 240 ust. 2. pkt. 8 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz.U. z 2020 r. poz. 310) i określającym najistotniejsze kierunki działań, które pomogą zapobiec kryzysowi wodnemu w Polsce. Plan inwestycyjny zawarty w przedmiotowym opracowaniu dotyczący zarządzania zasobami wodnymi, zarządzania kryzysowego i szacowania strat spowodowanych suszą między innymi poprzez edukację społeczną czy działania infrastrukturalne związane z racjonalną gospodarką wodną (tu między innymi zadania z zakresu rozbudowy systemu wodno-kanalizacyjnego na terenie gminy Tuszów Narodowy czy gospodarki melioracyjnej) w pełni wpisują się w postulaty PPSS.

Strategia wpisuje się również w cele Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły, którego priorytetem jest zarządzanie ryzykiem powodziowym poprzez ograniczenie potencjalnych, negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej. Plan wskazuje 3 cele główne, którym odpowiada 13 celów szczegółowych:

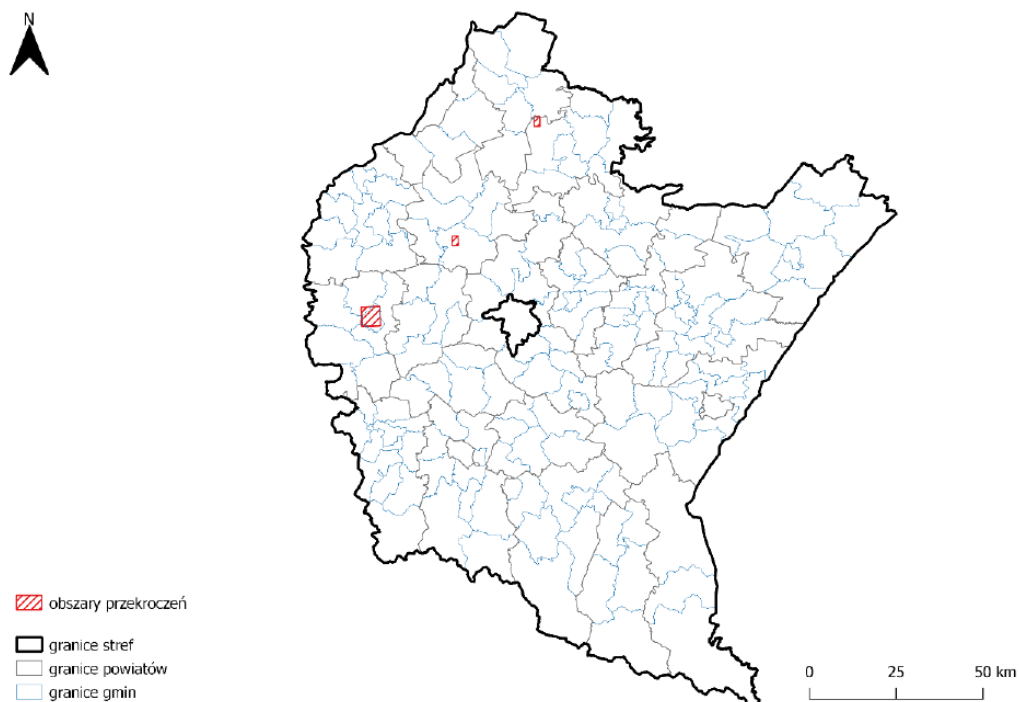
- Zgodnie z Systemem Monitoringu Suszy Rolniczej prowadzonym przez IUNG Puławy w powiecie mieleckim występuje niewielkie zagrożenie suszą w tym między innymi na obszarze gminy Tuszów Narodowy. Obszar powiatu jest na bieżąco monitorowany.

https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmap=gpPPSS

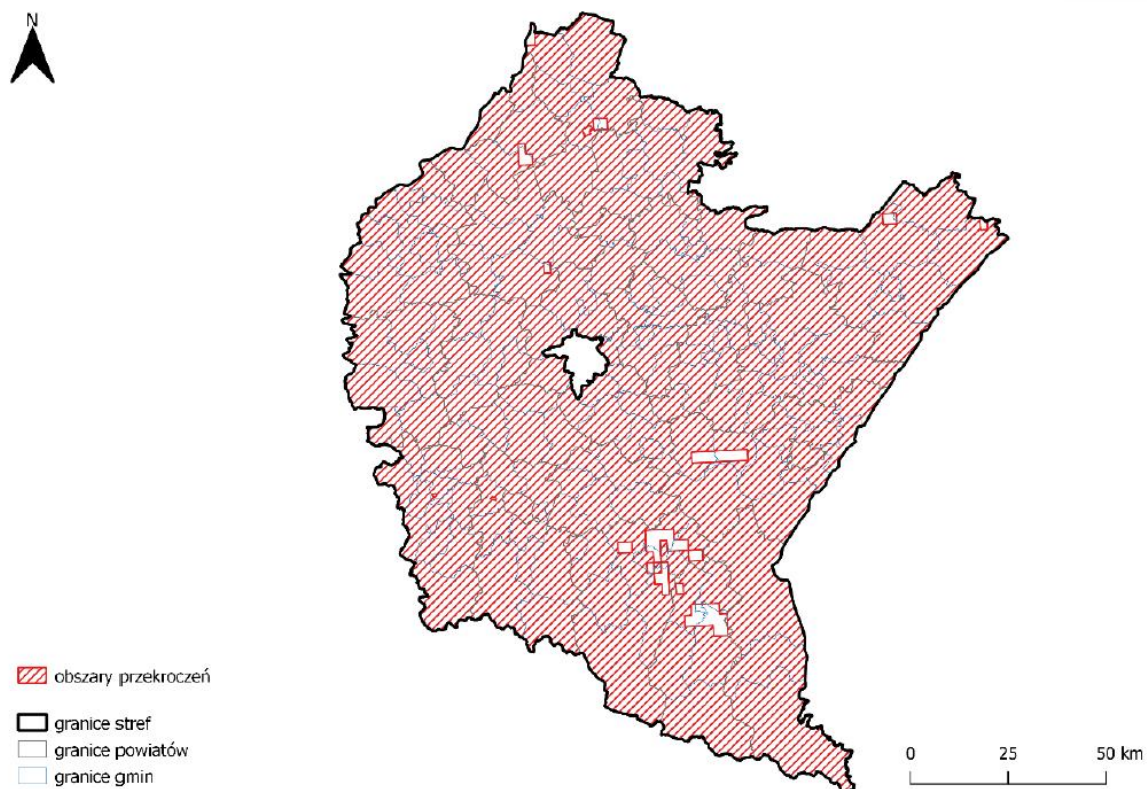

80

Ilustracja 37: Zasięg obszarów przekroczeń poziomu docelowego B(a)P w pyłe zawieszonym PM10 w województwie podkarpackim w 2023 roku, ROCZNA OCENA JAKOŚCI POWIETRZA W WOJEWÓDZTWIE PODKARPACIM. RAPORT WOJEWÓDZKI ZA ROK 2023, s. 126

Ilustracja 38: Zasięg obszarów przekroczeń poziomu celu długoterminowego dla O3, określonego ze względu na ochronę zdrowia ludzi, w województwie podkarpackim w 2023 roku, ROCZNA OCENA JAKOŚCI POWIETRZA W WOJEWÓDZTWIE PODKARPACIM. RAPORT WOJEWÓDZKI ZA ROK 2023, s. 62

6. Korelacja strategii rozwoju gminy z dokumentami wyższego rzędu

Strategia rozwoju Gminy Tuszów Narodowy na lata 2025-2035 to dokument odnoszący się do zdiagnozowanych problemów rozwojowych występujących na obszarze gminy. To dokument będący kontynuacją polityki określonej w dokumentach wyższego rzędu o randze lokalnej, regionalnej i krajowej regulujących działania w przedmiotowym obszarze.

Tabela 33: Korelacja założeń Strategii z dokumentami wyższego rzędu

Lp.	Nazwa dokumentu	Nawiązanie Strategii do zapisów dokumentu strategicznego i/lub planistycznego
DOKUMENTY MIĘDZYNARODOWE I KRAJOWE		
1.	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR)	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 to dokument przyjęty przez Radę Ministrów we wrześniu 2019 r. komplementarny z zapisami Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030 w wymiarze terytorialnym oraz zgodny z rozstrzygnięciami funkcjonalno-przestrzennymi zawartymi w koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030. KSRR definiuje np. cele: 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym; 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych; 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk publicznych. W zakresie komplementarności z merytorycznymi celami KSRR, Strategia Rozwoju Gminy Tuszów Narodowy na lata 2025–2035 wykazuje najsilniejszą komplementarność z celami szczegółowymi: – Celu 1., tj. cel 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów; – Celu 2., tj. cel 2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego oraz cel 2.2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym; – Celu 3., tj. cel 3.1. Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem oraz cel 3.3. Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych.
2.	Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030 (SOR)	Celem priorytetowym SOR jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski z zachowaniem zwiększenia spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym poprzez następujące cele szczegółowe: ▪ Cel szczegółowy I: Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną; ▪ Cel szczegółowy II: Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony; ▪ Cel szczegółowy III: Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu. Cele zdefiniowane w Strategii Rozwoju Gminy Tuszów Narodowy są spójne z założeniami zawartymi w SOR a przede wszystkim w założenia celu szczegółowego III: Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu, kierunek interwencji – zwiększenie efektywności programowania rozwoju poprzez zintegrowanie planowania przestrzennego i społeczno-gospodarczego oraz zapewnienie realnej partycypacji społecznej, a także w cel szczegółowy II: Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, kierunki interwencji – aktywne gospodarczo i przyjazne mieszkańcom miasta, rozwój obszarów wiejskich i wzmocnienie sprawności administracyjnej samorządów terytorialnych oraz ich zdolności do współpracy z partnerami na rzecz rozwoju.
3.	Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności	Dokument określa następujący cel priorytetowy: Poprawa jakości życia Polaków oraz następujące obszary i cele: W obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki (modernizacji): Cele: Polska Cyfrowa, Kapitał Ludzki, Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko; W obszarze efektywności i sprawności państwa (efektywności): Cele: Kapitał Społeczny. Kierunkiem działań Strategii rozwoju Gminy Tuszów Narodowy na lata 2025-

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

		2035 wpisującym się ww. założenia jest cel strategiczny: Przyjazna gmina.
4.	Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku	Celem Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu jest zwiększenie dostępności transportowej oraz poprawa bezpieczeństwa ruchu uczestników i efektywności sektora transportowego, przez tworzenie spójnego, zrównoważonego, innowacyjnego i przyjaznego użytkownikowi systemu transportowego w wymiarze krajowym, europejskim i globalnym. Osiągnięcie ww. celu realizowane będzie przez następujące kierunki interwencji: ▪ Kierunek interwencji 1: budowa zintegrowanej, wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce; ▪ Kierunek interwencji 2: poprawa sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym; ▪ Kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności; ▪ Kierunek interwencji 4: poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu oraz przewożonych towarów; ▪ Kierunek interwencji 5: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko; ▪ Kierunek interwencji 6: poprawa efektywności wykorzystania publicznych środków na przedsięwzięcia transportowe. Założenia strategiczne Gminy Tuszów Narodowy dotyczące wykorzystania potencjału gminy ze względu na położenie i dostępność komunikacyjną, a także dalsze prace w zakresie rozwoju i modernizacji infrastruktury drogowej, wpłyną na osiągnięcie celu głównego Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r.
5.	Polityka Ekologiczna Państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej	Cele szczegółowe polityki ekologicznej stanowią odpowiedź w zakresie najważniejszych trendów w obszarze środowiska tj.: Cel I: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego; Cel II: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska; Cel III: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych. W założenia ww. celów pośrednio lub bezpośrednio odpowiadają następujące działania priorytetowe Strategii rozwoju Gminy Tuszów Narodowy.
DOKUMENTY REGIONALNE		
6.	Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030	Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030 została przyjęta uchwałą Sejmiku Województwa Podkarpackiego Nr XXVII/458/20 w sprawie przyjęcia Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2030 w dniu 28 września 2020 r. Określa ona następujące cele: CEL GŁÓWNY STRATEGII Odpowiedzialne i efektywne wykorzystanie zasobów endo- i egzogenicznych regionu, zapewniające trwały, zrównoważony i terytorialnie równomierny rozwój gospodarczy oraz wysoką jakość życia mieszkańców województwa. Priorytet 1 Gospodarka i nauka Cele: 1.1. . Nauka, badania i szkolnictwo wyższe wspierające gospodarkę; 1.2. Inteligentne specjalizacje województwa; 1.3. Konkurencyjność gospodarki poprzez innowacje i nowoczesne technologie; 1.4. Gospodarka cyrkularna (Gospodarka obiegu zamkniętego). Priorytet 2: Kapitał ludzki i społeczny Cele: 1.1. Edukacja; 1.2. Regionalna polityka zdrowotna; 1.3. Kultura i dziedzictwo kulturowe;

		1.4. Rynek pracy; 1.5. Społeczeństwo obywatelskie i kapitał społeczny; 1.6. Włączenie społeczne; 1.7. Aktywny styl życia i sport. Priorytet 3: Infrastruktura dla zrównoważonego rozwoju i środowiska Cele: 1.1. Bezpieczeństwo energetyczne i OZE; 1.2. Rozwój infrastruktury transportowej oraz integracji międzygałęziowej transportu; 1.3. Poprawa dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionu oraz rozwój transportu publicznego; 1.4. Rozwój infrastruktury informacyjno-komunikacyjnej w regionie; 1.5. Rozwój infrastruktury służącej prowadzeniu działalności gospodarczej i turystyki; 1.6. Przeciwdziałanie i minimalizowanie skutków zagrożeń wywołanych czynnikami naturalnymi; 1.7. Zapobieganie i minimalizowanie skutków zagrożeń antropogenicznych; 1.8. Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego, w tym ochrona i poprawianie stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu. Priorytet 4: Dostępność usług Cele: 4.1. Poprawa dostępności do usług publicznych poprzez wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych; 4.2. Planowanie przestrzenne wspierające aktywizację społeczności i aktywizacja obszarów zdegradowanych; 4.3. Wsparcie instytucjonalne i poprawa bezpieczeństwa mieszkańców; 4.4. Budowanie i rozwój partnerstwa dla rozwoju województwa; 4.5. Współpraca ponadregionalna i międzynarodowa.
7.	Program Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.	Program został przyjęty w dniu 27 listopada 2017 r. uchwałą Sejmiku Województwa Podkarpackiego Nr XLVI/781/17 i wskazuje następujące cele interwencji: I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego; II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych; III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych; IV. Poprawa klimatu akustycznego; V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów; VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej; VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków; VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych;

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

		IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych; X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym. Strategia rozwoju Gminy Tuszów Narodowy wpisuje się we wskazane cele.
8.	Program Strategiczny Rozwoju Transportu Województwa Podkarpackiego do Roku 2030	Strategia rozwoju Gminy Tuszów Narodowy na lata 2025-2035 wpisuje się w założenia Programu Strategicznego Rozwoju Transportu Województwa Podkarpackiego do Roku 2030, który określa następujące cele horyzontalne: ▪ Ograniczenie negatywnego oddziaływania sektora transportu na klimat oraz na regionalne środowisko naturalne; ▪ Wzmocnienie rozwiązań multimodalnych; ▪ Transport publiczny; ▪ Poprawa bezpieczeństwa w transporcie oraz cele podstawowe: Cel 1 Zwiększenie dostępności zewnętrznej regionu (krajowej i zagranicznej) wynikającej z peryferyjnego położenia województwa; Cel podstawowy 2. Transportowa spójność wewnętrzna Zwiększenie powiązań transportowych w regionie, w tym likwidowanie obszarów wykluczenia transportowego spowodowanego niskim zaludnieniem / obszarami górzystymi / obszarami o niskiej skali zatrudniania; Cel podstawowy 3. Integracja wewnętrzna Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego i miejskich obszarów funkcjonalnych biegunów wzrostu, uwzględniająca policentryczny układ województwa i umożliwiającą integrację głównych rynków pracy.
9.	Regionalna Strategia Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2021-2030	W Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego zdefiniowano 4 cele strategiczne, – Cel strategiczny 1: Rozwijanie i wzmacnianie regionalnego systemu innowacji, – Cel strategiczny 2: Wzrost innowacyjności i konkurencyjności podkarpackich przedsiębiorstw, – Cel strategiczny nr 3: Rozwój potencjału kadrowego i kultury sprzyjającej podnoszeniu innowacyjności regionu, – Cel strategiczny nr 4: Stymulowanie rozwoju umiędzynarodowienia gospodarki oraz korzystnego udziału w globalnych łańcuchach wartości, do których opracowano cele operacyjne. RIS określa również 3 cele strategiczne horyzontalne: – Cel horyzontalny 1: Ewolucja gospodarki regionalnej w kierunku „Przemysłu 4.0”, – Cel horyzontalny 2: Transformacja przedsiębiorstw umożliwiającą wdrażanie rozwiązań z zakresu GOZ, w tym w obszarze biogospodarki, – Cel horyzontalny 3: Doskonalenie instrumentów monitorowania postępów wdrażania polityki proinnowacyjnej oraz funkcjonowania regionalnego ekosystemu innowacji, w tym identyfikowania wąskich gardeł dyfuzji innowacji.
DOKUMENTY PONADLOKALNE I LOKALNE		
10.	Strategia Rozwoju Powiatu Mieleckiego na lata 2021-2030	Strategia Rozwoju Powiatu Mieleckiego na lata 2021-2030 określa następujące priorytety i cele strategiczne: Obszar gospodarka Cel strategiczny 1: Wzrost potencjału przedsiębiorczego powiatu Cel strategiczny 2: Lepsze wykorzystanie potencjału turystycznego powiatu Cel strategiczny 3:

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

		Wysoka kultura utrzymania i wykorzystania terenów rolniczych i leśnych Cel strategiczny 4: Wyższy poziom zrównoważenia rynku pracy w powiecie Cel strategiczny 5: Wysoka atrakcyjność powiatu jako miejsca prowadzenia aktywności gospodarczej oraz przyjaznego „miejsca do życia” Obszar społeczny Cel strategiczny 1: Poprawa stanu zdrowia oraz aktywizacja i integracja społeczna mieszkańców bezpiecznego powiatu mieleckiego Infrastruktura, środowisko i przestrzeń Cel strategiczny 1: Wysoki poziom integracji przestrzennej w powiecie z zachowanymi walorami środowiskowymi oraz rozwiniętą infrastrukturą techniczną. Strategia Rozwoju Gminy Tuszów Narodowy na lata 2025-2035 jest spójna z powyższymi celami.
11.	Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Mieleckiego na lata 2022-2025 z perspektywą do roku 2029	Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Mieleckiego definiuje następujące cele: ▪ Zapewnienie dobrego stanu środowiska w zakresie jakości powietrza oraz adaptacja do zmian klimatu; ▪ Poprawa klimatu akustycznego w powiecie mieleckim; ▪ Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym; ▪ Przeciwdziałanie, minimalizowanie i usuwanie skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla społeczeństwa i gospodarki; ▪ Zrównoważone gospodarowanie wodami dla zapewnienia zapotrzebowania na wodę dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcia dobrego stanu wód; ▪ Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego, w tym ochrona i poprawianie stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu, zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej; ▪ Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych; ▪ Ochrona powierzchni ziemi, gleb oraz minimalizowanie i usuwanie skutków zmian klimatu, w tym osuwisk; ▪ Zagospodarowanie odpadów zgodne z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, ukierunkowane na gospodarkę o obiegu zamkniętym; ▪ Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu; ▪ Wzrost efektywności systemu zbierania odpadów; ▪ Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego. Strategia Rozwoju Gminy Tuszów Narodowy na lata 2025-2035 jest spójna z powyższymi celami.
12.	Strategia ZIT dla Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Mielca na lata 2022-2027	Cele zidentyfikowane w Strategii ZIT dla Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Mielca na lata 2022-2027, stanowią odpowiedź na zdiagnozowane problemy i wyzwania, jak również skupione są na wykorzystaniu posiadanych potencjałów. Są to: Sfera społeczno-gospodarcza: Cel strategiczny ZIT 1. Rozwój społeczno-gospodarczy obszaru MOF wraz z podniesieniem jakości życia mieszkańców MOF: Kierunek działania 1.1. Rozwój usług publicznych; Kierunek działania 1.2. Wzmocnienie funkcji gospodarczych obszaru MOF. Sfera przestrzenno-środowiskowa:

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

		Cel strategiczny ZIT 2. Rozwój infrastruktury i ochrona środowiska w MOF wraz z kompleksowym zagospodarowaniem przestrzeni publicznych: Kierunek działania 2.1. Poprawa zintegrowania obszaru poprzez rozbudowę infrastruktury i rozwój mobilności; Kierunek działania 2.2. Ochrona różnorodności biologicznej wraz z podniesieniem jakości przestrzeni publicznych. Strategia Rozwoju Gminy Tuszów Narodowy na lata 2025-2035 jest spójna z powyższymi celami.
13.	Strategia Rozwoju Ponadlokalnego "Dorzecze Wisłoki" na lata 2021-2030	Strategia Rozwoju Ponadlokalnego "Dorzecze Wisłoki" na lata 2021-2030 określa następujące cele: Cel 1. Infrastruktura i usługi społeczne odpowiadające oczekiwaniom mieszkańców i wyzwaniom przyszłości; Cel 2. — Bardziej konkurencyjna gospodarka wykorzystująca endogeniczny potencjał obszaru, w szczególności walory turystyczne Dorzecza Wisłoki; Cel 3. — Ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego oraz poprawa bezpieczeństwa energetycznego; Cel 4. — Bezpieczna i nowoczesna infrastruktura zapewniająca warunki dla zrównoważonego rozwoju. Strategia Rozwoju Gminy Tuszów Narodowy na lata 2025-2035 jest spójna z powyższymi celami.
14.	Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	Strategia rozwoju gminy uwzględnia zapisy planów zagospodarowania przestrzennego obowiązujące w gminie Tuszów Narodowy, w tym zawierają się zmiany do planów, uchwały MPZP Tuszów Narodowy, wyroki sądów, rozstrzygnięcia nadzorcze i inne: 1. MPZP – teren usług komercyjnych i działalności produkcyjnej w Tuszowie Narodowym -Uchwała RG. Tuszów Narodowy Nr V/29/99 z dnia 25 lutego 1999. 2. MPZP – teren zabudowy mieszkaniowo – usługowej „Błonie” Malinie. Uchwała RG. Tuszów Narodowy Nr XX/174/2005 z dnia 25 lutego 2005 z późn. zmianami. 3. MPZP – Teren zabudowy produkcyjno-usługowej w Maliniu. Uchwała RG. Tuszów Narodowy Nr XX/173/2005 z dnia 25 lutego 2005 z późn. zmianami. 4. MPZP – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami towarzyszącymi w miejscowościach Sarnów i Czajkowa. Uchwała RG. Tuszów Narodowy Nr XXXVII/289/2010 z dnia 17 marca 2010. 5. MPZP – Teren zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowo – usługowej w miejscowości Grochowe. Uchwała RG. Tuszów Narodowy Nr XXIII/204/2013 z dnia 13 marca 2013 z późn. zmianami. 6. MPZP – Teren zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowo – usługowej w miejscowości Ławnica. Uchwała RG. Tuszów Narodowy Nr XXIII/205/2013 z dnia 13 marca 2013. 7. MPZP – „Grochowe 1/2014” o przeznaczeniu obszaru o powierzchni ok. 22.3 ha w miejscowości Grochowe na tereny rolnicze. Uchwała RG. Tuszów Narodowy Nr XXXVII/353/2014 z dnia 04 lipca 2014. 8. MPZP – „Jaślany 1/2014” o przeznaczeniu obszaru o powierzchni ok.10 ha w miejscowości Jaślany na teren rolniczy. Uchwała RG. Tuszów Narodowy Nr XXXVII/354/2014 z dnia 04 lipca 2014. 9. MPZP – Terenów zabudowy produkcyjno-usługowej STREFA TUSZÓW w Tuszowie Narodowym. Uchwała Rady Gminy Tuszów Narodowy Nr XXVI/210/2021 z dnia 24 maja 2021, ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego dnia 21 czerwca 2021 poz. 2233. 9.1 I zmiana MPZP – Terenów zabudowy produkcyjno-usługowej STREFA TUSZÓW w Tuszowie Narodowym. Uchwała Rady Gminy Tuszów Narodowy Nr XXXII/266/2022 z dnia 10 lutego 2022 r. 9.2 II zmiana MPZP – Terenów zabudowy produkcyjno-usługowej

		STREFA TUSZÓW w Tuszowie Narodowym. Uchwała Rady Gminy Tuszów Narodowy Nr XLVI/375/2023 z dnia 17 sierpnia 2023 r. 9.3 I zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego "Terenów zabudowy produkcyjno-usługowej - strefa Tuszów" w miejscowości Tuszów Narodowy NR III/24/2024 z 29 lipca 2024 r.
--	--	--

7. Potencjalne źródła finansowania działań inwestycyjnych

Harmonogram realizacji inwestycji określonych w Strategii Rozwoju Gminy Tuszów Narodowy na lata 2025–2035 wpisuje się w okres finansowania w oparciu o programy polityki spójności i polityki rolnej UE na lata 2021–2027. Poniżej wskazano potencjalne zewnętrzne źródła finansowania projektów.

Tabela 34: Potencjalne zewnętrzne źródła finansowania projektów

Źródło finansowania	Obszary wsparcia
Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST)	Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji to nowy instrument finansowy realizowany w ramach polityki spójności służącym zapewnieniu wsparcia obszarom borykającym się z poważnymi wyzwaniami społeczno-gospodarczymi wynikającymi z transformacji w dążeniu do osiągnięcia neutralności klimatycznej. Jego zadaniem jest ułatwienie wdrażania Europejskiego Zielonego Ładu, którego celem jest osiągnięcie neutralności klimatycznej UE do 2050 r. Beneficjentami funduszu mają być województwa: śląskie, dolnośląskie, wielkopolskie, małopolskie, łódzkie i lubelskie. Obszar wsparcia to: przekwalifikowanie pracowników związanych z branżą wydobywczą, tworzenie nowych miejsc pracy, rekultywacja terenów pokopalnianych, walka ze smogiem.
Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEniKS)	Głównym celem FEniKS jest poprawa warunków rozwoju kraju w oparciu o budowę infrastruktury technicznej i społecznej zgodnie z założeniami rozwoju zrównoważonego, w tym: ▪ obniżenie emisyjności gospodarki transformację w kierunku gospodarki przyjaznej środowisku i o obiegu zamkniętym, ▪ budowę efektywnego i odpornego systemu transportowego o jak najniższym negatywnym wpływie na środowisko naturalne, ▪ dokończenie realizacji odcinków sieci bazowej TEN-T do roku 2030 ▪ poprawę bezpieczeństwa transportu, ▪ zapewnienie równego dostępu do opieki zdrowotnej oraz poprawę odporności systemu ochrony zdrowia, ▪ wzmocnienie roli kultury w rozwoju społecznym i gospodarczym. Program stanowią następujące priorytety: Priorytet I: Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z Funduszu Spójność Priorytet II: Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z EFRR Priorytet III: Transport miejski Priorytet IV: Wsparcie sektora transportu z Funduszu Spójności Priorytet V: Wsparcie sektora transportu z EFRR Priorytet VI: Zdrowie Priorytet VII: Kultura Priorytet VIII: Pomoc techniczna Budżet wynosi ponad 25 mld euro.
Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG)	Fundusz jest kontynuacją Programu Innowacyjna Gospodarka 2007–2013 (POIG) i Programu Inteligentny Rozwój 2014–2020 (POIR). Budżet funduszu wynosi około 7,7 mld euro, a główne cele to: ▪ zwiększenie potencjału w zakresie badań i innowacji oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii; ▪ wzrost konkurencyjności MŚP; ▪ rozwinięcie umiejętności na rzecz inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości; ▪ transformacja gospodarki w kierunku Przemysłu 4.0 oraz zielonych technologii

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

	W skład funduszu wchodzi następujące priorytety: Priorytet I: Wsparcie dla przedsiębiorców, czyli zapewnienie dofinansowania w obszarach B+R, wdrożeń nowych rozwiązań, infrastruktury B+R, internacjonalizacji, rozwoju kompetencji, automatyzacji i robotyzacji, zielonej gospodarki. Priorytet II: Środowisko przyjazne innowacjom, czyli wspieranie projektów strategicznego znaczenia dla polskiej gospodarki, w tym m.in. rozbudowy publicznej infrastruktury badawczej, transferu i komercjalizacji technologii powstających na uczelniach i w instytutach, a także wzmacnianie potencjału instytucji otoczenia biznesu takich jak akceleratory, klastry, instytucje badawcze oraz szerokie wsparcie start-upów. Priorytet III: Zazielenienie przedsiębiorstw, czyli wsparcie projektów bezpośrednio przyczyniających się do realizacji celów Europejskiego Zielonego Ładu, w tym neutralności klimatycznej, zielonej transformacji gospodarki i zrównoważonego rozwoju. Priorytet IV: Pomoc techniczna
Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021–2027 (FERS)	Fundusz zakłada realizację działań na rzecz m.in. poprawy sytuacji osób na rynku pracy, zwiększenia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zapewnienia opieki nad dziećmi, podnoszenia jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracji społecznej, rozwoju usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia. Cele funduszu to: ▪ wzmocnienie systemu ochrony zdrowia i edukacji, ▪ kształcenie kadr dla gospodarki, ▪ zwiększenie jakości usług świadczonych przez publiczne służby zatrudnienia, ▪ wsparcie realizacji polityki społecznej w obszarach integracji społecznej, usług społecznych i ekonomii społecznej, ▪ poprawa sytuacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami, ▪ zwiększenie dostępu do opieki nad najmłodszymi dziećmi, ▪ poprawa dostępności do usług publicznych, ▪ zwiększenie wykorzystania innowacji społecznych, w tym w zakresie świadczenia usług publicznych, ▪ rozwój dialogu społecznego i obywatelskiego. Fundusz definiuje następujące priorytety: Priorytet I: Lepsze polityki dla rozwoju społecznego Priorytet II: Rozwój opieki nad najmłodszymi dziećmi Priorytet III: Równe szanse dla osób z niepełnosprawnościami Priorytet IV: Zdrowie i zdrowotna opieka długoterminowa Priorytet V: Szkolnictwo wyższe i nauka Priorytet VI: Innowacje społeczne Priorytet VII: Pomoc techniczna
Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC)	Zakres wsparcia w ramach FERC jest komplementarny ze wsparciem pozostałych programów realizujących cele polityki spójności na lata 2021-2027 oraz innych instrumentów krajowych i unijnych. Cele FERC to: ▪ budowa społeczeństwa gigabitowego w Polsce, ▪ udostępnienie zaawansowanych e-usług pozwalających w pełni na elektroniczne załatwienie spraw obywateli i przedsiębiorców (4 i 5 stopień e-dojrzałości usług), ▪ zapewnienie cyberbezpieczeństwa poprzez wsparcie w ramach nowego dedykowanego obszaru interwencji, ▪ rozwój gospodarki opartej na danych wykorzystującej najnowsze technologie cyfrowe, ▪ rozwój współpracy na rzecz tworzenia cyfrowych rozwiązań problemów społeczno-gospodarczych, ▪ wsparcie rozwoju zaawansowanych kompetencji cyfrowych, w tym również w obszarze cyberbezpieczeństwa dla jednostek samorządów terytorialnych i przedsiębiorców. W obrębie funduszu realizowane będą następujące priorytety: Priorytet I: Zwiększenie dostępu do ultraszybkich internetu szerokopasmowego

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

	Priorytet II: Zaawansowane usługi cyfrowe Priorytet III: Pomoc techniczna Zakładany budżet wynosi około 2 mld euro.
REGIONALNY PROGRAM PODKARPACKIEGO	Program regionalny Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027 został przyjęty przez Zarząd Województwa Podkarpackiego dnia 20 grudnia 2022 r. wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko. Program określa następujące priorytety: PRIORYTET 1 – KONKURENCYJNA I CYFROWA GOSPODARKA PRIORYTET 2 – ENERGIA I ŚRODOWISKO PRIORYTET 3 – MOBILNOŚĆ MIEJSKA PRIORYTET 4 – MOBILNOŚĆ I ŁĄCZNOŚĆ PRIORYTET 5 – PRZYJAZNA PRZESTRZEŃ SPOŁECZNA PRIORYTET 6 – ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE PRIORYTET 7 – KAPITAŁ LUDZKI GOTOWY DO ZMIAN PRIORYTET 8 – ROZWÓJ LOKALNY KIEROWANY PRZEZ SPOŁECZNOŚĆ Budżet programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027 wynosi ponad 2,181 mln euro.
Programy w ramach III edycji Funduszy norweskich i EOG	Programy wdrażane będą do 2024 r. Wyjątek stanowi Fundusz Współpracy Dwustronnej, który będzie wdrażany do 30 kwietnia 2025 r. Do programów III edycji Funduszy norweskich i EOG tych należą: - Rozwój przedsiębiorczości i innowacje, - Rozwój Lokalny, - Badania naukowe, - Edukacja, - Środowisko, Energia i Zmiany Klimatu, - Kultura, - Zdrowie, - Sprawiedliwość, - Sprawy Wewnętrzne, - Fundusz Współpracy Dwustronnej, - Pomoc Techniczna, - Fundusz NGO, - Social Dialogue-Decent Work.
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (PROW 2014–2020) Wspólna Polityka Rolna na lata 2023–2027 (WPR 2023–2027)	Przyjęte pod koniec 2020 r. rozporządzenie przejściowe w sprawie wspólnej polityki rolnej zapewnia ciągłość wsparcia prawnego i finansowego dla rolników i innych beneficjentów, zanim w 2023 r. wejdą w życie zreformowane przepisy. W ramach WPR planowane jest wsparcie działań szkoleniowych i doradczych dla rolników uwzględniających potrzeby zidentyfikowane w poszczególnych celach szczegółowych w zakresie prowadzenia działalności rolniczej i wykorzystania zasobów gospodarstwa. Wspólna polityka rolna to ok. jednej trzeciej budżetu UE. Ma ona: – zapewniać obywatelom UE przystępną i bezpieczną żywność; – zagwarantować odpowiedni poziom życia rolnikom; – chronić zasoby naturalne i środowisko.
Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych	Kluczowym celem Programu jest zwiększenie skali inwestycji publicznych przez bezzwrotne dofinansowanie inwestycji realizowanych przez JST. Program realizowany jest poprzez promesy inwestycyjne udzielane przez BGK.
Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg	Priorytetem Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg jest poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego i parametrów technicznych lokalnej sieci drogowej, a także poprawę oraz zwiększenie atrakcyjności i dostępności terenów inwestycyjnych. Rozwój lokalnej infrastruktury drogowej stanowi przy tym działanie komplementarne do inicjatyw podejmowanych na szczeblu krajowym w odniesieniu do budowy systemu autostrad i dróg ekspresowych, przyczyniając się do stworzenia spójnego i zintegrowanego systemu transportowego. Źródła finansowania Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg to wpłaty pochodzące z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, dotacje z budżetu państwa, Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe oraz z zysku jednoosobowych spółek Skarbu Państwa i spółek, w których wszystkie udziały

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

	są własnością Skarbu Państwa.
Narodowy i Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej to fundusz gwarantujący wsparcie dla przedsięwzięć w formie instrumentów zwrotnych, z zakresu ochrony środowiska, efektywności energetycznej, energii odnawialnej, ekologii, ochrony przyrody i zarządzania gospodarką wodną i odpadową.
Program Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego	Programy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego zakładają wsparcie inicjatyw z zakresu kultury o charakterze projektowym, z wyłączeniem stałej działalności kulturalnej podmiotów. Adresowane są do instytucji kultury, organizacji pozarządowych, instytucji filmowych, szkół i uczelni wyższych, jednostek samorządu terytorialnego, podmiotów gospodarczych, kościołów i związków wyznaniowych oraz osób prawnych, w przypadku programu „Ochrona zabytków” również osoby fizyczne.
Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO)	Celem planu jest wzmocnienie odporności gospodarczej i społecznej oraz budowa potencjału polskiej gospodarki na przyszłość. Program ma służyć odbudowie gospodarki po kryzysie wywołanym pandemią COVID-19 i zapewnić jej większą odporność na przyszłe nieprzewidziane okoliczności. Środki przyznawane w ramach programu będą przeznaczone na modernizację technologiczną rodzimych firm. W ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności Polska będzie miała do dyspozycji ok. 58,1 mld euro, w tym: 23,9 mld euro w formie dotacji oraz 34,2 mld euro w pożyczkach. Czas na wykorzystanie tych środków to rok 2026. Plan odbudowy zakłada wsparcie inwestycji poprzez realizację projektów w następujących obszarach: ➤ Odporne społeczeństwo: – Ochrona zdrowia. – Edukacja; ➤ Odporne państwo: – Cyfryzacja usług publicznych – Infrastruktura i komunikacja; ➤ Odporna gospodarka: – Umiejętności. – Nowe technologie; ➤ Odporne środowisko: – Budynki. – Energetyka.
Program Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018 – 2027 (PROO) i Fundusz Inicjatyw Obywatelskich (FIO)	Program dedykowany jest rozwojowi polskich organizacji obywatelskich. Dotacje w ramach programu będą przydzielane na rozwój instytucjonalny organizacji oraz realizację ich celów statutowych. Wsparcie można uzyskać na realizację wieloletniej strategii rozwoju organizacji, budowę kapitału żelaznego jak również na zaspokojenie nagłych potrzeb w sytuacjach awaryjnych. Konkursy są uruchamiane dla mediów obywatelskich, organizacji strażniczych, think tanków. Celem FIO jest dofinansowywanie projektów mających na celu zwiększenie zaangażowania obywateli i organizacji pozarządowych w życie publiczne. Wsparcie można uzyskać na projekt społeczny z zakresu wszystkich obszarów działalności pożytku publicznego. W ramach Programu wydzielone zostały cztery priorytety: „Małe Inicjatywy”, „Aktywne Społeczeństwo”, „Aktywni Obywatele”, „Silne Organizacje Pozarządowe”.

8. Aspekt środowiskowy realizacji strategii

Wykaz inwestycji określonych w Strategii Rozwoju Gminy Tuszów Narodowy na lata 2025-2035 dotyczy wyłącznie obszaru gminy Tuszów Narodowy, tu przede wszystkim terenów zmienionych antropogenicznie, zurbanizowanych, przekształconych w wyniku działalności człowieka. Większość z zaplanowanych działań charakteryzuje się pozytywnym lub neutralnym wpływem na środowisko i realizowana będzie zgodnie z obowiązującymi przepisami i normami krajowymi oraz wspólnotowymi w zakresie ochrony środowiska oraz zrównoważonego rozwoju tu m.in.:

Tabela 35: Odwołanie do polskich i wspólnotowych zapisów w zakresie ochrony środowiska

Lp.	Nazwa dokumentu	ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE
1.	Artykuły 11 i 191-193 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE)	UE jest uprawniona do działania we wszystkich obszarach polityki w dziedzinie środowiska, takich jak zanieczyszczenie powietrza i wody, gospodarowanie odpadami i zmiana klimatu. Zakres tych działań wyznacza zasada pomocniczości oraz wymóg uzyskania jednomyślności

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

		w Radzie w takich sprawach jak kwestie budżetowe, zagospodarowanie przestrzenne miast i wsi, użytkowanie gruntów, zarządzanie ilościowe zasobami wodnymi, wybór źródeł energii oraz struktura dostaw energii.
2.	Polityka klimatyczno-energetycznej UE do roku 2030	Przedsięwzięcia zdefiniowane w SRG wpisują się w ramy polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030 poprzez: - racjonalne gospodarowanie zasobami poprzez zastosowanie w ramach prac modernizacyjnych materiałów i technologii w powszechnie uznanych za bezpieczne, spełniających stosowne normy, - ograniczenie presji na środowisko poprzez zastosowanie rozwiązań przyjaznych dla środowiska.
3.	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 jako podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. został przyjęty przez Radę Ministrów uchwałą nr 102 z dnia 17 września 2019 r. (M.P. 2019 poz. 1060). Głównym celem polityki regionalnej wskazanym w opracowaniu jest efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Powyższy cel realizowany jest poprzez trzy cele szczegółowe polityki regionalnej: 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym; 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych; 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie. Założenia strategiczne gminy zostały określone z uwzględnieniem postanowień Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030.
4.	Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030	Strategia została przyjęta uchwałą nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (M.P. 2017 poz. 260). Głównym celem dokumentu jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Opracowanie weryfikuje następujące cele szczegółowe: Cel szczegółowy I: Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną; Cel szczegółowy II: Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony; Cel szczegółowy III: Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.
5.	Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku	Strategia została przyjęta przez Radę Ministrów uchwałą nr 105 z dnia 24 września 2019 r. (M.P. z 2019 r. poz. 1055). Główny cel Strategii to zwiększenie dostępności transportowej oraz poprawa bezpieczeństwa ruchu uczestników i efektywności sektora transportowego, przez tworzenie spójnego, zrównoważonego, innowacyjnego i przyjaznego użytkownikowi systemu transportowego w wymiarze krajowym, europejskim i globalnym. Osiągnięcie ww. celu realizowane będzie poprzez następujące kierunki interwencji: ➤ Kierunek interwencji 1: budowa zintegrowanej, wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce; ➤ Kierunek interwencji 2: poprawa sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym; ➤ Kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

		mobilności; ➤ Kierunek interwencji 4: poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu oraz przewożonych towarów; ➤ Kierunek interwencji 5: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko; ➤ Kierunek interwencji 6: poprawa efektywności wykorzystania publicznych środków na przedsięwzięcia transportowe. Założenia strategiczne Gminy Tuszów Narodowy, obejmujące wykorzystanie potencjału ze względu na położenie i dostępność komunikacyjną, a także dalsze prace w zakresie rozwoju i modernizacji infrastruktury drogowej, wpłyną na osiągnięcie celu głównego Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r.
6.	Polityka Ekologiczna Państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej	Cele szczegółowe dokumentu zostały określone jako: Cel I: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego; Cel II: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska; Cel III: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych.

W kontekście zgodności z polityką środowiskową, dążeniem do redukcji i eliminacji negatywnych oddziaływań na środowisko w ramach realizacji planowanych inwestycji zaplanowano wdrożenie działań prewencyjnych i respektowanie rygorów ochronnych określonych przepisami prawa dla poszczególnych obszarów cennych przyrodniczo. Należy zaznaczyć, że żadne z przedsięwzięć określonych w Strategii rozwoju Gminy Tuszów Narodowy nie generuje wystąpienia oddziaływań skumulowanych i oddziaływań transgranicznych jak również nie wpływa zasadniczo na środowisko oraz nie generuje zagrożeń dla zdrowia ludzi, poniżej wskazano rodzaj oddziaływań o charakterze czasowym mogących wystąpić podczas realizacji inwestycji.

Tabela 36: Wykaz oddziaływań i środków zapobiegawczych

Rodzaj oddziaływania	Charakter i skala oddziaływania	Środki zapobiegawcze
Emisja hałasu	W trakcie realizacji prac związanych z inwestycjami tu przede wszystkim infrastrukturalnymi mogą wystąpić okresowe oddziaływania akustyczne. Zasięg oddziaływania definiuje się jako lokalny (obszar gminy Tuszów Narodowy), właściwy dla miejsca realizacji inwestycji.	Uciążliwości związane z realizacją inwestycji infrastrukturalnych będą okresowe i zminimalizowane poprzez zastosowanie sprzętu sprawnego technicznie i posiadającego wszelkie atesty bezpieczeństwa i spełniającego normy użytkowania, ograniczenie do minimum zanieczyszczenia odpadami, w zakresie ochrony przed hałasem - prowadzenie robót wyłącznie w tzw. porze dziennej (w godzinach od 6:00 do maksymalnie 20:00, brak robót w porze nocnej), korzystanie ze sprawnego technicznie, nowoczesnego parku maszynowego z użyciem technologii najmniej uciążliwych akustycznie spowoduje, iż dolegliwości związane z hałasem będą okresowe, przejściowe i nie odczuwalne poza ścisłym rejonem robót. Oddziaływanie ma charakter czasowy adekwatny do okresu realizacji inwestycji i jest odwracalne.
Emisja spalin	Realizacja inwestycji wskazanych w SRG Tuszów Narodowy na lata 2025-2035 może generować	Uciążliwości dot. emisji spalin pojazdów budowlanych będą okresowe i zminimalizowane poprzez zastosowanie

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

	okresową emisję spalin pojazdów wykorzystanych do ich realizacji. Zasięg oddziaływania definiuje się jako lokalny (obszar gminy Tuszów Narodowy), właściwy dla miejsca realizacji inwestycji.	pojazdów sprawnych technicznie. Normy dopuszczalnych emisji <u>spalin</u> w nowych <u>pojazdach</u> sprzedawanych na terenie Unii Europejskiej oraz <u>Europejskim Obszarze Gospodarczym</u> podlegają przyjętym rozporządzeniom i dyrektywom UE. Od 1 września 2017 roku na terenie Unii Europejskiej wszystkie nowe modele samochodów muszą być poddawane testom <u>WLTP</u> i <u>RDE</u> , które znacznie lepiej sprawdzają pojazdy w porównaniu do rzeczywistej jazdy pod kątem spalania oraz emisji spalin.
Emisja ścieków	Emisja ścieków obiektów objętych projektami. Zasięg oddziaływania definiuje się jako lokalny (obszar gminy Tuszów Narodowy), właściwy dla miejsca realizacji inwestycji.	Obiekty objęte projektami włączone są do gminnego systemu wodno-kanalizacyjnego i podlegają normom korzystania z ww. systemu. Ewentualne awarie systemu wodno-kanalizacyjnego są na bieżąco usuwane przez odpowiednie jednostki Gminy Tuszów Narodowy.
Gospodarka odpadami na etapie realizacji projektu	Gospodarka odpadami związana z eksploatacją obiektów objętych projektami. Zasięg oddziaływania definiuje się jako lokalny (obszar gminy Tuszów Narodowy), właściwy dla miejsca realizacji inwestycji.	Zgodnie z ustawą o odpadach z dnia 14 grudnia 2012 r. właścicielem wszystkich powstałych podczas realizacji przedsięwzięcia odpadów będzie Wykonawca prac. Wytwórca odpadów będzie zobowiązany do przejęcia odpowiedzialności prawnej za wytwarzane odpady, na podstawie umów zawartych ze Zleceniodawcami. Przestrzegana będzie zasada „zanieczyszczający płaci”, której źródłem jest art. 174 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (Dz. Urz. UE 2006 C 321E). Odpady są gospodarowane zgodnie z Harmonogramem wywozu odpadów komunalnych i segregowanych. Wnioskodawca deklaruje poniesienie wszelkich kosztów związanych z wystąpieniem wszelkich ewentualnych szkód w środowisku, a także kosztów związanych z korzystaniem ze środowiska na etapie realizacji i eksploatacji projektu.

9. System realizacji strategii

Prawidłowy przebieg procesu realizacji Strategii Rozwoju Gminy Tuszów Narodowy na lata 2025-2035 wymaga jej odpowiedniego wdrażania, prowadzenia działań z zakresu monitoringu i ewaluacji działań. System stałej kontroli i oceny efektów realizacji ustaleń strategii oparty będzie przede wszystkim na gromadzeniu i analizie danych, co pozwoli na identyfikację możliwych do zaistnienia nieprawidłowości, a wdrożenie systemu naprawczego i zapobiegawczego.

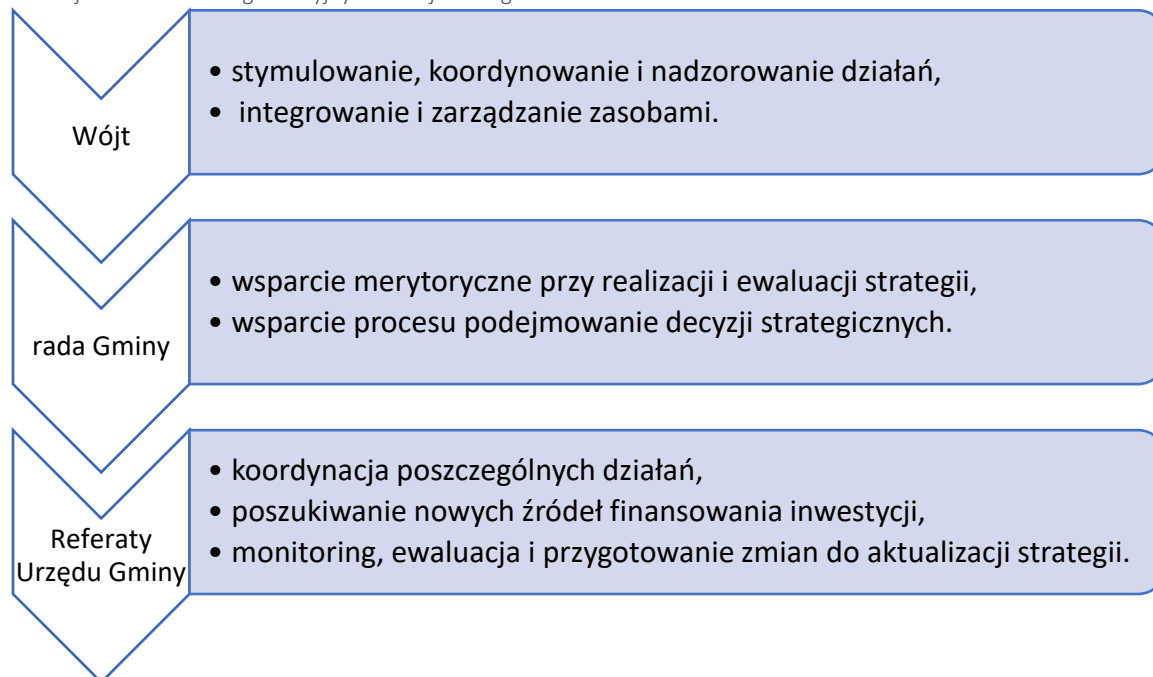
Strategia Rozwoju Gminy Tuszów Narodowy na lata 2025-2035 jest dokumentem przyjmowanym w formie uchwały Rady Gminy w Tuszowie Narodowym. W uchwale tej Rada Gminy powierza Wójtowi wykonanie jej postanowień.

Rada Gminy uczestniczy w procesie oceny i analizy postępów realizacji strategii, jak również podejmuje decyzje strategiczne dla realizacji jej zapisów, w szczególności ich aktualizacji lub poprzez uwzględnianie ich w jednorocznych i wieloletnich budżetach gminy.

Organem wykonawczym, koordynującym działania podejmowane w ramach interwencji strategicznej jest Wójt Gminy Tuszów Narodowy, który odpowiada za integrację zasobów publicznych, prywatnych i społecznych miasta, niezbędnych do realizacji poszczególnych działań strategicznych. Wójt

przy wykorzystaniu Urzędu Gminy w Tuszowie Narodowym i jego referatów oraz kadry pracowników będzie odpowiedzialny za wdrażanie strategii.

Ilustracja 39: Schemat organizacyjny realizacji strategii

Realizacja działań określonych w Strategii Rozwoju Gminy Tuszów Narodowy na lata 2025-2035 w zasadniczej części wpisują się bezpośrednio w aktywność gminnych instytucji i jednostek organizacyjnych, zatem wdrożenie zapisów strategii zależeć będzie w głównej mierze od polityki realizowanej przez samorząd lokalny. Kluczowe instrumenty wdrażające cele strategii stanowią następujące dokumenty wykonawcze:

- budżet gminy i wieloletnia prognoza finansowa oraz plany inwestycyjne podmiotów zależnych od gminy,
- plany zagospodarowania przestrzennego gminy,
- obligatoryjne lub fakultatywne strategie i plany wynikające z nich programy operacyjne, przy czym dokumenty wchodzące w życie po dacie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Tuszów Narodowy na lata 2025-2035, powinny uwzględniać określone w niej cele i kierunki działań, a dokumenty obowiązujące w momencie wejścia w życie Strategii Rozwoju Gminy Tuszów Narodowy na lata 2025-2035 powinny zostać uzupełnione o odniesienie do celu strategicznego lub operacyjnego lub kierunku działań,
- regulaminy jednostek organizacyjnych gminy i funkcjonujące procedury.

W celu wdrożenia praktyki partycypacji społecznej i zaangażowania organizacji pozarządowych we wspólne działania na rzecz rozwoju Gminy Tuszów Narodowy, projekty będą realizowane w partnerstwie z NGO. Dzięki temu przy realizacji przedsięwzięć uda się dotrzeć do coraz większej liczby odbiorców ze względu na aktywność stowarzyszeń i fundacji w poszczególnych sołectwach gminy.

▪ Monitoring

Wdrażanie strategii zakłada stały monitoring działań. System monitorowania pełni funkcje kontrolne oraz weryfikujące skuteczność wdrażanych przedsięwzięć. Efekty strategii będą monitorowane i opisywane w corocznym Raporcie o stanie gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Zgodnie z powyższą ustawą „Raport obejmuje podsumowanie działalności wójta w roku poprzednim, w szczególności realizacją polityk, programów, strategii, uchwał rady gminy i budżetu obywatelskiego”. Monitoring będzie prowadzony w oparciu o analizę wskaźnikową na podstawie własnych danych i informacji oraz w oparciu o statystykę publiczną. W odniesieniu do umożliwienia stałej weryfikacji poziomu rozwoju

gminy dla każdego celu określone zostały wskaźniki, które będą zbierane i analizowane. Wskaźniki monitorowania postępu realizacji będą badane raz do roku, gdyż są to informacje odniesione do wskaźników, a więc osiągniętych efektów realizacji przedsięwzięć realizowanych w ramach strategii. Monitorowanie strategii umożliwi również rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych przedsięwzięciach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

- Ewaluacja

Celem ewaluacji jest rozliczenie wyników prac związanych ze strategią. Proces ten powinien odbyć się dwukrotnie jako ewaluacja śródkresowa (w trakcie realizacji strategii) i ewaluacja końcowa (na zakończenie). Ocena efektów prowadzonych działań powinna mieć miejsce w połowie (po 5 latach – tzw. ocena midterm) oraz po zakończeniu realizacji strategii (ocena ex-post). Ocena mid-term jest pierwszą oceną stopnia realizacji i aktualności strategii. Na jej podstawie możliwe będzie dokonanie ewentualnych korekt prowadzonych działań. Jej zakres może być nieco węższy niż w przypadku ewaluacji ex-post. Po zakończeniu realizacji strategii zostanie przeprowadzona ocena ex-post, obejmująca jak najszerszy zakres zjawisk, zbliżony do zakresu diagnozy. Na jej podstawie nastąpi podsumowanie kolejnych etapów realizacji strategii oraz sformułowanie rekomendacji, w tym również na potrzeby ewentualnej aktualizacji dokumentu i działań. Ewaluacja strategii ma znaczący wpływ na ocenę i aktualizację gminnych procesów zarządczych i wykonawczych oraz na spójność i aktualizację dokumentów programowo-planistycznych.

Spis tabel

ETAP I DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ GMINY

Tabela 1: Struktura wiekowa i płciowa ludności na dzień 31.12.2024 r. według danych USC w Tuszowie Narodowym	5
Tabela 2: Demografia w latach 2019-2023, źródło: https://bdl.stat.gov.pl/bdl	5
Tabela 3: Statystyka ludności dla gminy Tuszów Narodowy stan na dzień 31.12.2023 r. oraz 31.12.2024 r., źródło dane wewnętrzne gminy	6
Tabela 4: Zgony i urodzenia w latach 2019-2024, źródło: dane wewnętrzne gminy	7
Tabela 5: Placówki edukacyjne w gminie Tuszów Narodowy, https://bdl.stat.gov.pl/bdl	8
Tabela 6: Aktywność społeczna w życiu kulturalnym gminy Tuszów Narodowy w latach 2019-2023, źródło: https://bdl.stat.gov.pl/bdl	9
Tabela 7: Beneficjenci pomocy społecznej w gminie Tuszów Narodowy w latach 2019-2023	10
Tabela 8: Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z podziałem na kategorie udzielanej pomocy przez GOPS w latach 2018-2023	11
Tabela 9: Zasoby mieszkaniowe gminy w latach 2019-2023 – wskaźniki, źródło: https://bdl.stat.gov.pl/bdl	12
Tabela 10: Infrastruktura techniczna na obszarze gminy Tuszów Narodowy	13
Tabela 11: Podział na rodzaje usług i zasięgów	14
Tabela 12: Liczbowy i procentowy udział zasięgów oraz liczba punktów adresowych na terenie gminy w zależności od przepustowości.	14
Tabela 13: Liczba zasięgów z podziałem na medium.....	15
Tabela 15: Ilość odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie gminy Tuszów Narodowy „u źródła”	19
Tabela 16: Ilość odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie gminy Tuszów Narodowy w PSZOK	19
Tabela 17: Liczba podmiotów gospodarczych na terenie gminy Tuszów Narodowy w latach 2019-2023 według sektorów własnościowych, źródło: https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica	20
Tabela 18: Podmioty według grup rodzajów działalności PKD 2007, źródło: https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica	21
Tabela 19: Struktura użytków rolnych w gminie Tuszów Narodowy	21
Tabela 20: Liczba i powierzchnia gospodarstw rolnych w gminie Tuszów Narodowy	22
Tabela 21: Wielkość użytków rolnych w poszczególnych sołectwach.....	22
Tabela 22: Struktura bezrobocia w gminie Tuszów Narodowy w latach 2019-2024 na podstawie danych GUS	23
Tabela 23: Struktura bezrobocia na terenie gminy Tuszów Narodowy, na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Mielcu	24
Tabela 24: Wykaz organizacji pozarządowych na terenie gminy Tuszów Narodowy.....	24
Tabela 25: Liczba interwencji policyjnych na terenie gminy Tuszów Narodowy w latach 2019-2023 ...	25
Tabela 26: Podmioty OSP i liczba interwencji jednostek na terenie gminy Tuszów Narodowy w latach 2019-2023	26
Tabela 27: Wyniki najlepiej i najgorzej ocenianych obszarów życia/działalności w gminie Tuszów Narodowy	31
Tabela 28: Resume diagnozy obszaru.....	34
Tabela 29: Problemy, wyzwania i potencjały	38
Tabela 30: Analiza SWOT	42
Tabela 31: Spójność celów strategicznych Strategii z dokumentami wyższego rzędu	50
Tabela 32: Plan inwestycyjny na lata 2025-2035.....	51
Tabela 33: Oczekiwane rezultaty planowanych działań, w wymiarze przestrzennym	73

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

Tabela 34: Korelacja założeń Strategii z dokumentami wyższego rzędu	82
Tabela 35: Potencjalne zewnętrzne źródła finansowania projektów.....	88
Tabela 36: Odwołanie do polskich i wspólnotowych zapisów w zakresie ochrony środowiska	91
Tabela 37: Wykaz oddziaływań i środków zapobiegawczych	93

Spis ilustracji

ETAP I DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ GMINY

Ilustracja 1: Gmina Tuszów Narodowy – lokalizacja, oprac. własne na podstawie map dostępnych w Internecie.....	2
Ilustracja 2: Podział terytorialny obszaru „Dorzecza Wisłoki”, źródło: Strategia Rozwoju Ponadlokalnego „Dorzecze Wisłoki” na lata 2021-2030, str. 7	3
Ilustracja 3: Lokalizacja gminy względem Gminy Mielec, Miasta Mielec i Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Mielcu, źródło: https://www.bing.com/maps?q=mielecka+strefa+ekonomiczna&FORM=HDRSC6&cp=50.329696%7E21.461551&lvl=11.1	4
Ilustracja 4: Liczba ludności w latach 2019-2023, https://bdl.stat.gov.pl/bdl	6
Ilustracja 5: Udział procentowy grup ekonomicznych w strukturze mieszkańców gminy w 2023 r., https://bdl.stat.gov.pl/bdl	6
Ilustracja 6: Przyrost naturalny w latach 2019-2024	7
Ilustracja 7: Liczba ludności w latach 2025-2060 według prognozy GUS	8
Ilustracja 8: Liczba uczniów w latach 2022-2025	9
Ilustracja 9: Aktywność kulturalna mieszkańców gminy	10
Ilustracja 10: Pomoc społeczna w latach 2019-2023 - wskaźniki	10
Ilustracja 11: Budynki mieszkalne w gminie w latach 2019-2023, źródło: https://bdl.stat.gov.pl/bdl	12
Ilustracja 12: Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w latach 2019-2023, https://bdl.stat.gov.pl/bdl	12
Ilustracja 13: Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim. Raport wojewódzki za rok 2023, https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/rwms/publications/card/2008	16
Ilustracja 15: Mapa zagrożenia powodziowego na terenie gminy Tuszów Narodowy, źródło: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/	17
Ilustracja 16: Stopień zagrożenia suszą – gmina Tuszów Narodowy, źródło: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gmap=gpPPSS	18
Ilustracja 17: Podmioty gospodarki narodowej na terenie gminy Tuszów Narodowy w latach 2019-2023	21
Ilustracja 19: Wielkość użytków rolnych w poszczególnych sołectwach – ujęcie procentowe	23
Ilustracja 21: Statystyka interwencji w latach 2019-2023	26
Ilustracja 22: Finanse samorządowe gminy Tuszów Narodowy, źródło: Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Lokalnych, https://bdl.stat.gov.pl/bdl	28
Ilustracja 23: Potencjał rozwojowy gminy Tuszów Narodowy według mieszkańców	30
Ilustracja 24: Zagrożenia dla rozwoju gminy Tuszów Narodowy	31
Ilustracja 25: Priorytety rozwojowe wskazane przez ankietowanych	33
Ilustracja 27: Obszary interwencji strategicznej	47
Ilustracja 28: Model operacyjny.....	48
Ilustracja 29: Obszary funkcjonalne o znaczeniu regionalnym, źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego perspektywa 2030, s. 160.....	62
Ilustracja 30: MOF Mielca na tle powiatu mieleckiego, źródło: Strategia ZIT dla Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Mielca na lata 2022-2027, s. 13	64
Ilustracja 31: Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy	67
Ilustracja 32: Model infrastrukturalny gminy	68
Ilustracja 33: Model komunikacyjny gminy	69
Ilustracja 34: Model przyrodniczy gminy.....	70
Ilustracja 35: Kierunki rozwoju gminy: budowa i modernizacja obiektów publicznych	71

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2025-2035

Ilustracja 36: Kierunki rozwoju gminy: infrastruktura turystyczno-rekreacyjna.....	72
Ilustracja 37: Źródło: OSI Polska Wschodnia, Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030...	75
Ilustracja 38: Obszary wiejskie województwa podkarpackiego źródło: Strategią rozwoju województwa - Podkarpackie 2030, s. 132	78
Ilustracja 39: Obszary zagrożenia powodziowego grafika zaczerpnięta ze strony internetowej: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmmap=gpPDF	79
Ilustracja 40: Stopień zagrożenia suszą – gmina Tuszów Narodowy, źródło: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmmap=gpPPSS	80
Ilustracja 41: Zasięg obszarów przekroczeń poziomu docelowego B(a)P w pyłe zawieszonym PM10 w województwie podkarpackim w 2023 roku, ROCZNA OCENA JAKOŚCI POWIETRZA W WOJEWÓDZTWIE PODKARPACKIM. RAPORT WOJEWÓDZKI ZA ROK 2023, s. 126	81
Ilustracja 42: Zasięg obszarów przekroczeń poziomu celu długoterminowego dla O3, określonego ze względu na ochronę zdrowia ludzi, w województwie podkarpackim w 2023 roku, ROCZNA OCENA JAKOŚCI POWIETRZA W WOJEWÓDZTWIE PODKARPACKIM. RAPORT WOJEWÓDZKI ZA ROK 2023, s. 62	81
Ilustracja 43: Schemat organizacyjny realizacji strategii	95